

PROČ DINGIR

Některé starověké jazyky měly zajímavý zvyk, který spočíval v tom, že do psaného textu vkládaly tzv. ideogramy. Byly to značky, které předjímaly vlastnosti následného slova. A tak se např. v klínopisných textech vkládal před každou věc ze dřeva (např. strom, ale i stůl nebo židli) znak pro dřevo. Před rybníky, řeky apod. se vkládal znak pro vodu atd. Podobně existoval i zvláštní znak, který se musel napsat před jméno jakékoli božské bytosti nebo boha. Této značce, upozorňující na božskost toho, co bude následovat, se většinou říká podle starého sumerského označení pro boha, DINGIR. Toto slovo je pak zároveň i pravděpodobně vůbec nejstarším označením pro božskou bytost, jaké známe.

Zajímavé je, že klínový znak, který se jako označení DINGIR používá, je ve skutečnosti obrázkem hvězdy, která představuje směr, k němuž člověk hledí a k němuž se upíná. Znak DINGIR se tak může pro nás stát symbolem jistě nezanedbatelného rozměru lidství, který hledá něco, co ho přesahuje, na čem se může orientovat a k čemu může směřovat. Tato lidská touha nachází nejrozmanitější podoby v nejrůznějších kulturách a sociálních skupinách. A tak i v naší současné společnosti se setkáváme s desítkami nejrůznějších náboženských a pseudonáboženských skupin, jež jsou výrazem tohoto rozměru člověka.

Chtěli bychom se tedy rozhlížet kolem sebe, pozorovat tuto náboženskou scénu a zamýšlet se nad tím, kdo nebo co je DINGIREM těch, kdo se k těmto skupinám hlásí, jak právě jejich DINGIR ovlivňuje jejich život a jaké formy jejich cesta za tímto cílem nabývá. Časopis DINGIR by tak měl pomoci porozumět oblasti, která je od pradávna neodmyslitelnou součástí života lidstva, a přesto zůstává pro mnohé nezmapovanou krajinou.

tn

POZVÁNÍ A KONTAKTY

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů, Husníkova 2075 (budova Fakulty humanitních studií UK), 158 00 Praha 13, **návštěvní hodiny** v úterý a ve čtvrtek od 15,30 do 17,30 v červenci a v srpnu pouze v těchto dnech: 21. 7., 2. 8., 4. 8., 28. 8. a 30. 8.

Semináře v aule hlavní budovy Fakulty humanitních studií UK, U Kříže 8, Praha 13 (blízko stanice metra „Jinonice“) vždy ve čtvrtek: **13. října, 3. listopadu a 1. prosince 2005**. Témata seminářů nebyla v době uzávěrky pevně stanovena. Pozvánky na semináře objednejte na adrese redakce nebo na elektronické adrese < vojtkovi@volny.cz >.

Fotografie z komunity Chemin Neuf na přední straně obálky: Adam Fišer.

Snímek z bohoslužby komunity Chemin Neuf v Praze zve k tématu tohoto čísla Dingiru na stranách 50-65. Foto: Jan Vojtíšek.

Biotronické centrum sociální pomoci v Praze uvítalo při dnu otevřených dveří více než pět set příznivců učení Josefa Zezulky a Tomáše Pfeiffera. Více na stranách 44-47 a 70. Foto: VH

Poslední seminář Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů před prázdninami byl věnován možnostem mezináboženského dialogu. Hlavním řečníkem byl tentokrát člen Společnosti Ivan O. Štampach (druhý zprava). Foto: Jan Vojtíšek.

I na letošní Bambiriádě (přehlídce aktivit pro děti a mládež) měla svůj stánek Sahadža jóga s ryze náboženskou agendou. Přichozí děti si před obrazem božské Matky otvírají čakry. Foto: Ondřej Vojtíšek.

cené vody a máslovníkového oleje pak měly zajišťovat nezranitelnost, případně poskytnout schopnosti k záračné transformaci kamenů v ruční granáty. Hnutí užívalo řadu křesťanských jmen a pojmů přejatých zprostředkovaně z ačolského synkretismu, ty však byly značně reinterpretovány. Takto se například z Ducha svatého stala mocná duchovní bytost ukazující se v mnoha manifestacích. Jednou z nich byl i duch Lakwena.

Armáda božího odporu

Na HSM se pokusilo navázat několik skupin. Úspěšný byl ale až počín Alicina bratrance Josepha Konyho (*1961), který v mládí utekl ze školy a zprvu krátce bojoval proti vládě ve službě sekulární UPDA. Již roku 1987 se mu ale podařilo shromáždit dostatek stoupců k založení vlastní jednotky. Tvrdil, že i k němu promlouvá Lakwena a také několik dalších duchů různých národností. Když však nabídl své služby Alici Aumě, byl příkře odmítnut, a založil tedy samostatné hnutí - nynější „Armádu božího odporu“ (LRA). Ta zprvu nesla název „Hnutí Ducha svatého II“, a kontinuita s HSM byla přinejmenším v počátcích jasně patrná. V obou případech jde o milenialismem prodchnutá synkretistická uskupení pod vedením charismatické osobnosti. Obdobné jsou jejich iniciační a očišťovací rituály i představa o nutnosti duchovní a morální obnovy ačolské společnosti.

Konflikt mezi vládními jednotkami prezidenta Museveniho a LRA se zprvu omezoval na sever Ugandy, po ztroskotání mírových rozhovorů v roce 1994 ale nabyl širších rozměrů. Kony sice postupně ztrácel podporu samotných Ačolů a s narůstající intenzitou unášel, vraždil a terorizoval příslušníky vlastního etnika, nicméně zároveň získal záštitu v súdánském režimu, který umožnil LRA v jižním Súdanu působit. Na oplátku zostrčila boj proti opoziční „Armádě za osvobození súdánského lidu“ (SPLA - Sudanese People's Liberation Army). Po 11. září 2001 však súdánská vláda - z obav před nařčením z podpory

teroristických skupin - obnovila vztahy s Ugandou a přestala Konyho bojovníky podporovat. Navzdory četným předpovědím brzkého konce ale LRA působí dál.

Šílený vůdce?

Odpověď na otázku, zda je Joseph Kony šílenec, se zdá být nasnadě. Jaký racionálně uchopitelný náboženský nebo politický cíl by asi mohl mít člověk, který údajně bojuje za Ačoly a který zároveň tytéž Ačoly vraždí, unáší a znásilňuje? A kdyby jenom to: navíc se prý rád obléká do ženských šatů a praktikuje mnohoženství.

Ve skutečnosti existuje o Konyho osobnosti a o důvodech jeho vzpoury jen málo spolehlivých zpráv. Ugandské vládní zdroje se navíc snaží portrétovat vůdce povstalců jako blázna a agentury tuto interpretaci obvykle přejímají. Takové vysvětlení ale není jedinou možností a rozhodně ne postačující.

Jeden alternativní výklad nabízí politolog Kevin C. Dunn, podle nějž „LRA čerpá z tradičního spojení mezi uzdravováním a zabíjením, a nahlíží tedy vraždu 'čaroděje' nebo představitelů zla jako nutný čin v zápasu za uzdravení Ačolů a Ugandy. LRA uvažuje způsobem 'kdo není s námi, ten je proti nám'. Každý, kdo není na její straně, tedy musí být ve službách temných duchů a je považován za legitimní cíl.“¹¹ Zabíjení mnohých je takto ospravedlněno ve jménu záchrany a očištění vyvolené menšiny.

Vedle těchto náboženských důvodů zde mohou být i další. Ani Konyho šílenství nelze úplně vyloučit, jenom není na místě užívat ho jako univerzálního vysvětlení.

Fanatičtí křesťané?

Jako výrazně zavádějící je nutné vnímat častá mediální klíše hovořící o LRA jako o „křesťanských rebelech“.¹² Základem takového tvrzení může být snad několik mlhavých prohlášení, podle nichž skupina usiluje o vytvoření státu na základě desatera přikázání. Také některé významově přeznačené výpůjčky z katolicismu jako by poukazovaly na křesťanství. Vlastní rituální praxe a věrouka skupiny však - podle dostupných zpráv - vypovídá spíše o charismatickém synkretickém náboženství, v němž dominují vlivy místních tradic - a i ty jsou prorockým zápallem notně pozměněny. Některá z radikálních přikázání v LRA se vzdáleně inspirovala dokonce islámem: Kony například zakázal pod hrozbou amputace ruky a případně i trestu smrti chovat prasata a pracovat v pátek.¹³

Ilustrační fotografie z Ugandy na této stránce G. T. Booth, <http://www.photomedia.no/gtb>

Rozšířenost zvěstí o „křesťanských rebelech“ přímo vybízí k zamyšlení nad tím, kde leží hranice přičleňování jednotlivých případů k náboženským tradicím. Jaká jsou nejnižší kritéria toho, aby byla daná skupina označena za křesťanskou (muslimskou, buddhistickou...)? Stačí jen to, že sebe samu jako takovou chápe?

Případ LRA a jejího „křesťanství“ může snad alespoň poukázat na ošidnost zbrklého mediálního nálepkování - třeba i v souvislosti s některými aplikacemi slovního spojení „islámský terorismus“.

Poznámky

- 1 V orig. „Lord's Resistance Army“. V médiích se lze též setkat s doslovnějším překladem „Armáda odporu Páně“.
- 2 Ne náhodou letos Uganda získala smutné prvenství v žebříčku „zapomenutých katastrof“ sestavovaném organizací Lékaři bez hranic (<http://www.doctors-withoutborders.org/publications/reports/2005/top10.html>).
- 3 Kevin C. Dunn: „Killing for Christ? The Lord's Resistance Army of Uganda“, in: *Current History*, červen 2004, vol. 103, is. 673.
- 4 Lucie Beranová: „Uganda: válka 'pomatených' rebelů“, *Hospodářské noviny*, 31. ledna 2005, s. 8.; Viz též podobnou formulaci v článku „Příměří v Ugandě se odkládá na neurčito“ (*HN*, 3. ledna 2005).
- 5 „Ugandští povstalci zmasakrovali 170 utečenců v Ugandě“, *Lidové noviny*, 22. února 2004.
- 6 Ruddy Doom, Koen Vlassenroot: „Kony's Message: A new Koine? The Lord's Resistance Army in northern Uganda“, in: *African Affairs*, leden 1999, vol. 98, is. 390.
- 7 Viz esej Ryzsarda Kapuścińskiho „Amin“ (in: *Eben, Mladá fronta, edice Lidé a Země*, Praha, 2003, s. 128-139).
- 8 Vojenská odnož hnutí nesla název „Holy Spirit Mobile Force“. Co se týče překladu názvu „Holy Spirit Movement“, zůstává otázkou, zda je vhodnější hovořit o „Duchu svatém“ ve smyslu jedné z osob křesťanské Trojice, či spíše o „svatém duchu“, jímž by byl míněn Lakwena. Vzhledem k tomu, že je Lakwena považován za manifestaci Ducha svatého, přidržuji se v pravopise první možnosti.
- 9 Většina zdrojů hovoří o Alici Aumě právě pod tímto pozdějším jménem.
- 10 Sr. arabský termín „nabí“ označující proroka.
- 11 Kevin C. Dunn: „Killing for Christ? ...“
- 12 Stačí pohlédnout na názvy článků a zpráv, ať už českých (např.: „Světlem přehlíženou válku v Ugandě vede křesťanský fanatik“, *Hospodářské noviny*, 11. listopadu 2003) nebo zahraničních médiích (např.: „End may be in sight for Christian rebels“, *Inter Press Service*, New York, 22. září 1997).
- 13 Ruddy Doom, Koen Vlassenroot: „Kony's Message...“

Štěpán Smolen (*1983) studuje religionistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Moc papeže nad jednotlivým římským katolíkem je veliká; pohnout celou církví je ale nesnadné

VÝMĚNA NA STOLCI APOŠTOLŮ

Ivan O. Štampach

Po celý dosavadní život už dospělé generace byl papežem Karol Wojtyła s papežským jménem Jan Pavel II. Také proto výměna na Apoštolském stolci vzbudila tak velkou pozornost. Nedávno zemřelý papež sloužil katolické církvi 26 let. Je s ním spjata celá její epocha. Kolem nového papeže přinesl tisk několik senzací, ale co tento pontifikát skutečně přinese, teprve uvidíme. Deníky se předháněly v hodnoceních šitých horkou jehlou a v neodůvodněných prognózách. Zde se můžeme s jistým odstupem podívat nejprve obecně na roli papeže v katolické církvi, v křesťanstvu vůbec a v současném lidstvu, a pak srovnat dvě osobnosti, které se letos v této službě vystřídalý.

Značná většina křesťanstva je přesvědčena, že biskupové jsou nástupci Ježíšových apoštolů a že od apoštolů převzali úlohu vést život církve v zastoupení Ježíše Krista jako Zakladatele a Hlavy církve. Katolíci navíc míní, že biskup lokální církve města Říma je představeným všech ostatních biskupů a všech křesťanů.

Role římského biskupa

Biskupové významných měst (metropolí) záhy zaujali mezi biskupy jednotlivých místních společenství místo jakýchsi koordinátorů. Vžil se pro ně název metropolitové. Biskupové pěti nejvýznamnějších měst pokřesťanstvené Římské říše (Říma, Alexandrie, Antiochie, Jeruzaléma a Konstantinopole) se stávají církevními vůdci pěti velkých teritorií a jsou označováni jako patriarchové. Patriarcha Alexandrie a Říma se tradičně označuje titulem papež (od řeckého slova pro otce).

Funkce římského biskupa se vyvíjela směrem ke svrchované a prakticky absolutní moci nad latinskou církví. Papežové v Římě se začali dovolávat působení apoštola Petra v tomto městě s tím, že Šimon - Petr měl podle Nového zákona mezi apoštolů vedoucí postavení (byl jmenován většinou jako první, vyznačen jménem Petros odvozeným od Skály, Ježíšem osobně pověřen svazovat a rozvazovat a sám obdržel „klíče od nebeského království“). Padělaným dokumentem připisaným římskému císaři Konstantinovi podpořili papežové svůj nárok na suverenitu nad západní částí církve, posléze i nad celou církví.

Jeich pozice se posilovala až do naší doby. Nemohou být podle katolického pojetí nikým souzeni, sesazeni, kontrolo-

váni a korigováni ve svých rozhodnutích. Mají nad celou církví a každým jejím jednotlivým členem plnou moc, která může být vykonávána přímo. Když vyhláší články víry, mají být podle dogmatu vyhlášeného r. 1870 chráněni Duchem svatým od omylu. Na konci 19. století si pro latinskou část římskokatolické církve připsali výlučné právo jmenovat biskupy (do té doby ustanovované různými lokálně danými postupy).

Papež je neinformovanou veřejností pokládán za reprezentanta celého křesťanstva. Křesťanské církve však chápou jeho roli různě. Někteří zcela tento typ odpovědnosti a autority odmítají, jiní připouštějí možnost, že by římský biskup byl mezi představenými místních církví *primus inter pares* (první mezi rovnými) a odvolací instancí. Jeho služba jednotě by podle tohoto pojetí neměla charakter moci, tím méně moci absolutní. Proti katolickému centralizovanému pojetí se staví decentralizované pojetí církve a služby v ní.

Papežové 20. století

Na samém začátku 20. století, roku 1903, končil pontifikát Lev XIII., muž aristokratického životního stylu s velkým porozuměním pro bídu pracujících lidí. Po ostrých zásazích svých předchůdců proti moderním myšlenkám a moderní praxi se snažil nastolit dialog katolické církve se současným světem. Jeho nástupce Pius X. (1903-1914), první papež po mnoha staletích prostého lidového původu, se vrátil k ostré linii druhé poloviny předchozího století. Kdo měl být pověřen významnější službou v církvi, musel skládat tzv. antimodernistickou přísahu. Zavedl tajné sledování teologů, kteří

byli masivně sesazováni z učitelských míst za své názory. Tento papež byl r. 1954 jako zatím jediný papež 20. století svatořečen.

Po něm vstoupil na římský stolec pontifik, který přijal jméno Benedikt XV. (1914-1922). Zmírnil zásahy proti modernistům a staral se o oběti právě ukončené I. světové války. Sportovec na papežském trůnu Pius XI. (1922-1939) akceptoval změny v životním stylu ve své době, včetně techniky a jistého zcivilnění vnějšího projevu. Vydal kritické dokumenty ke komunismu, italskému fašismu a německému nacismu. Za dlouhého působení subtilního, konzervativního a kultivovaného Pia XII. (1939-1958) se rozvoj vztahů s moderním světem zpomalil. Tento papež hájil tradiční hodnoty. Významně se přičinil o záchranu životů možná tisíců italských Židů v době krátké německé vojenské přítomnosti v Itálii, vyčítalo se mu však, že se nevslovil dostatečně razantně proti nacismu.

Zásadní změna nastala v Římě s příchodem papeže Jana XXIII. (1958-1963). Tento osobně tradicionalistický muž, který se stal papežem ve věku 77 let, odstartoval proces reformy, který postupně mění tvář katolického křesťanství. Na rok 1962 svolal po 82 letech další všeobecný sněm církve, označený jako II. vatikánský. Katolická církev ho počítá jako dvacátý první od počátku křesťanství. Sněm pokračoval i po smrti tohoto papeže do r. 1965. Dobrý papež Jan, jak mu říkali, byl mužem reformy, smíření a dialogu. V jeho linii loajálně, s mírnými výhradami pokračoval dalších třináct let Pavel VI. (1965-1978). Církev spojovala naděje s „papežem úsměvu“, který spojil jména svých dvou předchůdců a nazval se Jan Pavel I. Bylo mu však do-

přáno sloužit své církvi jako její nejvyšší pastýř jen 33 dní v roce 1978.

Polský papež

16. října 1978 zvolili kardinálové za papeže prvního Slovana, dosavadního arcibiskupa Krakova Karola Wojtylu, který navázal svým papežským jménem na předchůdce a zahájil tak historicky druhý nejdelší pontifikát v katolických dějinách (nepočítáme-li legendární data Petrova působení v této roli).

Jan Pavel II. intenzivně komunikoval se všemi složkami katolické církve na světě a stal se papežem cestovatelem či poutníkem. Absolvoval přes sto cest do zahraničí, včetně tří návštěv v dnešní České republice.

Předposlední papež byl složitou, ba rozporuplnou osobností. Významně přispěl vlivem své osobnosti na posílení odvahy protikomunistické opozice v rodném Polsku a v celém komunistickém bloku. Přispěl k pádu tyranského režimu. Nestal se však obhájcem neolibérální diktatury peněz. Byl vášnivým obhájcem subjektivity člověka v pracovním procesu, lidská pracovní síla nesmí být předmětem obchodu a pracovník musí být pojímán jako partner investorů. Papež se při mnoha příležitostech ostře vyslovoval k bezduché konzumní společnosti.

Jan Pavel II. projevil vůči ostatním křesťanským církvím ochotu k jisté otevřenosti, která ovšem značně zaostávala za ekumenickými iniciativami koncilních papežů. Připustil, aby ke konci jeho působení Kongregace pro nauku víry (vedená nynějším papežem) vydala prohlášení, které dialog se sesterskými církvemi značně zbrzdilo.

K mimokřesťanským náboženstvím, zvláště k muslimům a Židům, se choval s jedinečnou otevřeností. Přispěl k navázání oficiálních styků s Izraelem, ale důsledně pečoval o právo palestinského lidu na domov. V knize *Překročit práh naděje* se nevýstižně a nevhodně kriticky vyslovil k buddhismu a na čas zpomalil křesťansko-buddhistický dialog, jeho setkání s dalajlamou však přispěla k nápravě vztahů. Významným, i když hojně kritizovaným počinem byla jeho modlitba za mír společně s představiteli křesťanských církví a mnoha náboženství světa v Assisi roku 1986.

Jan Pavel II. Foto: archiv.

Týž papež pokračoval v prosazování „puritánské“ partnerské morálky bez ohledu

na stanoviska katolických odborníků, jakož i biskupů a kněží s pastorační zkušeností. Jde o pojetí vztahů, které nelze korektně odůvodnit z pramenů křesťanské víry a které neúnosně a bezdůvodně zatěžuje svědomí a snad i láme charakteru milionů lidí. Tento přístup vyvolává pokrytectví četných církevních představitelů, kteří se oficiálně hlásí k požadované linii, ale v užším kruhu ji odmítají, neuplatňují ji pro sebe ani pro lidi, kterým individuálně slouží (např. jako zpovědníci).

Co čekat od Benedikta XVI.?

Josef Ratzinger, který se narodil roku 1927 v bavorské obci Marktl am Inn, prodělal v dosavadním životě dvě velmi rozdílná období. V desetiletí od poloviny 60. do poloviny 70. let působil spíše na univerzitní půdě. Jako teolog hledal nová řešení, vyslovoval odvážné hypotézy, nebál se rizika, že se bude (např. pro jeho koncepci „dialogické nesmrtnosti člověka“) pochybovat o jeho pravověrnosti. Jeho oblíbenou knihou z tohoto období je spis několikrát vydaný česky pod názvem *Úvod do křesťanství*. Projevuje se tam jako náročný, důsledně myslící a vzdělaný vykladač křesťanství, spojený s mohutným proudem tradice.

Po rozhovoru s papežem Pavlem VI., který jej a Hanse Künga krátce po sobě vyzval *sentire cum Ecclesia* (smýšlet s Církví), změnil svá stanoviska. Papežova slova pojal jako pokyn být strážcem víry zvěčnělé do podoby souboru tezí, které autorita stanovila a opatřila sankcemi pro ty, kdo nesouhlasí. Ortodoxie v tomto pojetí už není trávající úsilí o plnost a čistotu víry a o přímý a zdravý způsob slavení Boha. Spíše je to ochota veřejně schválit to, co je ke schválení předloženo. Je to auroritářsky pojatá zmr-

vělá křesťanská víra. V roce 1977 se stal mnichovským arcibiskupem a hned i kardinálem. O čtyři roky později byl již jmenován prefektem Kongregace pro nauku víry.

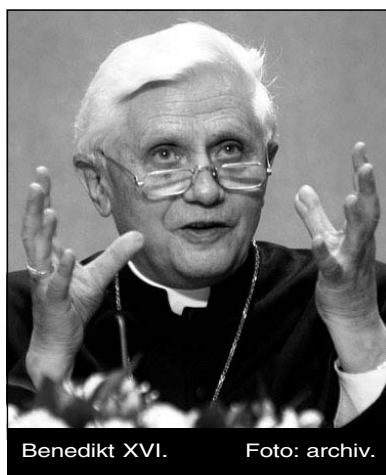
19. dubna 2005 byl ve druhém dnu konkláve zvolen za papeže a přijal jméno Benedikt XVI. Je otázkou, projeví-li nový papež ve věku 78 let (druhý nejstarší věk v dějinách při nástupu do funkce) dostatečnou pružnost a ukáže potřeby zase jinou tvář. V čem bude kontinuita s prvním a v čem s druhým obdobím jeho veřejné činnosti?

Zatímní působení dovoluje pouze střízlivé odhady. Dalekosáhlé předpovědi nejsou na místě. Nedá se očekávat smrt' spektakulárních cest a gigantických shromáždění, charakteristická pro Jana Pavla II., který se zcela vydal do rukou médiím. Spíše lze čekat skromnější a zdrženlivější projev. Na místo rozmáchlé lidové zbožnosti Jana Pavla II. nastoupí teologicky odůvodněná, klidná, intelektuálně zpracovaná víra. Jeho zbožnost je a bude orientována na Krista a Maria bude stát stranou v oné skromnosti a tichosti, kterou od Marie známe z evangelií. Papežská liturgie (a možná ve sledu za ní i jiné katolické bohoslužby) bude elegantní, decentní, skromná. Sotva se setkáme s kuriózními a překvapivými akcemi, jimiž hýřila liturgie za jeho předchůdce.

Budou se názorové rozepře v církvi nadále řešit hmatatelnými tresty, především zákazy působení, vyhazovy z práce a exkomunikacemi? Nebo kardinál William J. Levada, jehož Benedikt XVI. udělal svým nástupcem v Kongregaci, zmírní linii? Jeho dosud publikované výroky naznačují spíše pokračování.

Změnu obsazení v roli nástupce apoštola Petra a náměstka Kristova považuje světová veřejnost pod diktátem komerčních médií za významnou udá-

lost. Zdá se však, že starosti a radosti světa pokračují beze změn. Můžeme se zde odvážit formulace, že Ježíš Kristus si nebude nechávat potvrzovat své poselství a svůj eventuelní vliv na chod světa úředními razítky? ■

Benedikt XVI. Foto: archiv.

Doc. ThDr. Ivan O. Štampach (*1946) je vedoucím katedry religionistiky a filozofie na Fakultě humanitních studií Univerzity Pardubice.

Láska je v duchovním jménu i v duchovním poslání dívky Petry

MATKA LASANA, LASANA ÓM!

Zdeněk Vojtíšek

Tisíce vzkazů lidstvu od vesmírných lidí, svazky Hovorů s Bohem, duchovní literatura, která někdy tvoří až pětinu prodejní nabídky knihkupectví. Není divu, že kvůli záplavě slov jsou mezi duchovními hledači oblíbeny také ty osobnosti, které dokážou mlčet. Za indickou Matkou Meerou¹ do Schaumburgu v Německu jezdí lidé z celého světa. Její česká obdoba, osmáctiletá Matka Lasana, má kromě domácího i slovenské a polské publikum. Obě ženy jsou považovány za mateřské bohyně, od nichž se neočekávají ani tak slova, jako spíše bezvýhradná láska.

Na zámek v obci Vlčí Pole (mezi Mladou Boleslaví a Sobotkou) se každých 14 dní sjíždí 100 - 150 lidí. Někteří v zámku tráví celý víkend v meditacích a zpěvu posvátných textů, jiní přijedou aspoň na jeden z daršanů* Matky Lasany. Ten nejdůležitější se koná v sobotu od pěti odpoledne.

Zážitek tichého požehnání

Necelou hodinu před začátkem se ubytovaní již staví do fronty na chodbě před uzavřeným sálem.² Ti, kdo přijeli jenom na večer, si odkládají boty a tašky dole do skříňek, vystupují po širokém zámeckém schodišti a potichu se připojují k frontě. Čtvrt hodiny před daršanem školí mladík ze Služby ty, kdo jsou tady poprvé: za pomoci papíru, velmi vážně, s důrazem na každé slovo seznamuje nováčky s podmínkami daršanu.

* daršan - setkání s duchovním vůdcem.

Zámek Vlčí Pole.

Foto: Zdeněk Vojtíšek.

Sál je podlouhlá místnost v prvním patře zámecké budovy, na obou delších stranách jsou okna. Mezi těmi, která vedou do zahrady, je trůn pro Matku. Na zbytku plochy je rozmístěno asi 150 modrých židliček, otočených směrem k trůnu. Mezi okny visí umělé květiny.

Návštěvníci potichu vcházejí, pohybují se v ponožkách po jemném, žlutém koberci, vyhledávají místa co nejbližší trůnu a sedí v naprostém tichu. Asi pět minut po páté vchází Diesana, rodná matka Lasany, v bílém, splývavém oděvu. Někteří ji mlčenlivě zdraví. Na několik vteřin zazní z reproduktorů křesťanský popěvek „Haleluja“, ale hned umlká, protože přichází Matka Lasana. Má žlutomodrou květovanou halenku, žlutou bohatou sukni až na zem, světle modrý pás. Vypadá klidně a důstojně, zároveň i dětsky a křehce. Všichni povstávají, otáčejí se k ní, zdraví spojením rukou na hrudi, uklánějí se.

Sedá si do křesla. Pro požehnání přicházejí první návštěvníci, ale možná je to spíše její rodina a mladí lidé ze Služby. Tvoří se fronta: ve dvou řadách postupují za sebou kandidáti požehnání vkleče ve dvojicích. Když na ně dojde řada, chodí se střídavě z obou front posadit na křeslo nedaleko

Matky, aby byli připraveni, jakmile Matka udělí požehnání předcházejícímu a propustí ho.

Při požehnání si přichozí znovu klekne před Matku Lasanu, skloní hlavu a ona mu ji vezme do dlaní. Když hlavu pustí, přichozí jí podá ruce a hledí jí do očí. Lasana má hezké, klidné, laskavé hnědé oči. Pak Matka ruce pustí, požehnaný skloní hlavu a sepne ruce na prsou. Ona má mírně zvednuté pokrčené ruce. Pravou lehce pohybuje. „V kleku, když držím Vaši hlavu,“ píše Lasana ve své knížce, „je pro mě viditelná tenká bílá čára, která má na sobě uzlíky.“³

Tyto uzlíky se „vztahují k různým problémům celého bytí“.⁴ Božské bytosti - jako právě Matka Lasana - vidí, „jak po těle člověka vedou dráhy, které umožňují ... spojení se světlem Nadduše“.⁵ Pomoc Matky Lasany spočívá v tom, že těmi jemnými pohyby nad skloněnou hlavou při požehnání tyto uzlíky problémů rozvazuje, a obnovuje tak volné spojení člověka s božstvím.

Když ruce nechá poklesnout a zvláštním způsobem se prohne (snad se i trochu ukloní), požehnaný ví, že může vstát. Někteří mlčky děkují s rukama sepjatýma na prsou a uklánějí se, někteří padají na zem a snad líbají její sukni. Na požehnání hned nastupuje další, kdo je připraven na křesle. Na jednoho požehnaného tak vychází něco málo přes 20 vteřin.

Zážitek společného uctívání

Většina přítomných je ve středním věku, mladých dospělých je podstatně více než lidí v důchodovém věku. Mírně převažují ženy, poměrně dost je i manželských dvojic, některé i s dětmi v různém věku. I malé děti jsou mimořádně klidné.

Protože je sobota večer, Matka přijímá po požehnání dopisy. I tato činnost se odehrává v naprostém tichu, které nyní - asi hodinu po začátku daršanu - začíná být poněkud tíživé. Snad proto působí následující zpěv duchovních písní živě a osvobodivě. Požehnaní zpívají se zjevnou chutí za doprovodu dvou kytar a několika rytmických nástrojů, které nemají jednoho stálého majitele.

Celkem zazní devět písní. Slova jsou většinou velmi jednoduchá, mnohokrát se opakující. Čerpají motivy z různých náboženství a často vrcholí oslavou Lasany. Vedle popěvek, které mají původ v nových křesťanských (patrně katolických) společenstvích, zazní i mahámantra „Hare Krišna“ nebo píseň „Óm, nama Lasana, Lasana

óm!“ Zdá se, že oslavovanou Matku zpěv těší. Usmívá se a místy i pohybuje rty.

Poslední píseň zazní a capella, po ní Lasana odchází. Přítomní se klaní, otáčejí se za ní, vyprovázejí ji pohledem. Někteří účastníci ještě dlouho sedí a uchovávají si bezprostřední duchovní zážitek co nejdéle, jiní znovu padají na zem před křeslem, nyní už ale prázdným. Je po půl sedmé a někteří požehnaní se už mnoho nezdržují. Na parkovišti za zámkem startují auta.

Kult a kultura

Cestou k východu je třeba projít kolem prodejních stolů. Odpoledne bylo zboží na těchto stolech pouze pokryto ubrusy a velmi málo chráněno. To sympaticky naznačovalo důvěru pořadatelů, že mezi duchovními hledači nejsou zloději. Nyní, po daršanu, se za stoly horlivě prodává.

K dostání jsou tři brožurky a zpěvník. Všude po stolech je množství různých obrázků Lasany, na některých je Lasana spolu s Diesanou. Prodávají se kalendáře, céděčka, vonné tyčinky s požehnaním od Lasany, hrníčky, pomalované poněkud neuměle snad samotnou Lasanou, různé čaje, samolepky s portrétem Matky. Ti, kdo přijedou jen na daršan a odolají tomuto pokušení, nemusejí ovšem vůbec vyjmout peněženku z kapsy: samo požehnaní Lasany je zdarma.

Prodávané zboží koresponduje s jinými projevy lidového umění, např. s malbou na čelní stěně hlavního schodiště. Malba zobrazuje v různých odstínech modré barvy ženu bez tváře, která vztahuje ruce dlaněmi vzhůru. Z jejího srdce vyzařují paprsky. Stejně naivně a neuměle působí i obrázky, které zdobí jednu z meditačních místností. Nad schody ve výklenku vytvářejí duchov-

ní atmosféru sošky a barevné obrázky andělů a dalších náboženských postav.

Zámek Vlčí Pole je dlouhá jednopatrová budova s gotickými základy. Sloužila jako domov důchodců; nyní jsou v ní ubytováni hosté, kteří přijíždějí na daršany. Dvě místnosti jsou zařízeny pro meditace a vyzdobeny např. soškou indického sloního božstva Ganéši, pravoslavnou ikonou a samozřejmě portréty Matky Lasany. Do meditačních místností vcházejí ubytovaní kdykoli. K zámku jsou připojeny technické budovy; vyhrazené jako zázemí pro Matku, její doprovod a Službu.

Lasana a láska

Matka Lasana, občanským jménem Petra Schořová, duchovně působí pod vedením své matky Valérie již nejméně od svých 11 let,⁶ známou osobností se stává ve 13 letech.⁷ Valérie Schořová, která vystupuje pod duchovním jménem Diesana, pochází z východního Slovenska. V Košicích a okolí má Matka Lasana také řadu příznivců.

Petra letos oslavila osmnácté narozeniny. Ukončila základní docházku a plně se věnuje svému poslání. Daršany začala dávat v bývalé hospodě v Čalovicích, nedaleko Mladějova, kde rodina bydlí. Ve Vlčím Poli se daršany konají od roku 2002.

Lidem Matka Lasana doporučuje především modlitbu a džapu.* Džapování Božího jména Lasana přivádí oddaného k božskému Světlu.⁸ Pro život mezi lidmi vyzývá Matka Lasana své oddané k trpělivosti, lásce a ochotě přijímat chyby druhých.⁹ Pro duchovní cestu je důležité „myslet na všechno čisté a vidět ve všem božství a dobro“.¹⁰

* džapa - opakování posvátného slova či božského jména.

FOTOGRAFIE MATKY LASANY

Všichni se ve své vnitřní prosbě mohou obracet k fotografii s Matkou Lasanou. Matka Lasana tímto způsobem podává ruku lidem, kteří hledají pomoc. Ti, co v ní věří, se tímto způsobem mohou s ní spojit, otevírat své srdce, mít prosbu. Matka Lasana říká: „Fotografie není pouhým papírem, ale mou živou částí. Tam, kde jsem Já a otevřené srdce, je Boží světlo lásky.“

Matka Lasana, str. 23.

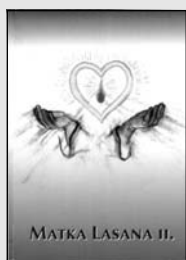
Obě knihy (viz rámeček), které Lasana a Diesana napsaly a sestavily, neobsahují žádnou systematickou nauku, ale jsou z větší části tvořeny dopisy příznivců. Potvrzují tak, že v tomto náboženském hnutí nejde o intelektuální poznání Pravdy, ale o navázání vztahu a prožitky lásky. Oslovení, jimiž se příznivci k Lasaně vztahují (*Lasanko, Drahá Matičko, Pane náš, Lásko, Boží Světlo v nás, Moj najdrahší Pane, Milá, milunká Lasanka*)¹¹ ukazují, jak je potřeba takového prožitku v části současné populace silná a jak hlubokou oddanost působí.

„Má práce spočívá v tom, že přivádím lidi k samotné podstatě božství - lásce a uvědomění si Boha v člověku.“ (str. 6)

„Nepřišla jsem ukazovat duchovní cestu. Duchovních cest je spousta. Přišla jsem víru v Boha a Boží Světlo dát a upevnit. Světlo, které předávám, Vás mění a pomáhá každému tam, kde je třeba. Na všech cestách je potřeba upřímnost a láska k Bohu.“ (str. 9)

„Každý ať si ponechá svou víru. Nepřišla jsem měnit lidi ve víře, ale víru upevňuji, Jsem Boží láska a v ní je vše.“ (str. 27)

„Jako matka Boží jsem přišla, abych zde zasadila květinu Boží lásky. ... Nemusím vám odpovídat na vaše složité životní nebo duchovní problémy a pravdy, ale naplním je bez jediného slova svým Světlem, a tak vaše složité bude zjednodušeno a vy najdete skrze toto Boží Světlo řešení.“ (str. 3)

„Jako Boží Matka jsem dostala od Boha něco překrásného - srdce plné lásky a něhy, které mi dovolí opatrovat své děti s tou největší Boží láskou. ... Přišla jsem vám dát mnoho Boží lásky.“ (str. 9)

Poznámky

- 1 Viz ŠTURSA, L., Matka a bohyně, *Dingir* 2004, 7 (2), str. 44-45.
- 2 Popisován je daršan 12. 2. 2005.
- 3 *Matka Lasana*, brožovaná publikace (78 stran) bez bibliografických údajů, str. 11.
- 4 Tamtéž.
- 5 Tamtéž.
- 6 Tamtéž, str. 51.
- 7 Tamtéž, str. 3.
- 8 Tamtéž, str. 24.
- 9 Tamtéž, str. 29.
- 10 Tamtéž, str. 30.
- 11 *Matka Lasana II.*, napíjala a zostavila Diesana, vydal EXPOGRAPH pre Matku Lasanu, rok vydání neuveden, str. 40, 41, 43, 48 a 49.

PhDr. Zdeněk Vojtíšek (*1963) je odborným asistentem Husitské teologické fakulty UK, mluvčím Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů a šéfredaktorem časopisu *Dingir*.

Duchovní nauka a činnost Josefa Zezulky a Tomáše Pfeiffera

PŘINAŠEČ A JEHO ŽÁK

Robert Bezděk

Tomáš Pfeiffer se do povědomí širší veřejnosti zapsal poprvé v první polovině 90. let, kdy se objevil na televizní obrazovce ve svém vlastním pořadu Seance. Hlavní náplní této pravidelné relace bylo léčitelské působení „na dálku“ a odpovědi na písemné a telefonické dotazy diváků. Obdobný pořad, jenž měl na rozdíl od televizního mnohem delší životnost, se také pravidelně vysílal na jedné komerční rozhlasové stanici. Pfeiffer si též značnou popularitu získal osobním kontaktem. Své přednášky spojené s léčitelským působením pořádá pravidelně již mnoho let ve všech větších městech ČR. Při všech těchto vystoupeních Pfeiffer také vždy vysvětloval a popularizoval jisté duchovní učení. Autorem této nauky i podoby a charakteru léčitelské metody je Pfeifferův učitel Josef Zezulka.

Ke svým léčitelským schopnostem a své duchovní nauce se Josef Zezulka (1912-1992) podle vlastních tvrzení nedopracoval sám, ale získal je během jednoho okamžiku jako dar z duchovního světa. O Velikonočních roku 1945 (ve 33 letech) se prý u něj náhle objevil jakýsi stav rozevřeného vědomí a radikální změna chápání sebe a světa.¹

Zezulkovi stoupenci obvykle zdůrazňují, že do té doby nebyl nijak výjimečně nábožensky naladěný a nestudoval žádnou duchovní nauku. Najednou však byl schopen zodpovědět jakoukoli „filozofickou“ otázku. Neslyšel však žádný hlas, který by mu dával odpověď. Spíše jako by si vzpomněl na něco, co již v minulosti znal. Navíc byl od té doby schopen léčit myšlenkou, pohledem nebo přiložením ruky.

Biotronické léčitelství

Zezulka svou léčitelskou metodu nazval *biotronikou*. Zdůrazňoval, že nepůsobí svou vlastní silou, ale je jen jakýmsi prostředníkem a „transformátorem“, který přijímá léčebnou energii přímo z transcendentna a předává ji pak dál svým pacientům. Tento způsob je prý výhodný i pro samotného biotronika, neboť své vlastní silové pole nevyčerpává, ale naopak ještě posiluje.

Před působením si *biotronik*, označovaný též jako *sanátor*, očistí ruce nad ohněm a psychicky se koncentruje na léčbu. Též ze strany pacienta je nutné soustředění a naladění směrem k *sanátorovi*. Přenos

energie pak probíhá na bázi telepatie mezi léčitelem a nemocným. Při působení nezáleží na vzdálenosti mezi *sanátorem* a léčeným, ani na počtu přiladěných zájemců o léčbu. Při léčení na dálku je pro lepší přiladění k *biotronikovi* vhodná jeho fotografie.

Zezulka si záhy získal pověst velmi úspěšného léčitele i v oblasti onkologických onemocnění. Jeho léčitelská činnost však probíhala vzhledem k charakteru doby prakticky pouze v soukromí. Pouze v 70. a 80. letech byly několikrát krátkodobě navázány kontakty s lékařskou vědou. Nejvýznamnějším byl v tomto směru zřejmě experimentální výzkum Zezulka *biotronického* působení ve vimperské nemocnici v letech 1981-1982.²

Základní pojmy filozofie Bytí

Jak již bylo řečeno, Zezulka také vytvořil osobitou duchovní nauku, kterou označoval termínem *filozofie Bytí*. S principy tohoto učení se můžeme seznámit v řadě jeho publikací, které byly od počátku 90. let postupně vydávány Pfeifferovým nakladatelstvím *Dimenze 2+2*. Za všechny jmenujme spisy *Bytí, 4 doby, Životní rytmus,*

Tomáš Pfeiffer (*1953).

Foto: archiv.

Vývoj, Úvahy, Systém I. a II., Otázky I. a II., Cesta a Psychická vývojová forma.

Zezulkova nauka tvoří poměrně rozsáhlý a komplexní systém. Nejvyšší a prvotní skutečnost je označena termínem *Podstata*. Jedná se o základ-

ní a bezrozměrné bytí v projevené i neprojevené podobě, z něhož vzešlo vše ostatní.³ V zásadě stejný charakter jako *Podstata* má *Tvůrčí dílo*, které je však pouze její omezenou a oddělenou částí. Diferenciací *Tvůrčího díla* vznikla hmota, duch a vitální síla - duše. Duch je zde chápán jako protipól hmoty. Zpočátku stál jako anorganický mimo ni. Později, když na planetě vznikly vhodné podmínky, spojila se malá část ducha s hmotou v organickou sloučeninu. Tím byla vytvořena *vtělená bytost*, která po spojení s vitální (duševní) silou oživila.⁴

Tato bytost byla zpočátku velmi primitivní. Postupným *převtělováním* do vyšších vývojových druhů se však její hmotná i duchovní složka stále více zdokonalovala. Řada vtělení procházela od rostlinných a živočišných forem až k dnešnímu člověku a v budoucnu má postupovat k ještě vyšším vývojovým druhům.

V jedné části svého života je bytost vtělená, ve druhé nevtělená. Poté, co bytost odloží své hmotné tělo, žije část života bez něj. Pak se znovu vtělí do nového hmotného těla. Každá bytost má své *vědomí*, tj. ví o své existenci. Toto vědomí během svého vývoje rozšiřuje a zkvalitňuje. Jádrem vědomí je *podvědomí*, neboli *vědomí vnitřní bytosti*, v němž je uložena paměť na minulé životy.

Charakter budoucího života si každý připravuje svými nynějšími činy a svým postojem ke světu. Veškeré postoje a činy se totiž neztrácejí, ale odrážejí se. Takové dění proto Zezulka označuje termínem *zákon odrazu*. Tento zákon je absolutně spravedlivý, nezrušitelný a platný pro všechny bytosti. Člověk ho však může svou vědomou rovnovážnou aktivitou uvést do relativního klidu.⁵

Cyklická kosmologie

Všechny úrovně světa jsou podle Zezulky prostoupeny neustálým *rytmickým pulso-*

Josef Zezulka (1912-1992).

Foto: časopis Bytí.

váním. U člověka se projevuje v pravidelném tepu srdce a v rytmu dechu, na naší planetě ve střídání dne a noci nebo čtyř ročních období.

Také na úrovni makrokosmu se neustále opakují čtyři základní epochy. Jednou je ve vesmíru plynná, žhavá a rozptýlená hmota a mimo ni samostatná silová centra (nehmotné energetické body). Tehdy vládne *odstředivý* vliv. Ten je vystřídán vlivem *dostředivým*, jehož působením jsou silová centra aktivována a začínou k sobě stahovat z okolí rozptýlenou plynnou hmotu. Stálou dostředivou silou se vzniklé plynné planety začínou zahušťovat ve žhavou kapalnou hmotu. Poté zasáhne do vývoje vliv *chladu*. Molekuly vesmírné hmoty uklidní svou vibraci a hmota dosud žhavých a tekutých planet začne pomalu chladnout a tuhnout. V této vesmírné periodě chladnutí se právě nacházíme. Po ní však nastoupí vesmírný vliv *žáru*, kdy se veškerá hmota planet znovu rozteče a posléze s nástupem odstředivého vlivu opět rozptýlí.⁶

Tyto cykly probíhají v mnohem kratších intervalech i na úrovni naší planety. Základní perioda má trvání asi 24 000 let, označuje se jako *Platónský rok* a je rozdělena na čtyři šestitisíciletá období. Každé z nich má svůj základní silový vliv, který ve své době působí na život na planetě. Bytosti těmto vlivům podléhají v závislosti na své vývojové vyspělosti. Dostředivá doba podporuje egoismus, odstředivá altruismus, chladová rozvaha a klid a žárová rozhodnost a vášeň.

V dnešní době se nacházíme právě v polovině onoho Platónského roku, kdy končí

Busta Josefa Zezulky v sále Biotronického centra sociální pomoci v Praze.
Foto: archiv.

Každé šestitisíciletí se však ještě dělí na tři dvoutisícileté periody. Na počátku každé z nich se objevuje postava *přinašeče*, který v podobě duchovní nauky přináší poselství pro danou dobu. Každé takové učení je však časem lidskými zásahy silně zkresleno, a proto se přinašeči v určitých intervalech rodí stále znovu. V právě končícím dostředivém období byli všichni tři přinašeči - Abrahám, Mojžíš a Ježíš - příslušníky židovského národa.

V nastávajícím odstředivém období se budou přinašeči rodit v Čechách.⁷ První z nich se už měl ve 20. století objevit a mezi Pfeifferovými příznivci je za něj pokládán Josef Zezulka. Jednotlivá dvoutisíciletí nejsou pouze vymezena osobou *přinašeče*, ale také ovlivněna působením jednotlivých znamení zvěrokruhu. Právě končící éra ve znamení Ryb, kterou provázelo křesťanství, byla naplněna především válkami, sobec-

jedna z šestitisíciletých epoch - doba dostředivá - a začíná období odstředivosti. Přechodná stádia mezi jednotlivými obdobími jsou vždy charakterizována celospolečenskou krizí a chaosem, neboť staré zanikající představy podstupují svůj poslední boj s novými.

tím a přizemním lpěním na hmotě. Začínající doba ve znamení Vodnáře má naopak přinést mír, porozumění a zájem o duchovní věci.⁸ Před tím však ještě pravděpodobně přijde nějaká negativní událost globálního charakteru, jejímž výsledkem bude výrazné snížení počtu obyvatel naší planety.

Tomáš Pfeiffer a Duchovní univerzita Bytí

První setkání Josefa Zezulky s Tomášem Pfeifferem (*1953) ve dveřích jisté budovy prý trvalo jen několik sekund a na verbální úrovni se omezilo pouze na výměnu několika slov. Zezulka však u Pfeiffera svým „vnitřním zrakem“ rozpoznal skryté léčitelské schopnosti. Pfeiffer se pak stal jeho žákem a po Zezulkově smrti v roce 1992 pokračoval v jeho léčitelské činnosti a šířil jeho učení.

Počátkem 90. let Tomáš Pfeiffer začal biotroniku popularizovat veřejně. Ve funkci prezidenta *České asociace odborného léčitelství* vystupoval jako mluvčí všech léčitelů, což se ovšem řadě z nich brzy znelíbilo. V časopisech *Regenerace*, *Regena* i jinde se několikrát objevily články, které Pfeiffera obviňovaly z komercializace léčitelství. V období Pfeifferovy výrazné mediální aktivity se také začaly stále častěji objevovat negativní reakce ze strany odborné lékařské veřejnosti.⁹ Po opadnutí mediálního zájmu o Pfeifferovo působení však tato kritika fakticky ustala.

Za účelem šíření Zezulkovy duchovní nauky založil Tomáš Pfeiffer „z pověření božího přinašeče“ dne 30. března 1994 v Praze organizaci nazvanou *Duchovní univerzita Bytí* (DUB). Podle textu zakládací listiny byla vytvořena „v nastávajícím jaru vodnářské éry“ jako „kolébka vzdělanosti a kultury ducha v rovnovážné moudrosti Bytí“.¹⁰

DUB sídlí v Soukenické ulici 21 v Praze. „Univerzita“ má ve své dnešní podobě dva stupně, nultý a první. Nultý stupeň je určen pro širokou veřejnost. Přednášky v jeho rámci se konají nepravidelně na nejrůznějších místech ČR. S výjimkou Prahy se vždy odehrávají v pronajatých prostorách. V pravidelných intervalech jsou pořádány jen přednášky v Praze (dvakrát týdně), Brně (jednou za dva týdny) a některých dalších větších městech (jednou měsíčně). Vstupné na ně je dobrovolné a slouží k úhradě nákladů za pronájem sálu.

V nultém stupni se vlastně ani nejedná o přednášku ve vlastním slova smyslu. Tomáš Pfeiffer zde odpovídá na písemně

V tichosti přišel další Přinašeč

Janu Sternovi poskytl Tomáš Pfeiffer rozhovor pro časopis *Skryté skutečnosti*. Vyjímáme z něj několik otázek.

Jaká je podle vás role židovského národa v dějinách?

Židé jsou po šest tisíc let vyvoleným národem. Protože do něj přicházeli tři poslední Přinašeči. Tedy Abrahám, Mojžíš a Ježíš. Největší paradox dějin je, že každý z těchto Přinašečů přichází opravit to, co lidé udělali z učení toho předchozího. Čili ani Abrahám, ani Mojžíš, ani Ježíš neříkali v podstatě nic jiného. Jen lidé v čase si jejich výklady pozměnili k obrazu svému. ...

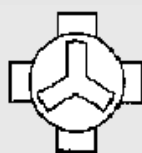
Tři Avataři byli ze židovského národa. A ten další?

Ten další už ne. Vyvolení trvá vždy jen tři cykly. Tři věky. Pak přichází na řadu jiný národ. Ten má opět tři dvoutisícileté periody a pak zase jiný národ a pořad dokola. To je řád příchodu duchovního učení na svět.

Od Ježíšovy mise uplynulo dva tisíce let, měl by tedy přijít nový Avatar, ne?

On už přišel. On totiž přichází před tu dobu, kterou přináší. A je to logické. Nestačí, aby přišel po přelomu věků. Má-li ta doba vzniknout, musí ji připravit. Čas se naplnil. Tato událost, na kterou čekají všechna velká náboženství, již v tichosti proběhla.

Převzato z <http://www.osud.cz>

Tomáš Pfeiffer tak, jak ho znali diváci televize a čtenáři časopisu Bytí. Foto: časopis Bytí.

dotazy přítomných, které se z větší části týkají zdravotní problematiky a z menší části duchovních témat. Součástí jsou také dvě biotronická působení, jedno na začátku a druhé na konci programu.

První stupeň je pak určen jen pro členy DUB s platnou legitimací. Podmínkou pro posluchače tohoto stupně je vegetariánství, vstupní pohovor a absolvování slibu DUB, který se koná vždy jednou za rok 30. března na hoře Říp. O podobě přednášek na prvním stupni, které probíhají ve stejných dnech a místech jako přednášky nultého stupně, je složité něco bližšího zjistit. Je však zřejmé, že výuka je systematictější a je určena pro poněkud menší počet osob.

Podmínka vegetariánství je zdůrazňována ze dvou důvodů. Konzumace masa a živočišných výrobků je především považována za škodlivou pro fyzické zdraví organismu. Pro člověka, který se už vydal na duchovní cestu, je pak zároveň nepřipustná v rovině etické.

Datum konání slibu DUB není náhodné. 30. březen je totiž pokládán za největší duchovní svátek naší planety a nazývá se *Den otevřeného nebe*. V tento den se rodí přinašeč. Ani místo, kde se slib odehrává, není zvoleno náhodně. Pod horou Říp se totiž údajně nachází výrazné pozitivní silové centrum, jehož význam přesahuje hranice naší republiky.

Další Pfeifferovy aktivity

Od roku 1994 byl Pfeifferovým nakladatelstvím Dimenze 2+2 vydáván časopis *Bytí* s podtitulem „časopis pro filozofii a duchovní studia“. Do roku 1998 vzniklo celkem sedmáct čísel a poté bylo jeho

vydávání zřejmě z ekonomických důvodů zastaveno. Obsah tvořily především na pokračování otiskované Zezulkovy spisy, články týkající se *biotroniky*, zdravé výživy a vegetariánství a samozřejmě také aktuální informace o Pfeifferových aktivitách.

V roce 1994 také vznikla *Nadace Bytí pro Životní Filozofii a Léčbu Biotronikou* za účelem „podpory činnosti vedoucí k naplnění a uskutečnění odkazu pana J. Zezulky“.¹¹ Fakticky ovšem tato nadace již od počátku především shromažďuje finance na stavbu *Biotronického centra* v areálu pražského sídla DUB. Inzeráty

s modelem této budovy a sloganem „Pomozte nám pomáhat“ byly k vidění i na velkoplošných billboardech po celé republice. Dnes se objevují spíše sporadicky v denním tisku.

Nedokončené centrum bylo slavnostně otevřeno v roce 1999. V současnosti se v jeho prostorách kromě administrativních místností nachází lůžkové oddělení pro biotronicky léčené pacienty, přednáškový sál DUB a obchod s vegetariánskými potravinami. V budoucnosti se též plánuje otevření vegetariánské restaurace a vybudování širšího zázemí.

Koncem 90. let byli Pfeifferovými příznivci zprovozněny internetové stránky, a to dokonce na třech různých adresách.¹² Po grafické stránce byly velmi kvalitně provedené a obsahovaly poměrně značné množství informací. Jejich obsah a struktura byly velmi podobné jako u časopisu *Bytí*. Po určité době však dvě adresy přestaly fungovat a na stránkách <http://www.dub.cz> je již několik let k dispozici pouze seznam Pfeifferových přednášek na příslušný měsíc a stručné oznámení, že „stránky jsou momentálně v rekonstrukci“.

K dokreslení rozsahu Pfeifferových aktivit je možné ještě uvést vydání hudebního CD s názvem *Horoskop 3000* - hudební vize budoucnosti. Dvanáct skladeb pojmenovaných podle jednotlivých znamení zvěrokruhu se žánrově nachází na pomezí klasické a relaxační hudby.

Společenství členů a příznivců DUB

Největší nárůst Pfeifferových příznivců bylo možné zaznamenat v souvislosti s jeho mediálními aktivitami v polovině 90. let.

V posledních letech se počet sympatizantů ustálil na několika stovkách osob, mezi nimiž mírně převažují starší lidé. Prozatím nedošlo k vytvoření nějakého pevného společenství se silnými osobními vazbami členů na komunitu. Pfeifferovi stoupenci se společně setkávají pouze na jednotlivých přednáškách a jejich osobní život tak snad kromě přijetí určitého životního stylu není nijak zásadně ovlivněn.

Zezulkova nauka i Pfeifferovy aktivity představují svěbytný fenomén nové religiozity, který šíří svého záběru výrazně překračuje obvyklým způsobem vymezovanou oblast lidového léčitelství. Přes zřetelnou snahu vyhnout se zjevné návaznosti na nějaký jiný náboženský směr a používání vlastní terminologie zde můžeme objevit řadu paralel s východními i západními náboženskými tradicemi. Svým charakterem se celkově asi nejvíce blíží spirituálnímu hnutí New Age a moderním směrům západní ezoterické tradice.

Poznámky

- 1 Tímto údajem je naznačena návaznost na pozemské působení Ježíše, neboť Zezulka začal své duchovní představy hlásat ve věku (33 let) a období (Velikonoce) Ježíšovy smrti na kříži.
- 2 *Bytí* č. 6, Praha: Dimenze 2+2, 1995, s. 14-15.
- 3 Termín *Podstata* nahrazuje pojem *bůh*, jenž je podle Zezulky příliš zatížen významy v jiných náboženstvích. Zezulkovo zdůraznění neosobního charakteru božské entity je v protikladu k představám tradičních monoteistických náboženství a spíše se blíží pojetí hinduistického brahma nebo kabalistického Ejn Sof.
- 4 Celý tento popis postupného tvoření z původní abstraktní jednoty do konkrétní mnohosti vzdálené připomíná gnostická či novoplatónská emanační schémata.
- 5 Víra v převtělování a zákon odrazu, který je fakticky opisem karmického principu, ukazují na blízkost k východním náboženským naukám. Tyto principy jsou však v mírně odlišné podobě také přítomny v židovské kabale a u některých směrů západní ezoterické tradice (teosofie, antroposofie, neorosikuriánské organizace).
- 6 S podobnou představou cyklického střídání obrovských časových epoch ve vývoji vesmíru se setkáme především v indickém védském učení. V novější době ji též ve své nauce využila Teosofická společnost.
- 7 Vize českého prostoru jako místa současného či budoucího centra duchovního vývoje světa není nijak ojedinělá. V první polovině 20. století byla důležitou součástí nauky okultní společnosti Zodiakální škola. V současnosti na tyto představy ve svých knihách navázal např. Karel Funk.
- 8 Důraz na význam nacházejícího období ve znamení Vodnáře Zezulku výrazně spojuje s hnutím New Age.
- 9 Jednalo se především o obavu, že pacient dá přednost biotronické léčbě před návštěvou u lékaře, tím znemožní včasný zásah lékařskými prostředky a postupy, a ohrozí tak své zdraví či život.
- 10 *Bytí* č. 1, Praha: Dimenze 2+2, 1994, s. 7.
- 11 *Bytí* č. 1, Praha: Dimenze 2+2, 1994, s. 9.
- 12 <http://www.zezulka.cz>, <http://www.byti.cz> a <http://www.dub.cz>.

O dni otevřených dveří 30. března 2005 přinášíme zprávu na straně 70.

Mgr. **Robert Bezděk** (*1978) je interním doktorandem Ústavu religionistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Proč zrovna společnost Óm šinrikjó spáchala takové zločiny?

SPIRÁLA DIVŮ A NÁROKŮ

Zdeněk Vojtíšek

Před deseti lety, v úterý 16. května 1995 byl v ústředí japonského nového náboženského hnutí Óm šinrikjó zatčen Šókó Asahara, jeho zakladatel a vůdce. K zatčení došlo téměř dva měsíce po teroristickém útoku v tokijském metru, z něhož byla společnost Óm šinrikjó podezřelá. Postupně shromážděné důkazy odhalily pozadí nejen tohoto útoku, ale i dalších trestných činů, které se týkaly více než třiceti zavražděných (dalších 20 je stále pohřešováno), desítek těžce zraněných a tisíců lehce zdravotně poškozených Japonců. Kvůli těmto činům stanulo před soudem téměř 200 příslušníků Óm šinrikjó.

Zatčením Asahary teroristické činy Óm šinrikjó ustaly. Poslední, nezdařený útok kyselinou kyanovodíkovou se stal 5. května na tokijské stanici Šindžuku. Ještě několik let - tak, jak se postupně uzavírala soudní projednávání zločinů příslušníků Óm šinrikjó - neustaly ale otázky, proč právě ve společnosti Óm šinrikjó došlo k tak tragickému vývoji. Co odlišuje Óm šinrikjó od desítek jiných japonských náboženských hnutí a od tisíců náboženských skupin na světě?

Rychlou odpověď na takové otázky je samozřejmě možné hledat ve výjimečnosti osoby zakladatele nebo výjimečnosti učení, které tento zakladatel zformuloval. Náročnější pokusy o odpověď by nás zavedly do zkoumání zvláštností japonského náboženského života a poválečných zákonů, které ho upravují. Jednou částí odpovědi jistě jsou i mimořádně frustrující neúspěchy, jimiž náboženská společnost Óm šinrikjó na začátku 90. let procházela a které ji zjevně radikalizovaly.

Tento frustrující vývoj spolu s oběťmi, které přinesl, popsal článek v minulém čísle Dingiru. V tomto pokračování se soustředíme na osobnost Šókó Asahary a na jeho učení. Opět přitom vycházíme především z prací Catherine Wessingerové² a D. W. Bracketta.³ Odpověď na otázku o výjimečnosti Óm šinrikjó se nakonec pokoušíme doplnit ještě jedním pohledem.

Fascinace nadpřirozenými schopnostmi

Silným podnětem pro spekulace o výjimečnosti Šókó Asahary jako duchovního vůdce je způsob, jakým se vyrovnal se svým těžkým zdravotním

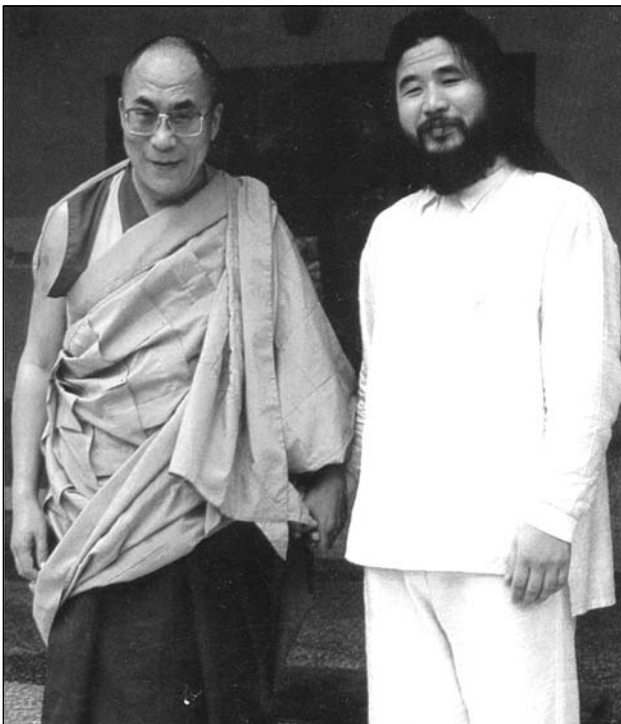
postížením. Zelený oční zákal ho hned při narození roku 1955 zbavil vidění na jedno oko; na druhém oku je Čizuo Macumoto⁴ (jak zní rodné jméno Šókó Asahary) vidomý asi ze 30%. Postižení ho již v šesti letech přivedlo na internátní školu mimo jeho rodnou vesnici. Tam se mezi slepými dětmi stal díky zbytku zraku vůdcem, a obrátil tak těžké zdravotní znevýhodnění v možnost uplatňovat moc nad druhými.

Studia dokončil pomaturitní nástavbou roku 1975 (ke studiu medicíny ani práv nebyl přijat) a začal pracovat jako akupunkturista a masér. Roku 1978 se oženil s Tomoko Išiiovou (rodina má šest dětí) a otevřel obchod s čínskými léčitelstvími prostředky. Intenzivní studium meditačních a jógických technik a duchovní hledačství ho přivedlo nejprve pod vliv Společnosti božího světla (GLA)⁵ a roku 1981 ke členství v náboženském hnutí Agon-šú.⁶ V tomto hnutí se (pravděpodobně poprvé) setkal se silným očekáváním budoucích světových hrůz na základě Nostradamových proroctví.⁷

Roku 1982 se Macumoto dostal do vážného podezření z prodeje falešných a pře-dražených léčitelství prostředků. Byla mu udělena vysoká pokuta. „V důsledku vysoce kritických článků v místních novinách,“ píše Brackett,⁸ „jeho obchod rychle upadl.“ V následujících měsících se Macumoto odmítl spokojit s postavením učedníka v Agon-šú a prohlásil, že díky vyššímu stupni osvícení dosáhl větších schopností než jeho duchovní vůdce Kirijama. Schopnost levitovat údajně demonstroval před několika členy Agon-šú.⁹ Macumotův nárok vedl k roztržce, po níž Agon-šú roku 1984 opustil s patnácti dalšími členy.

Téhož roku Macumoto založil Óm centrum, zaměřené na jógu a meditaci. Klienty centra Macumoto získával nejen svým uměním jógy, ale i údajnými nadpřirozenými schopnostmi a sliby těchto schopností těm, kdo by s ním jógu praktikovali. Jeho popularita rostla také díky vystoupením v médiích, která zaujala především schopnost levitovat. Při jednom meditačním soustředění roku 1985 měl duchovní zážitek, jenž ho ujistil o jeho povolání stát jako dokonalý *buddha* v čele duchovních bojovníků *šambhaly*.

Stejně jako někteří buddhisté i Macumoto předpokládal, že *šambhalští* bojovníci budou vybaveni nadpřirozenými schopnostmi a rozšíří spravedlivou říši, *šambhalu*, na celý svět. Macumotovo zaměření na askezi a nadlidské schopnosti ukazuje

Šókó Asahara (vpravo) nesčetněkrát využil písemného dobrozdání, jehož se mu dostalo od dalajlamy, a také této fotografie s ním. Foto: archiv.

Členstvo Óm šinrikjó

dosahovalo v roce 1989, kdy byla skupina Óm šinrikjó registrována podle zákona o náboženských společnostech, asi 380 mnichů a asi čtyř tisíc laiků. Roku 1995 byl počet mnichů odhadován na tisíc, celkový odhad byl asi 10 tisíc osob.

Roku 1991 začala skupina Óm šinrikjó pronikat do Ruska. V roce 1995, kdy vzbudila celosvětovou pozornost, odhadly ruské úřady počet jejích členů na asi 35 tisíc (z toho asi 5,5 tisíce mnichů).

Organizace Óm šinrikjó byla dvojitá: duchovní a politická. Duchovní hierarchii tvořilo sedm stupňů těch, kdo se rozhodli pro mnišský způsob života (a opustili rodiny, odevzdali prostředky atd.), na nejvyšším stupni stál zakladatel Šókó Asahara, na nejnižším laici. Politická struktura byla vytvořena pro snadné převzetí moci po závěrečné kosmické bitvě, a byla proto podobná struktuře japonské vlády: tvořilo ji 24 ministerstev. V čele této vlády stál Šókó Asahara s pomocí Rodinného úřadu a sekretariátu.

Podle: Brackett, D. W., Svatý teror. Armageddon v Tokiu. Mladá fronta, Praha 1998.

i název jeho první knihy „Tajná metoda rozvoje duševních sil“ (1986) a název společnosti Óm šinsenno kai (Óm společnost magie), kterou téhož roku založil. Spolu s ní vzniká i první komunita těch, kdo prošli iniciačním obřadem *šaktipat*.

Začíná tak poměrně optimistické období, v němž Čizuo Macumoto věří, že on, Šókó Asahara, a jeho Óm šinrikjó (ke změně jmen došlo roku 1987) jsou počátkem budoucí pozemské blaženosti celého lidstva. Jak ale ukázal článek v minulém Dingiru, tato optimistická vize se brzy změnila na katastrofickou.

Na cestě k šambhale

Šókó Asahara svým učením navazuje na esoterický směr japonského buddhismu,

na školu šingon.¹⁰ Stejně jako tato škola i on prohlašuje, že stavu buddhovství je možné dosáhnout již za současného života. Protože k takto chápanému buddhovství dospělo již několik duchovních učitelů (guruů) lidstva, považuje se Asahara nejen za živého *buddhu*, ale zároveň za Krista i za manifestaci indického boha Šivy.

Učení mu tak umožňuje čerpat nejen z buddhistické mytologie, ale i z křesťanství a především z indického šivaismu. K Šivovi, božskému vzoru asketů a nositeli nadpřirozených schopností, měl Asahara vždy velmi blízko. Z křesťanství ho zase přitahovala představa kosmické bitvy před druhým příchodem Krista a nastolením Tisícileté říše. Kosmická bitva u Armageddonu a Tisíciletá říše Asaharovi - zdá se - splývá s buddhistickým mýtem o šťastné, skryté říši *šambhale*, z níž přijdou zachránci, až svět ovládne válka a zlo. Provázanost s jinými náboženskými systémy nebrání, aby se Asaharovo Óm šinrikjó považovalo za nositele čisté buddhistické tradice. Aspiraci na zvěstovatele pravého buddhismu měl ostatně Asaharovi při setkání roku 1987 potvrdit samotný dalajlama. Na návštěvě Tokia v roce 1995 ale dalajlama podporu Asaharově verzi buddhismu jednoznačně popřel.

Jako Šivova manifestace se Asahara údajně pohybuje ve vyšších světech, přináší z nich informace a ovlivňuje to, co se stane ve světě nižším, materiálním. Jako slitovný buddha pak může pomáhat pravému Já každého člověka, které sice patří do Šivovy nejvyšší říše, ale které bylo svedeno a zachyceno v koloběhu zrození v nižších světech. Jako dokonale osvícený guru tuto pomoc

provádí především v iniciačním ritu *šaktipat*, při němž žákovi předává energii k osvětlení, probouzí v něm kosmickou sílu *kundalíní* a aktivuje centra této energie (*čakry*) v jeho těle. Podmínkou cesty do *šambhaly* je pak askeze a naprostá oddanost guruovi, který iniciaci poskytl.

Jednou z netrvdších asketických praktik bylo v Óm šinrikjó ponořování do velmi chladné vody, což mělo vést k uklidnění mysli, a ponořování do horké vody. Vnitřní teplo, které se horkou vodou mělo rozhořňovat, pak mělo způsobit duchovní zážitky. Tato asketická praxe byla vykonávána jak dobrovolně, tak i proti vůli oddaného. Jak připomíná Wessingerová, tímto způsobem mohli být někteří členové Óm šinrikjó vycvičeni k páchání násilí: „Tyto společné rituály násilí připravovaly některé členy Óm šinrikjó k tomu, aby páchali závažnější a častější násilné činy.“¹¹

Vedle běžných buddhistických metod meditace, poklon božstvům nebo opakování svatých slov a jmen božstev byla v Óm šinrikjó rozšířena *phowa*. Původně se jedná o soubor meditací a odříkávání manter, který pochází z vadžrajánového buddhismu a je dodnes praktikován některými školami tibetského buddhismu. Technikou *phowa* se člověk již za živa připravuje na smrt tak, aby jeho mysl byla v okamžiku smrti schopna přenesení do čisté buddhovské říše.¹²

V Asaharově podání ovšem učení *phowa* znamenalo ospravedlnění násilných činů na těch, kdo odmítli vedení gurua Asahary. Podle něho jsou totiž tito lidé zatíženi kvůli odmítnutí jeho spasitelské role tak špatnou *karmou*, že se nevyhnutelně musejí narodit v nižších světech. Pouze *phowa*, tato „spasitelná vražda“,¹³ jim tuto *karmu* odnímá.

Kde tedy hledat příčinu?

K násilnému vývoji nového náboženského hnutí Óm šinrikjó jistě mohla přispět ochota a schopnost poloslepého Macumota ovládat a zneužívat ještě hůře postižené spolužáky. Tato schopnost se mohla projevit později ve zneužívání duchovně závislých následovníků. Postižení zraku také Macumotovi mohlo způsobit zbystření ostatních smyslů tak, že snad mohl nabýt přesvědčení o svých mimořádných schopnostech.

Úsilí získat tyto schopnosti se navenek projevilo ve vybudování hierarchického systému s vůdcem a zakladatelem na samém vrcholu. Právě toto vůdcovo nezpochybnitelné postavení je možné považovat za příčinu toho, že jeho násilné

Fotografie levitujícího Šókó Asahary z propagačního letáku z roku 1987. Foto z knihy D. W. Bracketta „Svatý teror“.

záměry byly vykonávány důkladně a bez pochybností.

Násilí trpěné Asaharovými následovníky můžeme do jisté míry připočíst kombinaci indické a japonské asketické praxe, jíž se tito následovníci podrobovali, a násilí jimi způsobené zase svéráznému výkladu techniky *phowa*. Na násilí první poloviny 90. let se v Óm šinrikjó jistě také podílela Asaharova interpretace jak *šambhalského*, tak křesťanského mileniálního mýtu, okořeněná snad i Nostradamovým proroctvím. Tyto všechny výbušné podněty se navíc utvářely v rámci japonské společnosti, v níž některé náboženské skupiny tradičně mají i značné politické aspirace a která je zároveň díky zákonům značně ostražitá před jakýmkoli zásahem státu vůči náboženství.

Ovšem duchovních manipulátorů i podvodníků, prodávajících jako zázračné léčivo třeba pomerančové slupky (jako Asahara) je mnoho. Ani synkretická nauka, askeze, technika *phowa* nebo vyhlížení konce světa nemusejí vést samy o sobě k rozpoutání násilí. Soudíme proto, že k pochopení toho, proč se tragický scénář týkal právě Asaharova Óm šinrikjó, je nutné vzít v úvahu ještě dva faktory.

Prvním je Asaharova silná víra a odvaha (nebo povýšenost a drzost?), s níž sázel všechno na to, že jeho tvrzení budou naplněna. Tyto vysoké „sázky“ se přitom týkaly i těch tvrzení, která mohla být poměrně snadno vyvrácena. Tak za některými kriminálními činy, popsány v minulém Dingiru, můžeme vidět právě Asaharovo bezhlavé riskování: snaha za každou cenu naplnit proroctví o závěrečném kosmickém

boji vedla k teroristickému útoku v tokijském metru; snaha zabránit diskreditaci kvůli tvrzení o zvláštnosti Asaharovy DNA vedla k vyvraždění rodiny Sakamotových apod.

Stejnou „odvahu“ ovšem Asahara prokazoval i v případě slibů nadpřirozených schopností svým následovníkům: když se sliby nevyplňovaly, nařizoval ještě přísnější askezi. A krutost asketických praktik se stala příčinou prvního popsaného násilí v Óm šinrikjó (smrt Terajuki Majimy), první vraždy (Šúdži Tagučí) a dále celého řetězce násilných kriminálních činů. Je také pravděpodobné, že nesplnění Asaharových slibů bylo příčinou výroby a podávání omamných látek, které nějaký náboženský zážitek přece jen přinášely. Odtud byl jen krok k podávání těchto látek nepohodlným členům Óm šinrikjó a také pravděpodobně k prodeji drog japonskému podsvětí. Také k tomuto kroku jsou pak vázány další zločiny.

Ani nevyplnitelné sliby by ovšem nemusely nutně vést k násilí nebýt Asaharovy tvrdohlavosti, kterou považujeme za druhý významný faktor. Je možné, že tuto tvrdohlavost posiloval strach ze ztráty vůdcovské pozice. Právě - podle našeho názoru - mimořádná neústupnost nedovolila Asaharovi slevit z jeho nároků a tvrzení a pokusit se vysvětlit a jinak racionalizovat jejich nesplnění. Asaharova údajná neomylnost, schopnost prorokovat a činit další divy a zázraky ho postupně vtáhla do strmé spirály, v níž se vytvářely stále větší sliby a stále větší nároky. Toto těžko ovladatelné tornádo nakonec zanechalo v celé japonské

Oběť, na niž se pomalu zapomíná: paní Sumiko Kóno je v komatu od sarinového útoku v městě Macumoto dne 27. 6. 1994. Provedli ho sice příslušníci Óm šinrikjó, ale policisté z něho nejprve obvinili jejího manžela, který shodou okolností skladoval chemikálie pro výrobu postřiků na své zahradě (z nich by ovšem sarin nemohl vyrobit). Nejméně půl roku si policie nepřipouštěla variantu, že by chemický útok mohla spáchat náboženská organizace.

Foto: National Geographic, listopad 2002.

společnosti spoušť. Stejně jako v článku v minulém Dingiru však musíme na závěr připomenout, že tato spoušť byla naštěstí nakonec nesrovnatelně menší než ničivý potenciál, který tyto nenaplněné sliby vytvořily.

Bibliografická poznámka

Článek byl napsán pro Dingir a pro časopis Týžden.

Poznámky

- 1 VOJTÍŠEK, Z., Spirála krizí a násilí, *Dingir* 2005, 8 (1), str. 6-8.
- 2 WESSINGER, C., *How the Millenium Comes Violently. From Jonestown to Heaven's Gate*, Seven Bridges Press, New York, London 2000, str. 120-157.
- 3 BRACKETT, D. W., *Svatý teror. Armageddon v Tokiu*. Přeložila Denisa Vostrá, Mladá fronta, Praha 1998.
- 4 V článku v minulém Dingiru bylo toto jméno přepsáno jako „Matsumoto“.
- 5 Šinkokai (Společnost božího světla, GLA) založil roku 1969 Japonec Takahaši Šinji (1927-1976).
- 6 Agon-šú založil roku 1978 Japonec Seiju Kirijama (*1921) na základě přesvědčení, že pouze sbírka sůter Agon (v sanskrtu ágama) obsahují úplné učení pravého buddhismu.
- 7 V roce 1981, kdy se ke skupině Agon-šú připojil Čizuo Macumoto, vyšla kniha jejího zakladatele o Nostradamových proroctvích. - Proroctví Francouze Michaela de Nostre-Dam (Nostradama, 1503-1566) *Centuries* (poprvé zveřejněné roku 1555) obsahují zmínku příchodu o Krále hrůzy v červenci 1999. Toto proroctví bylo v Japonsku zpopularizováno roku 1973.
- 8 BRACKETT, D. W., *Svatý teror...*, str. 71.
- 9 MELTON, J. G., *Encyclopedia of American Religions*, Gale, Detroit, London 1999, str. 2135.
- 10 Školu šingon založil roku 816 buddhistický mnich Kúkai (Kóbo daiši, 774-835).
- 11 WESSINGER, C., *How the Millenium...*, str. 143.
- 12 Podle: *Lexikon východní moudrosti*, heslo: phowa, Votobia, Olomouc 1996.
- 13 WESSINGER, C., *How the Millenium...*, str. 143.

Óm šinrikjó od roku 1995

Po zatčení Asahary 16. května 1995 v čele společenství stanula Asaharova dcera Reika Macumoto a tiskový mluvčí Fumihiro Džójú. Tomu se podařilo získat sympatie části mladých Japonců, ale už v **říjnu 1995** byl zatčen. Jeho trest ovšem nebyl dlouhý. V **říjnu 1995** tokijský soud zbavil Óm šinrikjó statutu náboženství, a tím i finančních výhod. Společnost Óm šinrikjó se proti rozsudku odvolala, ale v **prosinci 1995** vrchní soud v Tokiu rozsudek potvrdil. To způsobilo finanční úpadek společnosti. Jejích asi 700-800 zbývajících mnišských členů vyklidilo její objekty.

Roku **1996** soud rozhodl, že většina členů Óm šinrikjó nemá žádnou spojitost s kriminálními činy, za něž jsou někteří členové souzeni, a proto Óm šinrikjó nadále neznamená nebezpečí pro veřejnost. V **únoru 1997** byl tedy obnoven náboženský status Óm šinrikjó. Skupina se oficiálně omluvila za zločiny a distancovala se od Šóko Asahary a ostatních, kteří byli zapojeni do kriminální činnosti. Působí nadále pod jménem **Alef** jako meditační skupina s asi jedním až dvěma tisíci členů. Z rozsáhlých výrobních a obchodních aktivit jí zůstala úspěšná počítačová firma, z jejichž zisků jsou částečně hrazeny škody, způsobené v minulosti.

Vyšetřování dosud nebylo uzavřeno. Třináct vysoce postavených členů Óm šinrikjó bylo odsouzeno k trestu smrti, rozsudek ale ještě nebyl potvrzen v odvolacím procesu. Poznámka: jedna ze zpráv, kterou letos o Óm šinrikjó vydala ČTK, je otištěna na straně 66.

Jako řehole mají i hnutí svou spiritualitu a svou oblast služby

NOVÁ HNUTÍ V CÍRKVI

Aleš Opatrný

Ačkoliv v dějinách katolické církve ve 20. století existovala řada hnutí (jako bylo hnutí liturgické nebo biblické) od sedmdesátých let minulého století získává název „hnutí“ nebo „nová hnutí v církvi“ (v zahraniční literatuře se často užívá italský výraz „movimenti“) specifický význam. Jsou tím myšlena hnutí, která vznikla po druhé světové válce a která se zejména po II. vatikánském koncilu (1962-1965) rozšířila do řady zemí světa a určitým způsobem se konstituovala jako trvale v církvi existující společenství s vlastním specifickým posláním nebo vlastní spiritualitou.

Pro tato hnutí (např. Cursillo, Dílo Mariino - focolare, Neokatechumenátní cesta, charismatická obnova) je charakteristické to, že jde ponejvíce o společenství laiků. Mezi nimi jsou kněží také přítomni, ale většinou ne ve vedoucích rolích. Z některých těchto hnutí potom vznikaly komunity společného života (např. Komunita Blahoslavenství, Chemin neuf, apod.), které jsou obdobou řeholních společností, sdružují ale kněze i laiky, osoby žijící v celibátu i manželské páry či rodiny.

I když má římskokatolická církev po staletí zažitou existenci celé řady řeholí, které mají nejrůznější náplň činnosti a různé spirituality, ukázala se existence hnutí jako užitečná a oprávněná „inovace“. Řehole

jsou rozděleny zásadně na mužské a ženské větve, kláštery a společenství. Hnutí přinesla koexistenci mužů a žen uvnitř jednoho hnutí bez rozdělení. Mužské řehole, ač původně většinou sdružovaly především osoby nesvěcené, tedy laiky, se staly většinou společenstvím kněží. Hnutí naproti tomu byla zpravidla založena laiky, sdružují především laiky a jsou dodnes většinou laiky vedena (např. Dílo Mariino, Neokatechumenátní cesta, San Egidio a jiné). Zatímco většina řeholních společenství měla a má ustálen svůj duchovní profil i hlavní oblasti činnosti po mnohá staletí, hnutí reagovala nově na potřeby současné doby a některá si svou flexibilitu stále udržují. Většina hnutí také umožňuje buď

jakési volné, „přidružené“ členství, nebo přímo „průchod“ hnutím. Člověk se stává na nějaký čas účastníkem programu, které hnutí nabízí, a potom odchází nanejvýš jako jakýsi příznivec, ale ne jako člen (typické pro Cursillo a charismatickou obnovu, což jsou hnutí, která členství v běžném slova smyslu vlastně neznají).

Hnutí mají nejrůznější strukturu - od poměrně pevně uspořádané, s kombinací hierarchického a „síťového“ uspořádání (např. Dílo Mariino) až po nehierarchické, necentralizované uspořádání charismatické obnovy, téměř zcela postrádající pevné struktury vedení.

Širší okolnosti vzniku a rozvoje hnutí

Každé z hnutí vznikalo ve specifických podmínkách a na vznik řady z nich měla dominantní vliv aktivita a osobnost zakladatele. Přesto lze mluvit o obecných podmínkách vzniku, rozvoje i oficiální podpory hnutí po II. vatikánském koncilu, i když některá hnutí vznikla už ve čtyřicátých letech 20. století, tedy dávno před koncilem. Před koncilem se také rozšířila poměrně široká aktivita uvnitř církve, která měla zapojit do šíření evangelia laiky.

Byla to Katolická akce, vznikající koncem dvacátých let minulého století, značně rozšířená a úspěšně působící např. ve Francii a Itálii, u nás naopak téměř neakceptovaná v čase relativní svobody, tedy před únorem 1948. Katolická akce počítala ještě s laiky spíše nesamostatně působícími. Měli být „prodlouženou rukou biskupů“, jak se obvykle tehdejší oficiální postoj charakterizuje.

Rozhovor s Kateřinou Lachmanovou

Kateřina Lachmanová, Th.D, (41) právě skončila osmiletý studijní pobyt v Římě, kde postupně vystudovala spirituální teologii, teologickou antropologii a psychologii. V polovině devadesátých let působila v Katolické charismatické obnově (KCHO) jako národní koordinátorka hnutí, v současnosti se podílí především na přípravě programů charismatických konferencí a letních programů pro mládež.

Můžete nám jako představitelka Katolické charismatické obnovy říci, v čem vidíte poslání tohoto hnutí?

Sice v současnosti nejsem představitelkou KCHO, ale něco málo snad říci mohu. Poslání KCHO vidím v tom, že vede lidi k osobní zkušenosti s Bohem a k oživení

vztahu s ním skrze zkušenost s Duchem svatým, potažmo k oživení a prohloubení křesťanského života ve všech jeho dimenzích: ve vztahu k Božím slovu, k lidem kolem sebe, k církvi, k vlastní práci, k věcem veřejným atp. Stručně řečeno, člověk začne nově a reálně počítat s Bohem, v něhož sice předtím také věřil, ale měl pro něj jakýsi koutek svého života nazvaný „posvátno“ - většinu života si organizoval sám a podle svého (mnohdy i to posvátno).

Jedním z aspektů poslání KCHO je i otevřenost vůči charismatům, darům Ducha ke službě. To ovšem není a nemůže být nejdůležitější aspekt, protože každá vpravdě křesťanská spiritualita má ve středu Krista a život z jeho slova. Tzv. charismatici pouze připomínají (především sami sobě) evan-

gelijní pravdu, že bez Ducha Kristova je křesťanský život nemyslitelný, a hlavně nežitelný.

V čem při hodnocení KCHO vidíte přínos hnutí pro život celé katolické církve?

Přínos je v tom, kdykoli se v životě jednotlivce, farnosti, komunity apod. podařilo něco z toho, co jsem popsala jako poslání KCHO.

Je možné hovořit o KCHO jako jednotném hnutí, nebo se zde setkáme s různými postoji? Je možné například vyjádřit společný postoj k ekumenickému hnutí?

Nejen dokument o apoštolátu laiků II. vatikánského koncilu *Apostolicam auctuositatem* z 18. 11. 1965, ale zejména eklesiologie* celého koncilu otevřela laikům mnohé do té doby spíš uzavřené dveře a zvýraznila jejich význam. To se promítlo jak do života už existujících hnutí, tak do vzniku hnutí nových.

Svůj vliv měl zřejmě i důraz koncilu na prohloubení osobní víry a osobního rozhodnutí pro víru, na universální povolání všech křesťanů ke svatosti a také řada akcentů pneumatologických,** které podpořily význam charismatického*** prvku v církvi tak, že se stal v uspořádání církve pro mnohé stejně významným, jako prvek institucionální.

Zvýraznění role laiků se promítlo i do ústředních orgánů katolické církve ve Vatikánu. Roku 1967 vznikla Rada laiků jako experimentální úřad. Roku 1976 byla transformována na Papežskou radu pro laiky, která je nyní trvalou součástí centrálních vatikánských úřadů. Tato Rada má, kromě jiného, ve své oblasti zájmu a odpovědnosti hnutí a organizace laiků v církvi.

S existencí právně konstituovaných společenství laiků, které nenáleží k řeholím jako tzv. třetí řády, počítá pokoncilní církevní právo. Kodex kanonického práva z roku 1983, základní právní norma římskokatolické církve, zná různé stupně závazných společenství křesťanů, laiků nebo laiků

* eklesiologie - nauka o církvi

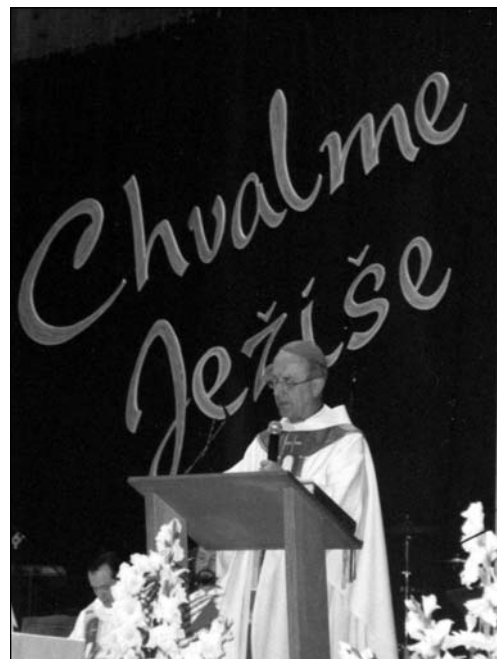
** pneumatologie - nauka o Duchu svatém

*** charismata - nadpřirozené dary Ducha svatého, nadpřirozené působení Ducha svatého

a kněží, určuje obecné podmínky jejich schválení a určuje také jejich schvalovatele. Kánon 298 Kodexu konstatuje, že v církvi jsou různá sdružení, odlišná od řeholí, „v nichž křesťané buď duchovní nebo laici nebo duchovní spolu s laiky se společně snaží o dokonalejší život nebo veřejnou bohoslužbu nebo šíření křesťanské nauky...“ Pokud toto sdružení „chce hlásat křesťanskou nauku jménem církve nebo konat veřejné bohoslužby,...“ (kánon 301, §1) může ho zřídit pouze příslušný církevní představený. Ten má také povinnost podle kánonu 305, §1 dozírat na jeho řádný život. Veřejná sdružení křesťanů s celocírkevní nebo mezinárodní působností zřizuje apoštolský stolec, biskupská konference zřizuje národní sdružení, působící v celém národě a diecézní biskup sdružení, působící jen v jeho diecézi.¹

Šance a úskalí „specializace“ hnutí

Typické pro každé hnutí je, že se buď věnuje určité oblasti života a působení církve a své členy k tomu vychovává (např. Neokatechumenát - výchova k určitému typu evangelizace, San Egidio - péče o chudé a handicapované), nebo preferuje určitý styl zbožnosti či určitá témata (charismatická obnova - vytvoření, přijetí nebo obnova základů osobní víry a společná modlitba s užitím charismat, Dílo Mariino - jednota a sdílení, apod.) a pečlivě uskutečňuje intence svého zakladatele (pokud ho má). Tato „specializace“ činnosti či duchovního programu

Plzeňský biskup, Mons. František Radkovský, na kongresu „Chvalme Ježíše“, který roku 1999 v Plzni pořádala Koinonie Jana Křtitele. Foto: archiv.

není v katolické církvi ani něčím novým, ani něčím nevhodným. Je známá a vyzkoušená v téměř dvoutisícileté historii řeholí. Ty vznikaly sdružováním nejprve malých společenství okolo výrazných osobností zakladatelů a přijímaly specifická poslání.

Úskalí spočívá v tom, že právě specializace sdružuje ty, kteří ji považují (pro sebe) za vhodnou. Je známo zjištění, že hnutí sdružují vždy lidi v nějakém ohledu podobné, - a proto k nim nebudou patřit ti, kdo jsou v důzrech, preferovaných hnutím, jiní. To nevadí, pokud hnutí není v dané farnosti či obci jedinou možnou variantou

V tom je právě problém: celé roky se tzv. „charismatici“ snaží marně vysvětlit, že jsou těžko zařaditelní vedle jiných známých hnutí v církvi, jako je např. Focolare, Neokatechumenát apod., protože nemají zakladatele ani pevnou strukturu, ani seznam členů, natož nějaké všeobecně platné stanovy, směrnice atd. Tím pádem těžko čekat, že zde najdeme uniformitu postojů typických pro lidi, kteří se ke KCHO hlásí. V otázkách víry jsou to především katolíci, tedy i v otázkách ekumenismu. Samozřejmě, dojde-li k tomu, že člověk nově objeví v Kristu poklad své víry, je také otevřenější ke společenství s každým, kdo je ochoten jej sdílet. Kromě toho, je-li skutečně otevřen Kristovu učení, nemůže mu být jedno, že církev je proti Kristově vůli rozdělena. Asi proto

se mnozí lidé z KCHO přáteli s křesťany z jiných církví a na ekumeně jim velmi záleží. Ne náhodou na Konferenci KCHO téměř každým rokem přednáší někdo z jiné křesťanské denominace.

A postoj k mezináboženskému dialogu?

I zde jednoduše sdílíme učení církve (pokud o něm ovšem něco víme). Což hodně zjednodušeně znamená zásadní otevřenost a úctu ke všem, kdo věří jinak než my, ale nikoli postoj, že je vlastně úplně jedno, v co člověk věří, ke komu se modlí a co z toho vyvozuje pro svůj život.

Co vzhledem k úsilí KCHO očekáváte od pontifikátu Benedikta XVI.?

Nic podstatně jiného, než na co jsme byli zvyklí od jeho předchůdce, tedy rámcově

pozitivní postoj ke každému smysluplnému snažení laiků v Církvi. Ráda bych podotkla, že nesdílím katastrofické vize českých médií ohledně osoby a působení Benedikta XVI. Skutečná postava Josepha Ratzingera je naštěstí na hony vzdálená jeho mediálnímu obrazu u nás. Jsem ráda, že mohu jeho první kroky v roli papeže zažívat tady v Římě, tedy velice zblízka, a setkávat se s mnoha lidmi, kteří se s ním osobně znají nebo s ním mají pracovní co do činění ještě i dnes. Myslím, že nás tento papež ještě všechny vyvede z míry. Pozitivně.

*Korespondenční dialog vedl
Miloš Mrázek.*

duchovní chrám. Proto je nutné zbudovat sloupy, jež by unesly tíhu celé stavby.“

(Z tiráže časopisu.)

Především k misi

vyzývá časopis „Sloup“, který vychází jako zpravodaj komunity Koinonia Jan Křtitel. Evangelizace je hlavním posláním tohoto nového hnutí v církvi. Název „Sloup“ byl zvolen „podle evangelizačního projektu realizovaného komunitou, do jejíhož srdce Pán vložil touhu vystavět

nacházela své místo v církvi, uznání a určitý respekt. Toto uznání má zpravidla po čase i právní rámec, pokud se hnutí nebo trvalé společenství života konstituuje tak, že se může stát některou formou společného života, s nímž církevní právo počítá. Proces etablování hnutí začíná zpravidla uznáním hnutí místním biskupem, který má hnutí nadále pod svou pravomocí. Po delším čase může hnutí dojít právního

uznání v oblasti univerzální církve, tedy na celém světě.

Ačkoliv se řada hnutí těšila pozornosti jak papeže Pavla VI., tak Jana Pavla II., určitým průlomem v oficiálním uznání významu hnutí v katolické církvi byly letnice 1998, kdy papež Jan Pavel II. pozval do Říma zástupce hnutí z celého světa. Řada hnutí se tam představila na úrovni univerzální církve a všichni vyslechli od Jana Pavla II. vřelá slova uznání a povzbuzení. Jakkoliv se i nadále vkládají řadou představitelů církve do hnutí velké naděje, upozorňuje se také mnohde na některá úskalí, která v jejich životě a práci spočívají.

Hnutí a malá společenství

V některých hnutích je malé společenství přímo základní buňkou, ve které hnutí žije. Ostatně většina hnutí právě jako malé společenství začínalo. Ovšem ne z každého malého společenství se stane hnutí či stabilní komunita, a to i v případě, že o tom jeho členové sní a přejí si to. Společná

modlitba, sdílení nebo studium Písma v malých společenstvích je stabilní metodou práce v řadě hnutí. Malá společenství jsou však považována řadou teoretiků i praktiků za problematický jev ve farnosti. Mají obavy (někdy odůvodněné), že tato společenství farnost rozdrobí a rozloží. Proto mají výhrady i k hnutím, případně k jejich působení ve farnosti.

Další problém spočívá v tom, že malé společenství určitého hnutí může znamenat ve farnosti početně menšinu, hnutí jako celek je ale vůči farnosti „obrem“. To může způsobovat, že se členové hnutí cítí být nad malost farnosti povzneseni (farnost je „provinční“, hnutí je „světové“) a zbytek farnosti se cítí být buď nedocenen nebo ohrožen. Někdy to ale bývá i naopak, když totiž křesťané, kteří v žádném hnutí nežijí, jaksi „preventivně“ osočují členy hnutí, že se staví do nadřazené pozice, že se cítí být elitou atd., ačkoliv tomu skutečnost neodpovídá.

Zdá se, že si tak někteří lidé v tomto případě odraťují zbytečný pocit méněcennosti, že jsou jen „obyčejní křesťané“ nebo svůj smutek nad tím, že se nikde neuchytili, že „nikam nepatří“. Nekritické a co do kvantity přehnané vychvalování a vynášení hnutí ať jejich členy a příznivci nebo církevními autoritami, může takovéto pocity také vyvolávat nebo posilovat.

Osobní identifikace

Dalším možným problémem života křesťana ve farnosti a v hnutí je problém osobní identifikace. Člověk se totiž nejen identifikuje s určitou skupinou, ale je schopen se identifikovat s vícerymi skupinami současně (např. současně patří do rodiny, pracovního kolektivu, farnosti a rybářského

Oficiální uznání

Mnohá hnutí, dnes rozšířená po celém světě, si po svém vzniku pomalu a postupně

Rozhovor s Pavlem Majerákem

Mgr. et Mgr. Pavel Majerák (34) vystudoval religionistiku a učitelství na UK HTF a teologii na UK KTF. Je ředitelem Oblastní charity Teplice a předsedou české pobočky hnutí Una voce.

Můžete, prosím, vyjádřit, čím Vaše hnutí přispívá Vaší církvi?

Una Voce ČR je svébytnou organizací, která má za cíl prosazovat společné myšlenky mezinárodní federace Una Voce. Cíle Una Voce jsou stručně řečeno tyto:

- respektování těch, kteří se přiklánějí k latinské liturgické tradici, ve věrnosti magisteriu a v souladu s ustanoveními

Jana Pavla II. (především motu propria *Ecclesia Dei*);

- obnovení užívání tradiční mešní liturgie podle Misálu z roku 1962;
- podpora liturgického používání latiny, gregoriánského chorálu a posvátné polyfonní hudby v souladu s posvátnou konstitucí o liturgii Druhého vatikánského koncilu *Sacrosanctum concilium*;
- podpora vzdělávání věřících v otázkách liturgie, věrouky a Tradice;
- vyjadřovat duchovní potřeby členů v souladu s dokumenty II. vatikánského koncilu (*Lumen gentium* 37) a kanonického práva (CIC 212, § 2,3) svým pastýřům a infor-

movat o tom v souladu s tímto právem (CIC 213) i ostatní věřící.

Co očekáváte od pontifikátu Benedikta XVI.?

Una Voce přijala volbu Benedikta XVI. s velkými nadějemi. Benedikt XVI. ještě jako kardinál Ratzinger se několikrát sešel s představiteli Una Voce (naposledy na generálním shromáždění UV v Římě v roce 2003) a zná prosby a potřeby věřících, kteří lnou k tradičním formám zbožnosti. Očekáváme že Benedikt XVI. kromě jiného přistoupí k liturgické reformě *Novus Ordo Missae* - k tzv. „refor-

spolku), a to zpravidla nestejnou měrou. Ve vztahu hnutí - farnost pak vzniká otázka: do jaké míry se člověk identifikuje s hnutím a do jaké míry se svou farností? Zvláště ostře může tato otázka vystoupit tehdy, jsou-li někteří farníci členy nadfarních společenství a jejich míra identifikace s takovým společenstvím je větší než identifikace s farností. Zvláště nepříjemné je, jestliže se nějaké hnutí, tvořící nadfarní společenství, prezentuje ve farnosti jako jediná možná, nejlepší, nutná, čili pokud se tak či onak vnučuje ostatním.

Hnutí, daleko přesahující obrys farnosti, jsou ale životu farnosti k užítku, jestliže v nich někteří členové farnosti získávají inspiraci, prohloubení víry a nové dovednosti, a toto všechno nabídnou a nezištně bez vnučování vnášejí do života své farnosti. Je známou zkušeností z mnoha zemí Evropy, že velkou část velmi aktivních lidí ve farnosti tvoří právě křesťané, kteří byli obohaceni delší či trvalou účastí v nějakém hnutí a zapojili se do života farnosti tak, že svou zkušenost využili, ale druhým nevnučili.

Všechny popsané problémy se týkají i identifikace člena hnutí s univerzální církví. Identifikace s hnutím může ve své intenzitě vysoko převyšovat identifikaci s univerzální církví, což je z teologického i praktického hlediska považováno za špatné.

Závěr

Potřeba shromážďovat se k prožívání a šíření života z evangelia je přítomna v křesťanství od jeho počátků. Tato potřeba se realizovala a realizuje v dějinách různým způsobem. Pro katolickou církev je charakteristické, že v ní od doby vzniku řeholí byl

Jan Pavel II. o laicích a církevních hnutích

Oblast misionářské přítomnosti a působnosti laiků je velmi široká. „Vlastním polem jejich evangelizační činnosti je rozsáhlý a složitý svět politiky, hospodářství a sociálních vztahů...“ (*Pavel VI., Evangelii nuntiandi, odst. 70*) na místní, národní a mezinárodní úrovni. Uvnitř církve se nabízejí různé druhy služby, funkcí, úřadů a způsobů, jak přivádět ke křesťanského způsobu života. Myslím přitom na novinku, která se v poslední době objevila v nemálo církvích: na velký rozvoj tzv. „církevních hnutí“, která mají silnou misijní dynamiku. Jestliže se pokorně zařadí do života místní církve a budou srdečně přijata biskupy a kněžími do diecézních a farních struktur, vytvoří tato hnutí v pravém slova smyslu skutečný Boží dar pro novou evangelizaci a misijní práci. Doporučuji tedy je propagovat a využívat, především mezi mládeží, aby přispěla opět k novému rozmachu křesťanského života a k evangelizaci, přitom je třeba mít na mysli způsoby jejich sdružování a vyjadřování z pluralistického hlediska.

V misijní činnosti musí být zhodnoceny různé formy laikátu a musí být respektována jejich povaha a zaměření: misijní laická sdružení, křesťanské organizace mezinárodní dobrovolné služby, církevní hnutí, spolky a společnosti různého druhu, ty všechny ať se zapojí do misijní činnosti *ad gentes* a ať spolupracují s místní církví.

Jan Pavel II., Redemptoris misio, 7. 12. 1990)

vždy prostor pro konstituování společenství uvnitř církve, které akceptovalo v zásadě vše, co patří k obsahu víry v církvi předávané, ale které v oblasti spirituality nebo specifických služeb církvi a světu šlo svou osobitou cestou. Tak vznikaly řehole a podobně vznikají i hnutí. Dělení a štěpení církve se považuje v katolické tradici za nešťastné a zcela nežádoucí, tvoření profilovaných skupin, konformních v zásadních věcech s celkem církve, za normální i žádoucí. Je zajímavé, že v tradici pravosláví tomu tak není. Z tohoto hlediska lze považovat vznik hnutí za jakousi moderní variantu pohybu uvnitř církve, který dříve vedl ke vzniku řeholí.

Jestliže jsou hnutí aktuální odpovědí na potřeby života církve a světa, jak lze doufat u těch, která se etablovala a několik desetiletí už v církvi žijí, znamená to také, že jejich existence může být časově podmí-

něná. Tato časová podmíněnost není dána jejich kvalitou, ale jejich potřebností v určité situaci života církve i světa. Pokud hnutí poznají *kairos*, tedy čas Bohem daný, pro svůj zánik stejně dobře, jako poznala čas pro svůj vznik, mají naději, že budou církvi a světu po určitý čas skutečně sloužit a potom zaniknou nebo se transformují v hnutí jiná. Vyhnou se nebezpečí, že by se jejich největší starostí mohla stát péče o zachování vlastní existence. ■

Poznámka

- 1 Od přesné právní specifikace jednotlivých možných druhů sdružení, která mohou tvořit hnutí a z nich vzniklá trvalá společenství, zde opouštíme; přesahovala by rámcem této stati.

Ing. Aleš Opatrný, Th.D. (*1944) přednáší pastorální teologii na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy Praze a je biskupským vikářem pro pastoraaci v pražské arcidiecézi.

mě reformy“ - jak o tom vícekrát psal, naposledy ve své knize *Duch liturgie*. Dále pak očekáváme, že odstraní skandální omezení, která dodnes provázejí možnost sloužení tzv. tradičního mešního ritu a vyhlásí tzv. generální indult - tzn. možnost pro každého kněze sloužit dle misálu z roku 1962 bez dalšího omezení.

Jak se vaše hnutí staví k ekumenickým a mezináboženským aktivitám?

Naše hnutí je specificky katolické a působí uvnitř Církve. K současné ekumenické praxi a způsobu vedení mezináboženského dialogu je značně kritické. V roce 2002

vydalo naše hnutí otevřené prohlášení k situaci v Církvi, kde kromě jiného stojí: „Je třeba jasně prohlásit cíl ekumenického dialogu, kterým je přijetí pravdy uchovávané a žité v katolické církvi ostatními odloučenými společenstvími, protože pouze katolická církev má plnost Kristovy pravdy a prostředků spásy a správného způsobu jeho vedení. Zároveň je třeba zdůraznit, že jednota křesťanů je žádoucí a potřebná, ale nesmí se uskutečňovat na úkor pravdy. Dialog a vzájemná láska jsou na cestě k jednotě nezbytné, pomáhají k odstraňování předsudků a planých nepřátelství, umožňují spolupracovat tam, kde je

spolupráce vhodná, např. při prosazování křesťanských postojů ve společnosti ve věcech ochrany nevinného lidského života atp. Ale jsou to pouze prostředky vedoucí k cíli, který má v rukou Duch svatý.

Dezinterpretace cíle zdravého ekumenismu vede u mnohých k nezdravým postojům, kdy buď přestávají věřit ve výlučné postavení katolické církve jako nástroje spásy, v kterém je dosažitelná plnost všech prostředků spásy, nebo odmítají zcela ekumenismus jako takový.“

*Korespondenční rozhovor vedl
Miloš Mrázek.*

Nová hnutí v římskokatolické církvi jsou odpovědí na sekularizaci společnosti

NOVÁ KATOLICKÁ HNUTÍ U NÁS

Lukáš Brzobohatý

Vzednutí spirituální obnovy je příznačné pro náboženství v postmoderní době. Někde dochází k hluboké proměně tradičních forem, k jejich synkresi a prolínání, jinde naopak k jejich upevnění. Pro římskokatolickou mutaci této obnovy je charakteristická různorodost.

Co jsou nová hnutí v církvi?

Nová hnutí v církvi římskokatolické můžeme považovat za součást širšího fenoménu, který pozorujeme v religiozitě západní kultury a který je charakterizován někdy jako antisekularizační hnutí. V církvi římskokatolické představují obnovná a obrodná hnutí reakci na výzvu kulturní situace (sekularizace, globalizace) a nové postavení církve ve společnosti. Touto výzvou je opouštění tradičních křesťanských hodnot, ztráta politické a oslabení společenské role církve, minoritní postavení ve společnosti.

Rozmach nových hnutí je spojován s II. vatikánským koncilem, ale jejich kořeny sahají hlouběji do minulosti. Mají převážně laický charakter a umožňují laikům realizovat se v práci pro církev, a to ve značné svobodě vůči hierarchickým strukturám.

Můžeme vysledovat dvě hlavní tendence. První je možné popisovat jako restaurační, kdy se hnutí snaží obnovit postavení církve ve společnosti, ale hledí při tom spíše do minulosti. Druhá a rozšířenější se snaží o harmonizování církve s nově nastalou společenskou situací. Na pluralitu reaguje ekumenismem a mezináboženským dialogem, na diskreditaci církve a obecně ná-

boženství ve společnosti odpovídá například charitativní činností.

Krátká minulost, otevřená budoucnost

Zatímco mnohá hnutí působí v Evropě již desetiletí, u nás se jejich historie většinou pojí s pádem komunismu. Ta, která sem pronikla už v době totality, mohla působit pouze omezeně a většinou tajně. Příkladem jsou Hnutí focolare, Schönstattské hnutí, Charismatická obnova, ale i ekumenické hnutí inspirované komunitou v Taize, jejíž spiritualita se dobře ujala v prostředí římskokatolické církve.

Někteří teologové spojovali příchod hnutí na českou katolickou scénu s jistou nadějí. Čekali od nich pomoc při prosazování ducha II. vatikánského koncilu, probuzení života ve farnosti a snad i jakousi rekatolizaci společnosti zdola. Tato očekávání se naplnila pouze částečně. Laická církevní veřejnost se pod vlivem těchto hnutí zatím zásadně neprobouzí k životu, i když musíme přiznat, že významná část aktivních laiků je zároveň členy některého z hnutí. Poslední sčítání lidu ukázalo, že tradiční formy křesťanství, a tedy i římské katolictví, jsou v naší zemi nadále na ústupu.

Jisté ale je, že nová hnutí reagují na nepříznivou situaci pružně a jsou zřetelnější odpovědí církve sekularizované společnosti. Svou aktivitou církev zviditelňují a reprezentují, zejména jsou-li ekumenicky nebo charitativně zaměřena. Počet hnutí i jejich členů v České republice se zvyšuje. Budoucnost fenoménu je otevřená a dá se předpokládat, že uvnitř církve jeho význam poroste.

Problematika klasifikace

I přes krátkou historii působí v České republice prokazatelně více než dvacet hnutí. Informace o mnohých z nich jsou velice omezené a těžko dostupné.¹ Prakticky neexistuje odborná práce, která by tento fenomén v České republice mapovala. Celosvětově se mezinárodní katolická hnutí počítají na desítky. Toto množství hnutí se někteří autoři pokusili kategorizovat, nicméně v žádném případě nedošlo k obecnému přijetí.²

Každá kategorizace v určitých směrech pokulhává, není vyčerpávající, je narušena řadou výjimek a často je těžké rozhodnout, do které ze skupin zkoumané hnutí zařadit. I přes nejlepší vůli a vysoce profesionální přístup k vytváření jednotlivých klasifikací

Rozhovor s Eliškou Vechetovou

Eliška Vechetová (28) spolupracuje s Hnutím za lepší svět při realizaci víkendových setkání jako moderátorka a facilitátorka. Spolu s manželem Vladimírem, instruktorem teambuildingových aktivit, připravují pro účastníky praktická cvičení zaměřená na komunikaci ve skupině, plánování a řešení konfliktů.

Můžete, prosím, vyjádřit, čím Vaše hnutí přispívá církvi?

Hnutí za lepší svět bylo založeno v 50. letech 20. století italským knězem P. Lom-

bardim jako reakce na potřeby válkou vyčerpané společnosti. P. Lombardi se svými spolupracovníky pomáhali věřícím formou duchovních cvičení a seminářů znovu objevit radostné poselství Ježíše Krista a smysl života uprostřed zničené Evropy. Po II. vatikánském koncilu se hnutí zaměřilo na šíření církve obnovy vyplývající z tohoto koncilu. V praxi se jednalo o seznamování laické veřejnosti s dokumenty koncilu a o jejich realizaci v každodenním životě církve. Dále se hnutí zaměřilo na podporu menších církevních spo-

lečenství - farností a farních společenství. V tomto pokračujeme dodnes a snažíme se vnímat „znamení času“. Jinak řečeno reagujeme na poptávku farních společenství. V posledních letech jsme pořádali tzv. fóra (víkendová setkání) zaměřená jednak na poselství dokumentů II. vatikánského koncilu, jednak na sociologicko - pedagogické zákonitosti spojené se životem malých společenství. Víme, že aktuální je zájem o „tréninky“ komunikace nebo plánování. Příští fórum tuto poptávku zohlední.

Nová hnutí v římskokatolické církvi

Komunita Blahoslavenství	http://www.kom-blahoslavenstvi.unas.cz
Chemin Neuf	http://www.chemin-neuf.cz
Emmanuel (Bůh s námi)	http://www.emmanuel.cz
Cursillo de Cristiandad	http://cursillo.hyperlink.cz
Hnutí focolare (Opus Mariae)	http://www.focolare.cz
Modlitby matek	http://farnostvb.wz.cz/modlitbamatek.htm
Mariina legie	http://www.reaia.cz/webfara/faraweb/legie.htm
Hnutí Světlo - Život	http://www.svetlo-zivot.cz
Schönstattské hnutí	http://www.schoenstatt-patres.cz
Koinonie Jan Křtitel	
Neokatechumenát	
Miles Jesu	http://www.eucharistie.cz/czech/povolani/milesj.html
Víra a světlo	http://viraasvetlo.evangelnet.cz
komunita Sant Egidio	http://www.santegidio.cz
Hnutí za lepší svět	http://sweb.cz/hzls
komunita Taize	http://www.taize.fr/cs/
Regnum Christi	http://www.regnumchristi.org
Opus Dei	http://www.opusdei.org/art.php?w=61&s=230
Českomoravská Fatima	http://www.cm-fatima.cz
Mariánské kněžské hnutí	http://www.mkh.cz
Una voce	http://www.unavoce.cz
katolická charismatická obnova	http://www.cho.cz

stále existují a budou existovat četná hnutí, která se klasifikací vymykají. Jednotlivé společné znaky a charakteristiky se napříč celým spektrem hnutí prolínají. Je například velice problematické označit hnutí za mariánské a považovat jeho důraz na mariánskou spiritualitu za výostný, protože tím může dojít k opomenutí např. jeho ekumenického či charitativního momentu. V mnoha případech je lepší hnutí ponechat mimo klasifikace, než je za každou cenu aplikovat a dopustit se tak deformace obsahu sdělení, které chceme klasifikací učinit. Další možností je uvádět hnutí ve více kategoriích, tím ovšem utrpí kritérium přehlednosti.

Právě kritérium přehlednosti je rozhodující pro následující kategorizaci.

charismatické obnovy. V katolické církvi ve světě se charismatické hnutí poprvé objevilo v roce 1967. V prvních letech ho provázela nedůvěra ze strany církevní hierarchie i ostatních laiků a často přecházela až v odmítavé postoje.

Základem spirituality je znovobjevení tajemství letnic, na jehož počátku stojí vylití Ducha. Ústředním teologickým termínem je „křest v Duchu svatém“. Stoupenci charismatické obnovy se organizují ve společenstvích, která se scházejí k modlitbám obvykle jednou týdně. Vedení je svěřeno animátorovi či animátorům,* kteří vedou ostatní členy pomocí četby Písma, zpěvů

* animátor - aktivista, který organizuje činnost a řídí diskusi. Předpokladem je teologické vzdělání a organizační schopnosti

Řím, 30. května 1998: nová hnutí na pochodu městěm. Na obrázku Neokatechumenát z italských Benátek. Foto: archiv.

Vylití Ducha

Značný počet hnutí vychází z tzv.

a přednášek. Během setkání se také projeví charismata (dary Ducha svatého), která popisuje svatý Pavel.³ Jde především o modlitbu v neznámém jazyku, prorocství, uzdravování a další duchovní dary.

Hnutí se dostalo do Čech na konci sedmdesátých let a i přes pronásledování se poměrně rychle šířilo. Dnes v České republice působí několik desítek charismatických společenství. Pro organizaci společných akcí založilo hnutí charismatické obnovy občanské sdružení Effatha. To zajišťuje pořádání celostátních Katolických charismatických konferencí. Jsou to setkání pro všechny členy hnutí s bohatým duchovním programem, jichž se pravidelně účastní několik tisíc lidí. Z charismatické obnovy vycházejí četná komunitní společenství. Nejaktivnější jsou u nás komunity Emmanuel, Blahoslavenství, Koinonie Jan Křtitel a Chemin neuf.

Maria - prostřednice všech milostí

Další skupinu hnutí tvoří ta, která kladou důraz na mariánskou spiritualitu a jsou často spojena se zjevením nebo vnuknutím připisovaným Panně Marii. Výrazný mariánský kult je charakteristický pro mnohá nová hnutí, ale za vyloženě mariánská můžeme označit např. Mariánské kněžské hnutí, Fatimský apoštolát - modrá armáda (Českomoravská Fatima), Mariina legie, skupiny v Medžugorje. Všechna tato hnutí působí i u nás. Snad nejuspěšnější z nich je **Fatimský apoštolát**, který začal svou činnost na Moravě na jaře roku 1990 při duchovní správě ve Šlapanicích u Brna. Na podzim roku 1995 získalo hnutí objekt bývalého kláštera v Koclířově u Svitav. Klášter byl

Co očekáváte od pontifikátu Benedikta XVI.?

Papež Benedikt XVI. je ve velmi náročné situaci. Sílí volání po určité „modernizaci“ církve, svět se zmítá v rádobě křesťansko - muslimském konfliktu, jsou tu problémy i výhody globalizace. Přejeme si, aby papež rozpoznal priority a vytyčil směr.

Jak se vaše hnutí staví k ekumenickým a mezináboženským aktivitám?

Jsme otevření k dialogu a vnímáme pozitivně, když se lidé o těchto věcech baví a hledají společnou cestu. Rozhodně však nepodporujeme vzájemné osočování či předhazování nedostatků. Taková cesta nikam nevede.

Korespondenční rozhovor vedl
Miloš Mrázek.

rekonstruován a dnes slouží jako duchovní centrum nejenom pro Fatimský apoštolát, ale je také k dispozici dalším, kteří o to projeví zájem. Chod centra zajišťuje komunita, jejíž členové žijí zasvěceným životem a skládají sliby do rukou představeného vždy na jeden rok. Českomoravská Fatima Modrá armáda registruje v České republice více než šest tisíc členů.

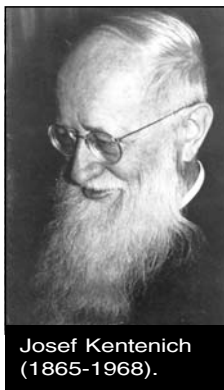
V zasvěcovací formuli **Mariánského kněžského hnutí** (MKH) je zdůrazněno spojení se Svatým otcem, s hierarchií a s kněžími, aby se tak postavila hráz pokračujícímu odboji proti učitelskému úřadu církve, neboť tento odboj ohrožuje základy církve.⁴ Již z této formulky můžeme usuzovat, že se jedná o hnutí konzervativní, fundamentální, s důrazem kladeným na hierarchickou poslušnost. Základním pramenem pro vlastní spiritualitu hnutí je tzv. Modrá kniha, oficiálně nazvána „Kněžím přemilým synům Panny Marie“. Je záznamem sdělení Marie donu Gobbimu, zakladateli hnutí. Na začátku se kniha setkala s negativní reakcí, také proto, že sepsaná vnitřní sdělení neměla církevní imprimatur.⁵ I přesto došlo k velkému rozšíření knihy. V České republice bylo rozdáno již několik tisíc svazků.⁶ Kniha se uzavřela roku 1997, kdy bylo donu Gobbimu předáno Pannou Marií poslední poselství.

Mariina legie byla založena v roce 1921 v irském Dublinu laikem Frankem Duffem. V tomto hnutí má dojít naplnění mystická vize armády křesťanů zasvěcené Panně Marii. Také proto připomíná strukturou vojenskou organizaci. V České republice působí hnutí např. v Praze, kde uspořádalo v roce 2004 víkendový cyklus přednášek mezinárodně uznávaného odborníka na mariánská zjevení profesora Laurentina. Dále pořádá tzv. Patricijská setkání. To jsou v podstatě diskuse o víře na často provokující témata, která mají přitáhnout i nekatolíky či nekřesťany. Jde např. o neomylnost papežství, neposkrvněné početí Panny Marie atd. Téma se veřejně vyhlásí a rozdají se letáčky. V místě setkání se pak téma uvede tak, aby zůstalo otevřené. Obvykle se rozpoutá diskuse, ve které může každý vyjádřit svůj názor. Následuje tzv. *agapé*, tedy něco jako společná hostina. Po *agapé* vystoupí kněz, který byl diskusi přítomen, ale nezasahoval do ní. V jejím průběhu si pouze dělal poznámky, aby na ně závěrem mohl reagovat.

Hlavní činností je ovšem apoštolát (šíření víry). Členové legie ve dvojicích navštěvují domy, nemocné a potřebné

a zvěstují Evangelium. Z tohoto „pochůzkářství“ plyne také jistá nepopularita Mariiiny legie, protože je podobné praxi Svědků Jehovových. Každý člen má povinnost vykonat apoštolát alespoň jednou týdně.

Schönstattského hnutí bylo založeno Josefem Kentenichem.⁷ Tento spirituál semináře v Schönstattu si svým otevřeným a vřelým přístupem brzy získal sympatie studentů, které učil milovat Pannu Marii jako matku a prostřednici Božích milostí. Za počátek Schönstattského hnutí se považuje 18. říjen roku 1914, kdy studenti společně s páterem Kentenichem během modlitby v malé kapličky nedaleko německého města Koblenz uzavřeli tzv. úmluvu s Pannou Marií. Jde o zasvěcení, ve kterém se dali Marii k dispozici jako nástroje s prosbou, „aby ona byla v jejich kapličky zvláštním způsobem přítomna, působila zde, vytvářela atmosféru domova, přetvářela a vychovávala ty, kteří k ní přijdou, dodávala jim sílu a odvahu k jejich dalšímu působení“.⁸ Z kapličky se potom stalo poutní místo, na kterém se Maria projevuje zvláštními milostmi a kam putují tisíce lidí. Hnutí a sám Kentenich dlouho bojovali o uznání v církvi. Teprve v roce 1965 bylo hnutí papežem Pavlem VI. potvrzeno.

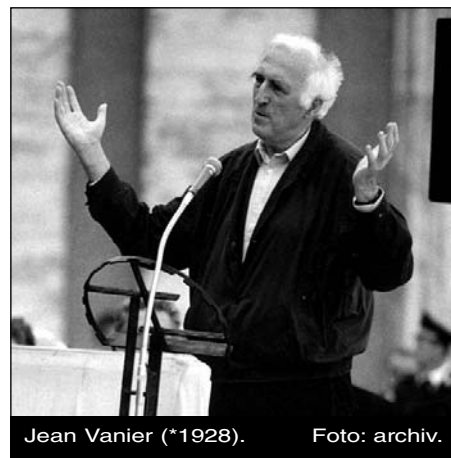

Josef Kentenich
(1865-1968).

V českých zemích působí hnutí již od roku 1939. Duchovní centrum založilo v Rokoli, nedaleko Nového Města nad Metují. Na místě zapomenutého poutního místa byla kaplička, ve které první členové hnutí uzavřeli úmluvu lásky s Pannou Marií. V roce 2001 zde založily provinční dům Schönstattské sestry, které zde zajišťují duchovní zázemí pro členy a sympatizanty hnutí přicházející do Rokole pomodlit se do kapličky, ale také na duchovní cvičení, přednášky a různá setkání.

Charitas

Třetí skupinou jsou hnutí, která kladou důraz na apoštolát prostřednictvím charitativní činnosti. Pro hnutí zařazená do této skupiny jsou charakteristické tyto životní projevy: poskytování pomoci a vytváření společenství s chudými a potřebnými, důraz kladený na lidskou hodnotu každého jednotlivce, aktivní apoštolát ne slovem, ale

Jean Vanier (*1928).

Foto: archiv.

činem, zakládání a vedení neziskových organizací aj. Patří sem hnutí Archa, Víra a světlo, Sant Egidio, Hnutí za lepší svět a jiná.

Hnutí **Archa a Víra a světlo** byla založena Kanadánem Jeanem Vanierem. Archa je společenstvím komunit, v nichž spolu žijí lidé zdraví a lidé s různým, zejména mentálním postižením. Zatímco v Arše spolu lidé žijí čtyřicet hodin denně, Víra a světlo je hnutím společenství, ve kterých jejich členové tráví svůj volný čas. V těchto společenstvích jsou lidé s různým stupněm mentálního postižení se svou nejbližší rodinou a přáteli. Mentálně postižení lidé mají skrze hnutí Víra a Světlo šanci poznat a rozvinout své schopnosti a nalézt přátelství. Rodičům nabízí podporu v jejich zkouškách a pomáhá jim lépe vidět vnitřní krásu jejich dítěte. Hnutí vzniklo na půdě katolické církve, ale dnes je jeho činnost plně ekumenická. Krátce před pádem komunismu navštívil Jean Vanier Československo, ve kterém již, díky kontaktům některých lidí s polskými komunitami hnutí Víra a Světlo, našly jeho ideály ohlas. Jeho návštěva podpořila vznik prvního společenství v Praze. Dnes jsou v České republice tři společenství.

Komunita **Sant Egidio** byla založena v Římě roku 1968. Skupina studentů gymnázia se tehdy rozhodla postavit na první místo ve svém životě věrnost Evangelium s praktickým důrazem kladeným na pomoc chudým v atmosféře úcty a bratrské lásky. Iniciátorem byl tehdy ani ne dvacetiletý Andrea

ODVAHA K MÍRU
DIALOG
MEZI NÁBOŽENSTVÍMI
V DUCHU ASSISI

Pozvání na konferenci, kterou v listopadu 2004 pořádala Komunita Sant Egidio.

Riccardi, dnes univerzitní profesor v oboru historie křesťanství. Duchovním centrem se stal malý římský kostel Sant Egidio, jehož jméno komunita přijala za své. První aktivitou komunity byla pomoc chudým rodinám, které přišly do Říma z jižní Itálie.

V roce 1990 se podílelo asi padesát italských členů komunity na přípravě první návštěvy papeže Jana Pavla II. v Československu. Ze setkání několika českých studentů se spiritualitou hnutí se zrodila idea založení komunity u nás, která se realizovala v roce 1993, kdy byla oficiálně zřízena první komunita v Praze. Další byla koncem devadesátých let založena v Brně. Celkem se v ČR v komunitě Sant Egidio organizuje asi šedesát lidí.

Papež Jan Pavel II. a Kiko Arguello. Foto: archiv.

Další hnutí

Můžeme hovořit o hnutích zaměřených na apoštolát, evangelizaci, obnovení a prohloubení zbožného života laiků (např. Neokatechumenát a Cursillos). **Neokatechumenát** vznikl v roce 1964 v madridské chudinské čtvrti. Dva laici Kiko Arguello a Carmen Hernandez se cítili být povoláni Bohem, aby žili křesťanství mezi chudými. Navštěvovali již pokřtěné, ale ve víře málo vzdělané chudé, kterým hlásali evangelium a vysvětlovali jim křesťanskou nauku. Časem se jejich slovo začalo konkretizovat do jisté katechetické syntézy, která přinášela zrození nových společenství. Činnost Neokatechumenátu je úzce zaměřena na misi, v ČR jde o katechezi ve farnostech, zakládání a vedení společenství. Na konci cesty by měla být společenství tvořená duchovně proměněnými a dospělými křesťany. Celkem je v České republice asi 18 společenství.

Formace v **Cursillo** je zaměřena na vytváření skupin, které budou schopny realizovat různé formy apoštolátu v místě, kde žijí. Základem je vysvětlování teolo-

gických pravd a správných křesťanských morálních postojů. Samotná formace Cursilla spočívá ve třídním kursu, který je ukončen slavnostní tzv. „apoštolskou hodinou“. Účastníci jsou rozesláni do „světa“, aby evangelizovali mezi příbuznými, přáteli, spolupracujícími a žili intenzivní křesťanský život. Protože se předpokládá, že takto budou působit po zbytek jejich života, nazývá se toto období čtvrtým „věčným dnem kursu“.

Další skupinu mohou tvořit hnutí, která za své hlavní poslání považují ekumenický a mezináboženský dialog (např. Taize). **Dílo Mariino**⁹ (Hnutí focolare) vnímá své poslání zejména v širším dialogu uvnitř církve římskokatolické, v ekumenickém, ale také v mezináboženském dialogu. Členové hnutí rádi hovoří o setkávání s věřícími jiných církví, ale také s věřícími dalších náboženství. Členy Hnutí focolare jsou údajně také buddhisté či muslimové. To ovšem ostře kontrastuje s mariánským názvem hnutí.

Focolare je typickým hraničním hnutím, které by bylo možné zařadit mezi hnutí mariánská, hnutí apoštolátu nebo hnutí ekumenická.

Další významné hnutí, které je těžké zařadit, ale které nemůže být opomenuto, je **Opus Dei**. Je často diskutováno jako kontroverzní¹⁰ například pro důraz kladený na svatost, který bývá spojen s fyzickým sebetrestáním, nebo pro jistou skrytost až tajemnost. Je třeba říci, že Josemaría Escrivá de Balaguer, zakladatel hnutí, nepovažoval Opus Dei za dobově podmíněnou záležitost a vždy odmítal srovnání s novými hnutími. V jeho pojetí chtěl mít Ježíš toto Dílo již od počátku naprosto celosvětové a katolické. Upozorňuje, že Dílo je částí církevní struktury, je církví zřízeno a je jejím prostředkem. Sám potom usiloval, aby Opus Dei byla příznána zvláštní

Chiara Lubichová (*1920).

církevně právní forma. V roce 1982 bylo Opus Dei oficiálně zřízeno jako osobní prelatura. I dnes je prelaturou jedinou. Nicméně tento právní status nemění nic na prostém faktu, že Opus Dei má mnoho objektivních znaků společných s fenoménem nových hnutí.

Čas od času se některé hnutí dostane od kontroverze až na hranice sektářství. Ohrožena jsou zejména ta hnutí, která kladou nepřiměřený důraz na postavu zakladatele, redukují křesťanský život na jednu jeho složku (např. evangelizaci) a také společenství kolem vizionářů či jiných lidí s mesiášskými ambicemi.¹¹ V České republice takovou kontroverzní skupinou byla například komunita Děti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Olomouci.¹²

Poznámky

- 1 Základní informace o nejvýznamnějších hnutích působících v ČR najdete v: SECONDIN, B. *Nová hnutí v církvi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.
- 2 V tomto článku vycházím z kategorizace Bruna Secondina, zveřejněné např. v: SECONDIN, B. *Nová hnutí v církvi...*; Zdeňka Vojtíška, zveřejněno v: VOJTÍŠEK, Z. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. Praha: Portál, 2004; a vlastní kategorizace uvedené v: BRZOBOHATÝ, L., *Nová hnutí v církvi římskokatolické a jejich působení v ČR*, diplomová práce, HTF UK, Praha, 2004.
- 3 Například v Prvním listě Korintským: „Každému je dán zvláštní projev Ducha ke společnému prospěchu. Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase proroctví, jinému rozlišování duchů, někomu různé druhy jazyků, jinému dar vykládat jazyky. To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.“ (*Bible. Český ekumenický překlad*, ERC, Praha 1984, str. 910-911)
- 4 srov. Zásvětná modlitba. *Dingir*, 3/2002, s. 37.
- 5 Vyjádření a posouzení příslušného církevního orgánu.
- 6 V současné době je český překlad knihy k dispozici také na internetu na adrese: <http://www.mkh.cz>.
- 7 Zakladatel Schönstattského hnutí pater Josef Kentenich se narodil 18. listopadu 1885 v Gymnichu u Kolína a zemřel 15. září 1968.
- 8 Schönstattské hnutí (on line). [cit. 11.2.2004]. Dostupný z WWW: <<http://www-schoenstatt-patres.cz/senstat/htm>>
- 9 Silvia Chiara Lubich založila Hnutí focolare v roce 1943. Velmi široce strukturované hnutí patří v České církvi k nejvlivnějším. V této souvislosti se často hovoří o přidruženém společenství tzv. větví přátel biskupů hnutí focolare. Jeho členy jsou například kardinál Vlk a olomoucký arcibiskup Graubner.
- 10 Např. PLÁTENÍKOVÁ, J. D., *Či je to dílo?*, *Dingir* 2005, 8 (1), str. 33-35.
- 11 OPATRŇY, A., *Sekty jako pastorační problém i úkol*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství pražském, 2000, s. 27-28.
- 12 ŠTURSA, L., *Děti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Olomouci. Popis a možnosti interpretace radikálního hnutí v katolické církvi*, diplomová práce, HTF UK, Praha, 2004.

Mgr. Lukáš Brzobohatý (1979), vystudoval religionistiku, psychosociální studia a husitskou teologii na HTF UK.

Přednosti i rizika jednoho z nových hnutí z osobní zkušenosti

BÉŽOVÝ SVĚT

Adam Fišer

Jako pražský vysokoškolák jsem v roce 2001 vyřešil svůj problém s bydlením netradičně - nastěhoval jsem se do řeholního domu komunity Chemin Neuf v Tuchoměřicích u Prahy a strávil tam asi tři čtvrtě roku. Naskytla se mi tak zajímavá možnost poznat zblízka život novodobé katolické komunity. Tuto zkušenost bych rád zprostředkoval i čtenářům Dingiru.

Komunita Chemin Neuf vznikla z malého modlitebního společenství, které založil roku 1973 francouzský jezuita Laurent Fabre v Lyonu. Název Chemin Neuf (Nová cesta) byl odvozen ze jména ulice, kde tato skupinka ve skromných podmínkách začínala. Jeden z důležitých impulsů ke vzniku byla Fabreova zkušenost s charismatickým hnutím v protestantském prostředí. Všechny tyto skutečnosti, totiž jezuitské kořeny zakladatele, charismaticky orientovaná zbožnost a kontakt s nekatolickými církvemi v podstatě určují základní charakter komunity dodnes.

Komunita se dále rozrůstala a dnes má asi 900 členů po celém světě, vedle toho existuje i širší společenství komunity Chemin Neuf, tzv. Komunio, s cca 8000 členy. Svá hlavní centra má dnes komunita zejména ve Francii (Lyon, Paříž, Chartres, Hautecombe), ale i v jině ve světě (Pobřeží Slonoviny, Kongo, Polsko a další evropské i mimoevropské země). V Čechách byl komunitě svěřen bývalý klášter¹ a celá farnost v Tuchoměřicích (současné sídlo komunity v ČR) a později i misijní centrum Dům Michael v Praze a farnost při kostele sv. Apolináře.

Zárodkem české komunity bylo původně studentské společenství na jedné pražské vysoké škole, vzniklé v době náboženského probuzení na začátku 90. let. Část skupinky se později konfesionálně vymezila jako římskokatolická a začala mít potřebu života v užším společenství, což se jim také podařilo realizovat. Když se později seznámili se spiritualitou Chemin Neuf, připadala jim blízká tomu, o co se oni sami pokoušeli, a tak se jejich společenství do této mezinárodní komunity integrovalo. Někteří se rozhodli pro celibát, jiní vstoupili jako manželé s různými stupni závazků (na celý

život, na určitou dobu). Vedle toho má komunita široký okruh příznivců, zejména v rámci Komunia.

Když jsem poprvé přijel do Tuchoměřic dojednat podrobnosti ohledně mého ubytování, prakticky nic jsem o komunitě nevěděl. Překvapilo mě, že vše proběhlo velmi jednoduše a neformálně, nikdo se moc nezajímal, co jsem zač, jestli jsem věřící apod. Prostě jsem jednoho dne dostal klíče a začal bydlet pod jednou střechou se třemi rodinami s dětmi, několika celibátními členy komunity a třemi dalšími studenty.

Osobně jsem měl pocit, že ač jsme my studenti nebyli součástí komunity, brali nás ostatní poměrně neformálně jako sobě rovné členy širší komunitní „rodiny“. Měli jsme svoje soukromí, které nikdo nenarušoval, stejně jako ostatní jsme se pravidelně podíleli na úklidu a očekávala se od nás i účast na večerním modlitebním shromáždění jednou za týden. Když jsem ovšem občas vynechal, naprosto nikdo se nad tím nepozastavoval.

Zmíněné tři rodiny s malými dětmi dodávaly celému domu zvláštní živou

atmosféru, a proto může být označení „klášter“ či „řeholní dům“ v této souvislosti poněkud matoucí. I když tito rodiče patřili samozřejmě k aktivním věřícím, neměl jsem nikdy pocit, že by ve jménu duchovních hodnot ztráceli smysl pro realitu, právě naopak; každodenní všední starosti spojené s chodem celého areálu a nezřídka i různé rodinné problémy jim příliš neumožňovaly vznášet se v oblacích a bránily tak i celé komunitě zvrhnout se v uzavřené hyper-duchovní společenství. Pobyt jejich malých dětí v komunitním domě (navíc na vesnici) mi nepřipadal problematický. Tyto děti zde prožívaly šťastné dětství, měly kontakt i s ostatními dětmi z okolí a jednou za čas navštívily pod vedením komunitního kněze i nějakou divadelní scénku. Pokud je mi ale známo, všechny tři rodiny později odešly do jiných komunitních center ve Francii.

Činnost komunity Chemin Neuf spočívá v organizování různých setkání s duchovním i jiným programem - slavení Velikonoc, mezinárodní ekumenická fraternita „Net for God“, brigády „Ora et labora“, misie (kurzy Alfa), různá duchovní cvičení a formace, slavení Nového roku, lyžařský kurz, promítání filmů aj. Řada těchto aktivit je zaměřena především na mládež. Několika těchto setkání jsem se zúčastnil a poznal tak pestrou směsici lidí, kteří se cítí být osloveni nabídkou komunity. Jednalo se v naprosté většině o katolíky, ale tu a tam se objevili i členové Církve československé husitské, Křesťanského společenství, Českobratrské církve evangelické a jiní. Ve všech těchto setkáních se klade důraz na sdílení, rozjímání a charismaticky laděné společné chvály (písně a modlitby).

Spiritualitu komunity Chemin Neuf bych charakterizoval jako typicky jezuit-

skou, tedy teoretickou, kontemplativní s charismatickými rysy (např. glosolálie*). Smysl pro kontemplaci zde zřetelně převažuje nad smyslem pro jednání, akci. Např. s výzvami k obrácení se na aktivitách Chemin Neuf neseťkáte. Stejně tak se komunita příliš nezabývá různými více či méně kontroverzními tématy, jako je potřeba refo-

Příprava společných chval na jednom mládežnickém setkání v Tuchoměřicích. Foto: Adam Fišer.

* glosolálie - modlitba v neznámém jazyku; jeden z darů Ducha svatého

Modlitba za jednotu křesťanů

Pane Ježíši,
který ses modlil, abychom byli jedno,
prosíme Tě za jednotu křesťanů
tak, jak Ty chceš, a skrze prostředky, které Ty chceš.
Ať nám Tvůj Duch dá prožívat utrpení z rozdělení,
vidět naše hříchy
a důvěřovat v naději,
která je nad všechno očekávání.
Amen.

*Modlitba opata Paula Couturiera, často přednášená mezi členy
a sympatizanty Komunity Chemin Neuf.*

rem v katolické církvi, problém interkomunia, ** antikoncepce, homosexuálů apod.

Neřekl bych, že jsou tato témata v komunitě tabuizována - komunita je v zásadě velmi otevřená a rozhodně tyto problémy úplně neignoruje. Zdá se mi však, že její členové prostě necítí potřebu se něčím podobným zabývat. Jsou velmi loajální vůči současné katolické doktríně a hierarchii (avšak nikoli fanaticky) a oslovuje je spíše duchovní život ve společenství než řešení aktuálních problémů v církvi a ve společnosti. Důraz na společenství samozřejmě někdy vyvolává rozpory nebo dokonce konflikty s potřebami jednotlivce.

Tyto skutečnosti mohou ilustrovat na následující příhodě: Na oslavy Velikonoc přijela do Tuchoměřic i jedna tělesně postižená dívka. O Velikém pátku se měla jít asi 3 km dlouhá křížová cesta, při jejím plánování se však na onu dívku a její invalidní vozík jaksi pozapomnělo. V jednom místě křížové cesty tak došlo k pozoruhodné situaci. Trasa zde odbočovala ze silnice na polní cestu, po které se ale s invalidním vozíkem jet nedalo. Celá skupina se zde rozdělila; téměř všichni pokračovali dál po polní cestě a jen asi dva lidé tlačili dívku na vozíku dál po silnici (kudy se rovněž dalo dojít k cíli). Komunitní kněz tuto trapnou situaci vůbec nezaznamenal a ani nikdo jiný se nad ní příliš nepozastavoval. Když to knězi po chvíli přeci jen někdo oznámil, prohlásil, že se udělá ještě jedno zastavení. Po modlitbě se skupina vydala zpátky k silnici a došla až k cíli. Ona dívka však byla po celou dobu oslav jaksi

na okraji kolektivu a nikdo si jí příliš nevšímal.

Myslím, že tato příhoda dobře ukazuje některá rizika, která s sebou spiritualita Chemin Neuf může přinést, zejména opomenutí potřeb jednotlivce při duchovních aktivitách a neschopnost okamžitě a účinně jednat, když je to zapotřebí.

Mezi typické vnější znaky této komunity patří béžová barva. Najdeme ji spolu s různými příbuznými barvami a odstíny na stěnách komunitních místností, na oblečení členů, na webovských stránkách i jinde. Již tato barevná image, která se vyhýbá velkým kontrastům, působí kontemplativním, konformním a nedráždivým dojmem, stejně jako celé duchovní a sociální ladění této komunity, které přitahuje hodně mladých i starých na celém světě, mnohým však nebude připadat dostatečně „akční“. Přesto je Chemin Neuf podle mého dobrým příkladem moderního živého katolického společenství, schopným přinést dnešnímu člověku řadu pozitivních hodnot. ■

nými příbuznými barvami a odstíny na stěnách komunitních místností, na oblečení členů, na webovských stránkách i jinde. Již tato barevná image, která se vyhýbá velkým kontrastům, působí kontemplativním, konformním a nedráždivým dojmem, stejně jako celé duchovní a sociální ladění této komunity, které přitahuje hodně mladých i starých na celém světě, mnohým však nebude připadat dostatečně „akční“. Přesto je Chemin Neuf podle mého dobrým příkladem moderního živého katolického společenství, schopným přinést dnešnímu člověku řadu pozitivních hodnot. ■

Slavení křížové cesty o Velikonocích.
Foto: Adam Fišer.

Poznámka

1 Označení „klášter“ je poněkud nepřesné, jde o bývalé jezuitské sídlo s poměrně pestrou minulostí.

Mgr. Adam Fišer (*1978) je učitelem na střední škole a studuje dálkově sociální pedagogiku a teologii na VOŠ Jabok.

Přímluvné modlitby pražské komunity Chemin Neuf 9. června 2005

1. V této době nejistoty pro budoucnost Evropy modleme se s biskupem Tréanorem, zástupcem Rady Evropských biskupských konferencí, aby evropský záměr dále nesl ovoce jednoty a smíření. Ať umožňuje úsilí za mír, ekonomický rozvoj a zachování sociální soudržnosti.
2. Na Blízkém Východě 397 Palestinců bylo osvobozeno z Izraelských vězení.
Pane, prosíme Tě za pokračování mírového procesu mezi Izraelem a Palestinou. Svěřujeme Ti také mír v Libanonu a v Sýrii.
3. Už dva roky smrtonosný konflikt pustoší Krajinu Darfur, na západě Súdánu. Způsobil více než 2,5 milionů přestěhovalců nebo uprchlíků a přes 200 000 obětí.
Pane, prosíme Tě hlavně za ženy, které žijí ve strachu vydírání od ozbrojených skupin. Svěřujeme Ti obnovení jednání mezi NATO a Africkou Unií.
4. S Benediktem XVI. prosíme, aby ekumenismus nespočíval jenom na ušlechtilých počitech, ale aby se uskutečnil v gestech, které ukazují naše obracení.

Modlitba za jednotu křesťanů.
Foto: Jan Vojtíšek.

evangelia modlil: Abychom byli jedno jako on je jedno se svým Otcem, aby jednotu mezi námi byla stejně dokonalá jako je niterný vztah jednoty mezi osobami Boží trojice.

Modlitba za jednotu křesťanů

probíhá každý čtvrtek v kostele sv. Apolináře v Praze. Zahrnuje zpěv žalmů, biblické čtení a rozjímání spjaté s tématem jednoty v první řadě mezi křesťany, ale také mezi náboženstvími a lidmi obecně. Tento nevšední druh modlitby nešpor je jednou z mála příležitostí, jak zkonkretizovat v duchovní rovině to za co se Ježíš v 17. kapitole Janova

Podle: http://www.misie.cz/co_nabizime.html

** interkomunio - sdílení eucharistie (Večeře Páně) křesťany různých církví

Pronásledování pomohlo katolické církvi objevit to, čím může být obohacena i ve svobodě

SKRYTÁ CÍRKEV A JEJÍ FORMY ŽIVOTA

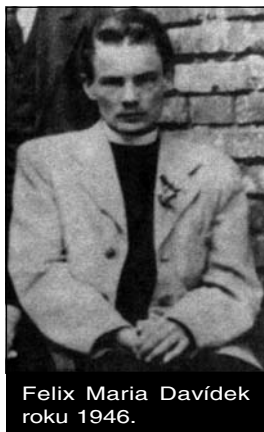
Ivana Noble

Zkoumáme-li tvář dnešního českého katolicismu, nemůžeme minout také přínos věřících, kteří jsou spojeni s označeními „skrytá církev“, „ecclesia silentiae“ nebo také „podzemní církev“. Tato část církve čítala v roce 1989 kolem 300 ordinovaných služebníků a mnoho laiků, kteří se různým způsobem podíleli na uchování a na obnově katolicismu v komunistickém Československu. Zajímavé jsou nejen její dějiny, ale také teologie a formy života, které rozvinula. Obojí je ale spolu provázané a abychom mohli porozumět životu, o němž se tato část církve dělila a dělí, je třeba alespoň načrtnout, jaká situace mu dala povstat. V dobách komunistického režimu jen část katolické církve působila oficiálně, další části církve se uchýlily do podzemí a rozvinuly množství neoficiálních aktivit, ať to byly bytové semináře či alternativní pastorační skupiny, nebo nakonec celé alternativní církevní struktury, včetně hierarchie.¹

Kněží a laici, kteří se v šedesátých letech v době politických amnestií vraceli z vězení, si s sebou přinesli nové porozumění církvi a její misii, které spojovalo jejich zkušenosti z vězení a výzvy II. vatikánského koncilu. Církev, která se nebojí moderního světa, je tu pro druhé, tvořivě hledá nové způsoby svého života, které odpovídají na znamení doby, umí riskovat a věří, že spása Ježíše Krista bude silnější a mocnější než její chyby - taková církev představovala novou motivaci také koncem šedesátých let, kdy ustalo pražské jaro a nad společností i církvemi v Československu se opět začaly stahovat mraky. Lidé, kteří zažili brutální persekuci v padesátých letech, byli nyní připraveni na skrytou činnost. Pravidla konspirace vedla k vytváření menších buněk, a tak se z bezpečnostních důvodů vždy znala jen část lidí s částí ostatních.

K bodu Omega

Již v roce 1967 katolický kněz a později vůdčí osobnost podzemí Felix Maria Davídek vyjednal zvláštní papežské fakulty* pro mimořádnou situaci pronásledované církve a tajná biskupská svěcení. Tato svěcení měla zaručit kontinuitu celého církevního života v období, kdy se předpokládalo, že se komunistický režim v Československu pokusí římskokatolickou církev zcela rozložit. Davídek byl inspirován

Felix Maria Davídek roku 1946.

teologií Teilharda de Chardin akcentující vývoj směrem k Boží plnosti, k bodu Omega, i to, že každý krok směrem k tomuto bodu jej zároveň přibližuje pro celý vesmír, v němž jsme spolu navzájem spojeni. Když v rámci této části skryté církve byli svěceni na jáhny, kněze a v některých případech i na biskupy ženatí muži a jáhenské a kněžské svěcení bylo uděleno také ženám, bylo to tedy nejen z bezpečnostních důvodů, ale také proto, že si to žádala nová situace, že to byl další krok potřebný pro vývoj církve, další způsob jejího uskutečňování, další pohyb přibližující parusii.*²

Tito ordinovaní služebníci a služebnice vybudovali kolem sebe různé skupiny, jež se nikdy zcela neoddělily od oficiální církve, ale snažily se doplňovat její život v ilegalitě. A navíc, mnohdy se před listopadem 1989 i po něm angažovaly ve spolupráci s ostatními křesťany. Okruh kolem biskupa Fridolína Zahradníka se výrazně angažoval sociálně, což se projevilo i tím, že po pádu komunismu právě od něj vzešla síť Emauzských domů, kam se mohou uchýlit lidé popuštění z vězení, bezdomovci a další

Biskup Jan Konzal (*1935). Pro obálku speciálního čísla časopisu Teologie & Společnost, které je věnováno jeho výročí narození, ho vyfotografoval Tomáš Trojan.

na okraji společnosti. Jednou z nejrozsáhlejších skupin, která přežila pád komunismu i následné represe ze strany oficiální církve,³ je pražská obec *Ecclesia Silentiae* (ES) s biskupem Janem Konzalem.

Idea pro duchovního i jeho obec

Nyní se zastavím u dvou významných důrazů, které skrytá církev do života celku římskokatolické církve i do života ostatních církví, které se s ní setkaly, přinesla. Je to „regulativní idea“ formace a způsob života ordinovaného služebníka, s tím pak související „regulativní idea“ základní jednotky křesťanského života - obce. Výraz „regulativní idea“, k němuž jsem se uchýlila, spojuje ideál a postup dosažení tohoto ideálu, s vědomím, že s ním nikdy nejsme zcela hotovi. Podstatný je pokrok směrem k tomuto cíli, i když se i porozumění tomu, co je to cíl, cestou mění. Mé postřehy budou

* fakulta - zmocnění

* parusie - druhý příchod Kristův

vycházet zejména z pražské obce, proto budu psát o mužích, neboť zde ženy svěcení nebyly.

Pro službu jáhna, kněze či biskupa se vyžadovalo vzdělání, a to pokud možno nejen v teologii, ale i v dalších oborech. Nepočítalo se s tím, že by se dotyčný službou živil, ale že bude mít civilní zaměstnání jako všichni ostatní. Dále bylo třeba vidět teologii v souvislostech, a to nejen s filosofií, ale také s psychologií, sociologií nebo s přírodními vědami.

Vedle vzdělání se kladl důraz na formaci. Nejen na duchovní formaci, ale na celistvou formaci, aby dotyčný byl dospělým člověkem a dospělým křesťanem. S takovou formací člověk samozřejmě nebyl hotov před svěcením, ale pokračovala dál, byla úkolem na celý život. Byla nahlížena jako dílo Ducha, na němž my spolupracujeme. Měla být posilována pravidelným duchovním vedením, slavením svátosti smíření, exerciciemi, i pokračujícím studiem.

Formy služby se lišily, vycházely z obdarování jednotlivce, ale tyto byly podřizovány potřebám církve. Provázanost služebníků s církevní obcí, stejně tak jako jejich poslušnost ordináři, mohla být v menším počtu lidí méně formální. Navíc často byla zocelena společnými zkušenostmi z dob pronásledování nebo později zápasem o společnou vizi transformace církve, vycházející z podzemí.

Já si myslím, že klasická podoba církve vezme velice brzy za své

z rozhovoru s biskupem Janem Konzalem

Nemáte ale pocit, že Moravané, hlavně na vesnicích, o žádnou změnu církve nestojí?

Mám. Ale ono to jejich náboženství rychle vyprchá. Čechům se to už stalo, ale je to tak dávno, že si to nikdo nepřipomíná. Neuvěřitelně rychle se sesula barokní zbožnost. Víte, já si myslím, že Moravák je člověk náboženský, ale náboženství je zároveň nejlepší ochranou proti víře a evangeliu. Ono mu to funguje a je šťastný. On totiž ví, jak na Pána Boha. On Pánu Bohu zaplatí a je si jist, že Pán Bůh zaplatí jemu. Vzájemná výměna „tovaru“ funguje. Ale na to vůbec není třeba víry, na to je potřeba fungující náboženství, které ví, co má Bůh rád, jestli tento nebo tamten obleček. Oni to rádi udělají, jsou při tom dokonce obětaví a jsou pak pochopitelně šťastní, protože vědí, že Pán Bůh je šťastný. Ale víra je opravdu něco jiného. ...

Které myšlenky II. vatikánského koncilu se vám podařilo úspěšně odzkoušet?

Například myšlenku subsidiarity. Přesvědčili jsme se, že hierarchický princip je v církvi možné chápat dočista jinak, než jak se nosil posledních tisíc let. Nemusíme litovat toho, že skončil feudalismus a že současná - jak já říkám - postfeudální církev už nemusí lpět na záchraně hierarchických stupňů, více nebo méně obrněných neomylností, nedotknutelností a nekritizovatelností. Ukázalo se, že to vůbec není pro život církve potřeba. Život měl intenzitu, lidé motivaci, ukázalo se, že subsidiarita opravdu funguje. Bylo to pro mě úžasné zjištění. ...

Bob Flíedr, Klasická podoba církve vezme velice brzy za své, Lidové noviny 14. 11. 1998

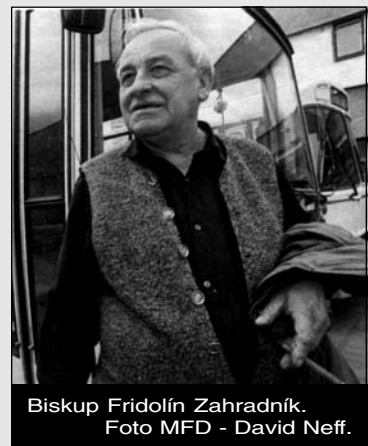
Misionářem za normalizace

z rozhovoru s biskupem Fridolínem Zahradníkem

Hovoří se o vás jako o jednom z představitelů skryté církve. Jak jste se ke svému povolání dostal?

Původně jsem studoval medicínu a chtěl jsem se stát misionářem. Měl jsem už vyjednáno, že odjedu, ale medicínu jsem nedodělal. Moje jasnozřivá maminka mě prosila, abych nikam do misie neodcházel, protože budu brzy potřebný tady. Tak jsem zůstal. Oženil jsem se a od roku 1960 jsem začal neoficiálně studovat s řadou dalších u profesorů, kteří byli vyhození ze semináře, protože nepodepsali spolupráci s tehdejší režimem. V roce 1968 jsem měl studium teologie uzavřené a v roce 1969 jsem byl vysvěcen na kněze východního obřadu a o rok později konsekrován na biskupa. Po Chartě se rozjela normalizační akce Norbert, která měla za cíl postupnou likvidaci disentu nejen politického, ale i náboženského, včetně známých biskupů. Proto se tehdejší představitelé církve rozhodli, že biskupskou poslušnost předají také někomu, u koho by ji pronásledovatelé nehledali - u ženatého kněze. Protože nebylo zvykem, aby byl biskup ženatý. ...

Josef Mlejnek, Služebníci neužiteční (téma: skrytá církev), Mladá fronta dnes, 1998

Biskup Fridolín Zahradník.
Foto MFD - David Neff.

Křesťanská obec v čele s biskupem a s volenou radou obce měla být tak veliká, aby se v ní všichni dobře znali, a mohli tak společně růst v to, čím se církev má stávat - lidem Nové smlouvy. Takový růst předpokládal to, co vyžadoval u ordinovaných, tedy úsilí o lidskou a o křesťanskou zralost, danou do služeb druhým. Aby takové úsilí mohlo být úspěšné, potřebuje čerpat ze zdrojů, jakými jsou společné modlitby,

slavení svátostí, zejména eucharistie a smíření, exercicie i studium.

Alternativa k církvi farností

V církvi, tradičně uspořádané do farností, se tedy objevila ještě jiná alternativa, než jakou představovaly řády a kongregace. Nepřinesla jen novou spiritualitu, ale novou zkušenost, jak být církvi. Spojovala důraz na svátosti s důrazem na společenství v jistém ohledu podobným způsobem, jako se o to v jiné situaci, na počátku 20. století, snažila Jednota katolického duchovenstva. A také před ní, jako nakonec před celou církvi, stojí otázka, jakým způsobem bude čerpat ze své zkušenosti v konfrontaci s novými znamenímí doby.⁴

Poznámky

- 1 Velmi dobře tyto aktivity mapuje kniha Petra Fialy a Jiřího Hanuše *Skrytá církev: Felix M. Davídek a společenství Koinotés*. CDK, Brno, 1999.
- 2 Viz Davidkovy texty: „Konkrétní spirituální práce“ (1964); „Activitas“ (1964/5); „Teologie parusie“ (začátek 70. let); in Fiala, Hanuš, *Skrytá církev*, str.236-239; 240-242; 248-269.
- 3 Viz diskuse kolem *Normae* pro řešení případů tajných svěcení biskupů a kněží, *Církev v podzemí. Ročenka, Getsemany*, 1995; M. Vlk, „O 'skryté církvi'“, *Perspektivy* 6 (1996), str. 4-5; J. Hanuš, „Kardinálův rozhovor v Perspektivách“, *Teologický sborník* 3 (1996), str. 96-97; F. Mikeš, „Biskup Davídek a podruhé umlčené společenství Koinotés. Výzva k dialogu.“ *Teologie a Společnost* S (2005), str. 13-26.
- 4 O růstu křesťana i církve pojednává kniha Jana Konzala *Orientace na cestě životem: Průvodce ke křesťanské dospělosti*. Sít, Praha, 2005.

Doc. **Ivana Noble**, Ph.D. (*1966) vystudovala teologii na Husitské teologické fakultě UK a na katolické Heythrop College Londýnské univerzity. Přednáší teologii na Evangelické teologické fakultě UK v Praze.

Římskokatolická církev prochází spíše stagnací; některé její části jsou však velmi živé

OSTROVY VITALITY V KATOLICKÉ CÍRKVI

Ivan O. Štampach

Novověký impozantní růst počtu římských katolíků v evropském domově této církve i na jiných světadílech se, jak se zdá, v některých částech současného světa zpomalil až zastavil. Podle dostupných evropských průzkumů klesá počet lidí, kteří se k této církvi hlásí, kteří přijímají její věroučné a morální direktivy a kteří se účastní jejích bohoslužeb. V České republice podle sčítání lidu za pouhé desetiletí 1991-2001 klesl počet stoupců této církve ze 40 na 27% obyvatelstva.¹ Pravidelná nedělní účast na jejích bohoslužbách se pohybuje kolem 4% české populace a v některých regionech spíše ještě klesá.

I když menší křesťanská společenství u nás a pravděpodobně i jinde rostou na úkor církve římskokatolické, trvalá ztráta vlivu této největší křesťanské církve na veřejný život by byla osudová pro celek křesťanstva. Proto jsou zajímavá společenství a iniciativy, které v ní žijí, inspirují a které jsou příslibem obnovy.

Ispirace probuzenectvím

Katolická církev se přibližně v posledním půlstoletí poučila ze zkušenosti evangelikálních církví. V tomto období vznikají *laická hnutí*. Jsou to společenství, v nichž není podstatné rozlišení na laiky a klérus. Scházejí se mimo tradiční zavedené bohoslužby s ustáleným či improvizovaným programem, k němuž obvykle patří společné uvažování nad biblickými texty, volně formulované modlitby a zpěv. Už v polovině 40. let se začalo formovat společenství *Opus Mariae* (Dílo Mariino) známější jako *Focolare* (Krb, Ohnisko, Ohniště). *Neokatechumenát* reaguje na situaci, že v této církvi je stále běžný křest malých dětí a katechumenát jako důkladná příprava ke křtu se týká jen lidí, kteří přicházejí z ateistického prostředí. Toto hnutí chce dopřát cosi jako katechumenát, jakési stupňovité zasvěcení do praxe křesťanského života i lidem pokřtěným brzy po narození. Setkání jsou rozplánovaná na několik let s pevným programem. Hnutí *Cursilio* tvoří malá společenství mimo vlastní farní strukturu. Hlavním programem jsou setkání podobná tradičním duchovním cvičením s aktivními vystoupeními kněží i laiků. Jsou to „kurzíky“ praktické víry.

Mohutným zdrojem oživení v římskokatolické církvi je *hnutí charismatické obnovy*, označované také jako hnutí obnovy

v Duchu svatém. Přenáší do katolického prostředí praktiky letničních církví. Kdysi udělený křest se „obnovuje“, tj. účastníci se vnitřně vracejí ke svému někdejšímu křtu, vyrovnávají se se svou minulostí a prožívají obrácení, vnitřní uzdravení a osvobození. Obvykle při symbolickém vkládání rukou zažívají zkušenost naplnění Duchem svatým, která se někdy projevuje mimořádnými charismaty, jako je prorocství (mluvení z přímého Božího pověření), uzdravování nemocných a mluvení neznámými jazyky. V dnešním katolickém prostředí je snaha obnovu nějak organizačně zvládnout. Děje se to buď v diecézní a farní struktuře formou organizovaných kroužků nebo prostřednictvím společenství v něčem podobných mnišským komunitám (např. *Komunita blahoslavenství*).

Poklady mystiky

Katolická církev má mnohasetletou tradici mystiky. Mystici žili vždy na rozmezí veřejného respektu a odmítání. Dalo by se říci, že v dnešním katolickém prostředí se odehrává snaha demokratizovat mystiku, která byla do té doby spíše elitní záležitostí. V této souvislosti se dá rovněž mluvit o *meditačním hnutí*. Jeho centry jsou ty kláštery, ve kterých se žije v duchu řeholní tradice. Tradiční postavou tohoto hnutí je americký trapista Thomas Merton (1915-1968), jehož spisy jsou postupně překládány do češtiny.

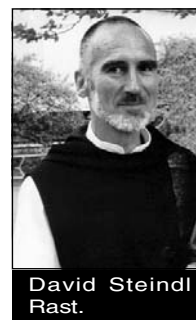
Méně u nás známý, ale též postupně překládány je člen kamaldulské větve be-

nediktinské konfederace Bede Griffiths (1906-1993), který většinu života prožil v Indii. Podobným směrem pokračují dnes rovněž americký kamaldul David Steindl Rast (*1926), a „mnich žijící ve světě“ Wayne Teasdale (1945-2004). Mají i v našem skromném prostředí tisíce čtenářů a snad i následovníků. Je zajímavé, že z forem západního řeholního života se dnes hledačům jeví zajímavá spíše její tradiční mnišská forma než různé „moderní“ řády a kongregace.

Někteří z učitelů meditace si vypůjčují podněty z mimokřesťanských náboženství. Oblíbené byly různé formy jógy a později hlavně buddhismus, zejména zenový. S tím souvisí další podnětná iniciativa zvaná *Mnišský mezináboženský dialog*.²

V srdci náboženství

Vnější pozorovatele někdy překvapuje široký záběr katolické církve ve vztahu k jiným náboženstvím. Její vedení obvykle nechává bez omezení probíhat iniciativy zdola označované různými názvy. Je to např. *vnitronáboženský dialog*.³ Jeho protagonista Raimundo Panikkar (*1918) neklade různá náboženství včetně křesťanství vedle sebe, a vrací se před toto osvícenské pojetí. Předpokládá náboženství jako vztah k transcendenci. Dialog probíhá uvnitř náboženství.

David Steindl Rast.

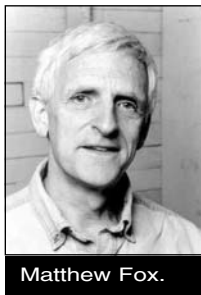

Wayne Teasdale.

Thomas Merton.

Někteří katoličtí činitelé předpokládají, že „srdcem“ náboženství je spiritualita. V *interspiritualitě*⁴ je možné sdílení i tam, kde se doktríny, obrádky a organizace vylučují. V užším slova smyslu se tím myslí dokonce sdílená náboženská identita. Zmíněný Panikkar se pokládá za křesťana do stejné míry jako za hinduistu a buddhistu. Japonský dominikán Vincent Shigeto Oshida (1922-2003) o sobě mluvil jako o buddhistovi, který se setkal s Kristem. Spíše než o dialogu mluvil o „setkání náboženství v hloubce“. A to připomíná další příbuznou

Matthew Fox.

iniciativu, jež se označuje jako *hlubinný ekumenismus*. Ten se spojuje zejména s Matthewem Foxem (*1940), plodným autorem mj. i knihy s výstižným názvem *One River, Many Wells*⁵ (*Jedna řeka,*

mnoho pramenů) vypuzeným z římskokatolické církve, který je v ní ale přítomen prostřednictvím četných následovníků.

Živá sociální práce i oslovující tradice

Zdálo by se, že zájem přitahují směry, které obraze pozornost do nitra a pokud se otevírají směrem ven, tak spíše k náboženským či duchovně orientovaným lidem. Matthew Fox je svým způsobem mystik, ale zároveň člověk orientovaný na intenzivní aktivitu. S ním spřízněni jsou představitelé takzvané *teologie osvobození*. Nejčastěji se v souvislosti s ní připomínají jména Clodovis Boff, Fra Betto, Jon Sobrino, Gustavo Gutierrez a Leonardo Boff, jehož první knížka pod názvem *Orel a kuře*⁶ vyšla roku 2000 v češtině. Nejde však zdaleka o akademickou disciplínu, nýbrž o konkrétní praxi. Katolická církev je mimořádně vitální tam, kde se duchovní život spojuje s kritickou sociální angažovaností. Nejvíce se uvádí Latinská Amerika. Katolická církev tam není populární v podobě mohutné, mocné organizace, nýbrž především v podobě *základních společenství* (*comunidade de base*), což jsou malé kroužky lidí, kteří se mezi sebou znají, mohou si navzájem projevat solidaritu ve složitých životních situacích a sdílet zápas o politickou a sociální reformu, jejíž nutnost toto hnutí připomíná.

Nutno uznat, že značnou vitalitu vykazují také různá konzervativní hnutí. Jde v nich o to, že „pokoncilní“⁷ církev aplikovala rozhodnutí svého posledního

Nepřehlédnutelný ostrov vitality

tvoří i římská katolická, kteří jsou inspirováni Američanem Richardem Rohrem (*1943), knězem a františkánem. Jsou to především muži, které Rohr oslovil svým poselstvím o mužské spiritualitě. Duchovní cvičení, která Rohr poskytuje, obsahují řadu netradičních prvků - mužskou iniciaci, meditaci s bubnováním, práci s enneagramem apod. Po vzoru úspěšného probuzeneckého (evangelikálního) mužského hnutí „Promise Keepers“⁸ vede své posluchače k „sedmi slibům pro katolické muže“. Se zájmem především o lidi na okraji založil roku 1971 na dělnickém předměstí Cincinnati (Ohio) komunitu Nový Jeruzalém a roku 1987 v Albuquerque (Nové Mexiko) Centrum pro akci a kontemplaci. Česky vyšly Rohrovy knihy „Cesta divokého muže“ (spolu s Josephem Martosem, Cesta, Brno 2002) a „Všechno má své místo“ (Vyšehrad, Praha 2003), „Enneagram: devět tváří duše“ (Synergie, Praha 2004), „Proč být katolíkem“ (Cesta, Brno 2003) a další. Rohrovým návštěvám a iniciacím i českým skupinám zasvěcených mužů je věnována stránka na adrese <http://www.chlapi.cz>.

* Dosl. „Ti, kdo dodržují sliby“, v ČR pod názvem „Věrní“

Zdeněk Vojtíšek

Cesta divokého muže

„... Ano, touha po otci je velká a hluboká rána, kterou si mnozí z nás neseme s sebou, aniž bychom si ji uvědomovali nebo ji přinejmenším uměli pojmenovat. Jedná se o deprivaci, kterou se neustále snažíme překonávat o potřebu, již chceme neustále uspokojovat. Nejsme schopni být sami sebou; nemůžou z nás být dospělí muži, protože pořád potřebujeme být něčím synáčky. Potřebujeme, aby nás ten někdo měl rád. Odloučení od toho, kdo je stejný jako my (otec), je do jisté míry ještě zhoubnější než oddělení od toho, kdo je naším pravým opakem (matka). Jestliže mě mužský svět nepřijme, pak už si nikdy nebudu jistý sám sebou. ...“

(str. 70, z kapitoly Touha po otci)

„... Mnoho mužů vyrůstá s vnitřní prázdnotou. Ať už tomu říkáme touha po otci, mužská deprivace nebo nedostatek otcovské lásky, stále je to ta stejná prázdnota. Když se pozitivní mužská energie - energie, které se dá důvěřovat a na niž se lze spolehnout - nepřenese z otce na syna, vzniká v mužských duších určité vakuum. A právě tam směřují démoni. ...“

(str. 75, z kapitoly Prázdna duše)

všeobecného sněmu, ale nevedlo to k očekávané mohutné obnově. Někteří se domnívají, že chybou jejich členů bylo odchýlení od staleté tradice. Odpovědi jsou hnutí *lefebvristů*, *sedisvakantistů*,⁸ různí vzdoropapežové⁹ a konzervativní hnutí jako *Una Voce*, *Fronda*, *Legio Mariae*, *Fatimský apoštolát* a další hnutí kolem údajných mariánských zjevení, zejména kolem bosensko-chorvatské obce Međjugorje. U nás reprezentují tato sílící hnutí především časopisy *Mezinárodní Report*, *Světlo*, *Immaculata* a *Řád*. Fundamentalistické tendence v jiné podobě se však projevují i v některých laických hnutích a v charismatické obnově.

Poznámky

- 1 Srovnání např. na stránkách Ministerstva kultury ČR na adrese <http://www.mkcr.cz/article.php?id=885>.
- 2 Dostupné informace o tomto hnutí na adrese <http://www.monasticdialog.org/>

3 Stručný informativní článek na toto téma na adrese <http://monasticdialog.com/a.php?id=88>

4 Toto pojetí katolické otevřenosti jiným náboženstvím reprezentuje webové sídlo

<http://www.topia.org/interspirituality.html>

5 Jeremy P. Tarcher, 2000

6 Portál, Praha 2000

7 Míni se římskokatolická církev po II. vatikánském koncilu, konaném v letech 1962-1965.

8 Levébvristé - populární označení hnutí v katolické církvi, neakceptovaného jejím vedením a označovaného taktó podle jeho zakladatele a dlouholetého vůdce, arcibiskupa Marcela Lefébvre (1905-1991) Sedisvakantisté - hnutí pokládající od zesnutí papeže Pia XII. roku 1959 papežský stolec za vakantní (uprázdňovaný).

9 Část sedisvakantistů se rozhodla pro papežskou volbu a učinila tak v italském městečku Assisi 29. června 1994, kdy zvolili německého basilána Viktora von Pentz, který pak přijal jméno Linus II. České informace o této skupině zastoupené i u nás na adrese <http://www.mujiweb.cz/www/lohelius/>.

Fotografie na str. 62

<http://www.udayton.edu/mary/resources/poetry/merton03.html>

<http://www.gratefulness.org/brotherdavid/bio.htm>

<http://home.comcast.net/~brotherwayne/index.htm>

Fotografie na str. 63

<http://www.matthewfox.org/sys-tmpl>

<http://www.spiritualita.sk/static/rohr>

Rozhovor s Vítém Valtrem o nových hnutích v katolické církvi

VĚCI SE MOHOU MĚNIT SKOKEM

Zdeněk Vojtíšek

Vít Valtr (*1966) je sekretářem komise církevních hnutí a komunit při České biskupské konferenci. Komise sdružuje zástupce nových hnutí a vede ji biskup František Radkovský. Vít Valtr k jednomu z těchto hnutí patří - do Prahy se před časem přestěhoval za Hnutím focolare.

Jak vznikla vaše komise?

Abych to mohl popsat, musíme se vrátit do roku 1998. Před tímto rokem se všechna hnutí vyvíjela izolovaně a někdy možná až v určité řevnivosti. Roku 1998 došlo k průlomům: papež Jan Pavel II. pozval zástupce všech hnutí do Říma na třídní kongres a v poslední den kongresu, 30. května, zaplnili členové hnutí Svatopetrské náměstí. Papež jasně uznal přítomnost nových hnutí uprostřed církve, ocenil je a povzbudil je. Byla to úžasná, mohutná akce.

Co všechno se prolomilo?

Především bariéry mezi hnutími. Chladné vztahy jsou od té doby nahrazeny opravdovým bratrstvím, spoluprací a zájmem o ostatní. A díky papežovu schválení se také prolomila nedůvěra církevní hierarchie.

Co bylo dál?

Následujícího roku v červnu se ve Špýru setkali evropští zakladatelé a koordinátoři hnutí. Rozhodli se tam rozvíjet nadále kontakty lokálně. U nás k takovému průlomům došlo v červenci 1999 při setkání našich hnutí na Velehradě. Udělal jsem tam skvělý

objev, že vztahy se mohou měnit skokem: dříve nás svazovala kritika a najednou bylo všude plno zájmu a spolupráce.

Z toho pocitu sounáležitosti tedy vznikla vaše komise?

V podstatě ano. Začali jsme se scházet jednou nebo dvakrát měsíčně na půdě České biskupské konference jako zástupci různých hnutí. Z biskupů vede naši komisi František Radkovský, kterého respektují a mají rádi všichni. Přichází nás 20-25, ale skladba se časem poněkud mění: nová hnutí vznikají, některá jiná se naopak trochu stahují do sebe.

Děláte také takové veliké akce, jako byla roku 1998 v Římě?

Naše kongresy jsou jen pro delegáty jednotlivých hnutí. Po Velehradě jsme se následující rok sešli v Koclířově u Svitav. Tam bylo asi 180 zástupců devatenácti

Logo setkání na Velehradě roku 1999.

hnutí. Roku 2001 jsme se skoro všichni viděli při návštěvě Chiary Lubichové v Praze a v listopadu 2002 jsme měli další kongres v Teplé. Od té doby máme každoročně program na Dnech dobré vůle na Velehradě před cyrilometodějským svátkem.

V čem takový program spočívá?

Máme tam stan, vedeme rozhovory, večer v kostele adoraci se zpěvy, nabízíme přímluvnou modlitbu za potřeby těch, kdo o to požádají. Chceme být k dispozici účastníkům.

Jaké je vlastně kritérium pro spolupráci ve vaší komisi?

Žádné není. Spolupracujeme prostě s takovými hnutími, které cítí, že k nám patří. Roku 1999 jsme dali na papír seznam hnutí, o nichž jsme věděli, všechny jsme vyzvali a tak se spontánně utvořila komise.

Co je vlastně na nových hnutích nové?

Je těžké najít společné rysy, protože hnutí jsou velmi různá. Ale společná je jistě odvaha hledat nové formy křesťanského

Rozhovor s Růženu Fialovou

Ing. Růžena Fialová je koordinátorka hnutí Modlitby matek (MM) v České republice. Zajišťuje kontakt mezi Komunitou Solace ve Velké Británii, jejíž součástí jsou MM, i kontakt mezi jednotlivými českými skupinami prostřednictvím zpravodaje a celostátních setkání MM.

Co je hlavním posláním Vašeho hnutí?

Prostřednictvím modlitby v malých společenstvích prožít osobní zkušenost s Bohem, které vyústí v úplné odevzdání svého života i života našich dětí Bohu. Tím získáváme pokoj, který přinášíme do svých rodin.

Je možné vaše hnutí chápat jako ideově jednotné v postoji k aktuálně diskutovaným otázkám (celibát kněží, svěcení žen, ekumenismus apod.)?

První místo v životě všech matek, které se modlí v Modlitbách matek, má náš Pán Ježíš Kristus, který kraluje s Bohem Otcem v lásce Ducha svatého. V tom jsme jednotné a je to pro nás nejdůležitější otázka. Na ostatní diskutované otázky bychom určitě našli různé odpovědi od různých matek, také proto, že jsme ekumenické hnutí. Na modlitbách se setkávají matky různých vyznání a navzájem si velmi pomáhají.

Podstata naší spirituality je v úplném odevzdání se do rukou Božích v dětské důvěře, aby On mohl svobodně naplňovat svou vůli v našich životech. Za to cítíme zodpovědnost v našich rodinách.

Jsme šťastné, že tato zodpovědnost v rámci církve neleží na nás. Pokud se jedná o nastolené otázky, jsme vděčné, že je nemusíme řešit, respektujeme učitelský úřad církve a modlíme se, aby i zde byla Boží vůle skrze Ducha svatého naplněna.

Korespondenční rozhovor vedl
Miloš Mrázek.

Koclířov, 20. - 22. 10. 2000. Setkání církevních hnutí a komunit. Foto: Vít Valtr.

života, nové způsoby víry a pak také nadšení tu víru převádět ve skutek. Nová hnutí určitě charakterizuje tato živost, objev živé víry pro každodenní svět. Vlastně je to podobné tomu, jak vznikají řády.

Myslel jsem, že také řeknete, že nová hnutí jsou nesena laiky.

To je také pravda, i když do hnutí patří i kněží a výjimečně některé i kněz založil. Ale ta hlavní aktivita je zespoda. Žádné hnutí nebylo naprogramováno od zeleného

Vít Valtr. Foto: Zdeněk Vojtíšek.

stolu. Patří k tomu, co Hans Urs von Balthasar nazývá mariánským - charismatickým profilem církve. Hnutí nevznikají v přímé závislosti na petrinském profilu, tedy na struktuře, hierarchii. Vznikají spontánně a nečekaně a neplánovitě obohacují církve.

Tak proto se tato hnutí zpočátku setkávala s nedůvěrou hierarchie?

Dnes jsou ale považována za neodmyslitelnou součást církve. Hierarchický i charismatický profil jsou soubodstatné, jsou na stejné úrovni. Hierarchie ale měla také

pravdu, když upozorňovala na dětské nemoci a nebezpečí.

V čem je to nebezpečí?

V uzavřenosti, v zahleděnosti do sebe. A také ve výlučnosti. K dětským nemocem patří, když si hnutí myslí, že je tou nejlepší cestou v celé církvi. Postupně si ale hnutí stále více uvědomovala spíše své poslání. Jejich charisma,

dar od Boha, jim byl dán pro něco. A pak je také nebezpečí, když hnutí není dost zakořeněno v církvi a když členství v něm je nějak v rozporu s příslušností k farnosti.

Někteří seriózní zahraniční pozorovatelé ale někdy mluví až o budování sektářské závislosti. V takovém podezření se ocitl třeba Neokatechumenát.

Hnutí se vyvíjejí a uzdravují z oněch dětských nemocí. Neokatechumenát prošel v posledních letech významnou proměnou a sepsáním stanov, které církve schválila, přijal i větší odpovědnost za ty, kdo se vydali jeho cestou. Ten dohled ze strany hierarchie a i její občasná kritika hnutím pomáhá při jejich zrání. Je to pro nás očistné.

Takže myslíte, že třeba Koinonii Jan Křtitel pomohlo odmítnutí v olomoucké arcidiecézi?

Určitě. A pomohlo také, že toto hnutí biskup Radkovský do své diecéze přijal, i když ho jinde zakazovali. Ostatně my focolarini máme podobnou zkušenost: Dílo Mariino sice schválil tridentský biskup (v Tridentu hnutí vzniklo), ale jinde nás odmítali. Bylo to pro nás ovšem požehnání. Když se hnutí podrobí rozlišovací úloze hierarchie, pomůže mu to najít své místo a dozrát.

Vypadá to, že pro vás pro všechny biskup Radkovský hodně znamená.

On má opravdu velmi široké srdce. Je to asi nejvhodnější člověk do čela naší komise. Dostali jsme dobrého patrona.

V průběhu let jsem zjistil,

jak důležité plody obrácení, duchovního znovuzrození a svatosti přináší jednotlivá hnutí do života místní církve. V dynamice, která je vlastní novým církevním společenstvím, odkryli mnozí křesťané své povolání, které má svůj základ ve křtu, a tak se s mimořádnou velkorysostí věnují evangelizačnímu poslání církve. Pro nemálo z nich to byl podnět k znovuoobjevení významu modlitby, přičemž se jim stalo slovo Boží denním chlebem a eucharistie středem jejich života.

Papež Jan Pavel II.

v poselství setkání zástupců hnutí a komunit roku 1999.

Kolik katolíků je asi do nových hnutí zapojeno?

To se vůbec nedá říct. V hnutí bývá několik druhů příslušnosti podle toho, nakolik se ten který člověk angažuje. Některé členové hnutí přijali určité závazky, a tvoří tedy něco jako pevné jádro. Další se považují za členy, ale k ničemu se formálně nezavázali. A pak tu jsou sympatizanti, které není možné spočítat. Vezměte si třeba charismatickou obnovu: pracuje v ní velmi málo lidí, ale třeba na letní konferenci přijíždějí tisíce.

Jan Pavel II. hnutím velmi pomohl. Nebojíte se tedy nového papeže?

Benedikt XVI. ještě jako kardinál pronesl na onom přelomovém setkání v Římě důležitou a velmi přejnou řeč. Nemáme nejmenší důvod se obávat, že by nový papež přinesl nějaké zhoršení ve vztahu k novým hnutím.

Děkuji za rozhovor.

Koclířov. Biskup Radkovský mezi příslušníky nových hnutí. Foto: Vít Valtr.

JAPONSKO SI PŘIPOMNĚLO 10. VÝROČÍ ÚTOKU V TOKIJSKÉM METRU

TOKIO 20. března - Několika minutami ticha si dnes obyvatelé Tokia připomněli desáté výročí plynového útoku v metru. Sarin, který tehdy v metru vypustili příslušníci náboženské sekty Óm šinrikjó, usmrtil 12 lidí a dalších několik tisíc jich přiotrávil.

Jednu ze stanic metra, na kterých se začaly hromadit květiny, navštívil mimo jiné japonský premiér Džuničiró Koizumi. Položil věnec u pamětní desky a věnoval tichou vzpomínku u oltáře, postaveného k rozjímání a modlitbě za oběti.

„Nevíme, kde a kdy se podobný útok může stát. Aby se to neopakovalo, musíme přijmout takové kroky, abychom byli plně připraveni,“ řekl Koizumi novinářům

Tragédie ukázala nepřipravenost japonských úřadů na chemickou katastrofu i nefunkčnost místních tajných služeb, které nezachytily varovné signály o přípravách atentátu. Sekta Óm Šinrikjó přitom mezi roky 1990 až 1995 zaútočila pomocí chemických a biologických látek celkem sedmáctkrát.

Třináct hlavních organizátorů útoku včetně vůdce sekty Šókó Asahary odsoudil tribunál k smrti. Všichni se ale proti rozsudku odvolali. Po třech dalších vysoce postavených příslušnících organizace se stále pátrá.

Sekta, která nedávno změnila název na Alef, dnes vydala prohlášení, v němž se za čin „hluboce“ omluvila a slíbila, že jej nikdy nezopakuje. Zároveň potvrdila závazek zaplatit finanční kompenzace obětem útoku. Zatím zaplatila třetinu ze slíbených zhruba 35 milionů dolarů (784 milionů korun).

NEZRANITELNÝ A NEVIDITELNÝ LUPIČ V MALI BYL ZRANĚN A ZATČEN

BAMAKO 26. března - Ozbrojenému fanaticovi, který v maliské metropoli přepadl banku a věřil, že je „neviditelný a nezranitelný“, nebylo nic platných ani 15 kilogramů amuletů, které si s sebou přinesl.

Jak informovala agentura AFP, člen neupřesněné sekty alias „student islámu“, 30letý Mamadou Obotimbé Diabikilé, byl

zatčen ve chvíli, kdy nutil bankovního úředníka, aby mu do připraveného pytle naházel peníze. Policii tvrdil, že banku přepadl z pomsty, podrobnosti ale nevedl, sdělila maliská policie.

„Nakoupil amulety, aby se stal neviditelným a nezranitelným,“ sdělil policejní zdroj. Dodal, že v lupičově bytě bylo nalezeno množství dalších talismanů.

Maliský tisk muže označil za „sebevraha“. Nejenže nebyl v bance neviditelný, ale ještě ho příslušník ostrahy postřelil, když se mu lupič snažil vyrvat zbraň. Nikomu jinému kromě „nezranitelného“ se nic nestalo. ...

PAPEŽ BENEDIKT XVI. OCENIL DIALOG MEZI MUSLIMY A KŘEŠŤANY

VATIKÁN 25. dubna - Papež Benedikt XVI. dnes ocenil pokrok v dialogu mezi muslimy a křesťany. Před zástupci různých náboženství rovněž zdůraznil význam tohoto dialogu pro světový mír.

„Jsem obzvláště vděčný za to, že mezi námi jsou členové muslimského společenství. Oceňuji pokrok v dialogu mezi muslimy a křesťany, a to na místní i mezinárodní úrovni,“ prohlásil nový nejvyšší představitel katolické církve při audienci pro náboženské činitele, kteří byli v neděli přítomni na jeho inauguraci.

„Ujišťuji vás, že církev chce pokračovat v budování mostů přátelství mezi věřícími různých náboženství, protože usiluje o hledání opravdového dobra pro každého člověka a pro celou společnost.“

„Naše úsilí o ... setkávání a dialog jsou významným příspěvkem pro budování míru na pevných základech,“ podotkl. Benedikt XVI. dnes také poprvé po nástupu do úřadu přijal tisíce německých poutníků, především věřících ze svého rodného Bavorska. Papež už dal najevo, že Bavorsko chce brzy navštívit.

ŠVÝCARSKÝ TEOLOG KÜNG: PAPEŽ MÁ TRAUMA ZE 60. LET

HAMBURK 22. dubna - Švýcarský teolog Hans Küng, který byl koncem 60. let spolupracovníkem nového papeže Benedikta

XVI. na univerzitě v Tübingenu, ale později se s ním názorově značně rozešel, je přesvědčen, že papež si z období studentské revolty v roce 1968 odnesl trvalé trauma, z něhož se nikdy plně nevzpamatoval. Küng to uvedl v rozhovoru pro mimořádné vydání německého časopisu Stern.

„Já i tehdejší profesor teologie Joseph Ratzinger (nyní papež Benedikt XVI.) jsme patřili k těm, na jejichž přednášky pronikla levicová komanda a přednášející ukřičela,“ uvádí Küng. „Ratzinger nebyl z těch, kdo by o mikrofon bojovali. Myslím, že má z té doby trauma a podezírání všechno, co přichází zdola.“

Hans Küng.

Küng vyjádřil dále názor, že Ratzinger jako Benedikt XVI. nebude jednoduše pokračovat v kurzu svého předchůdce Jana Pavla II. „Radím, abychom vyčkali. I z konzervativního kardinála Roncalliho se nakonec stal papež Jan XXIII., který dal podnět k otevření církve,“ říká Küng.

Zesnulý papež mu v roce 1979 odňal právo vyučovat teologii v Tübingenu po otevřeném sporu, který vzbudil značnou pozornost a v němž Küng zpochybnil papežskou neomylnost a další církevní dogmata. Krátce před konkláve zaslal letos Küng kardinálům dopis, v němž je vyzval k „obnovení kolegiality“.

V rozhovoru pro Stern Küng vyjadřuje názor, že nový papež by se měl „ve složitých otázkách, jako jsou antikoncepce, potraty nebo homosexualita, vzdát moraličujících soudů“. Stejně tak mu doporučuje povolit vysvěcování žen za kněze. „Římskokatolická církev by se neměla stavět do role jediné pravé církve Ježíše Krista a vyvyšovat se nad ostatní. Stejně tak by si papež neměl osobovat monopol na pravdu a neměl by poučovat jiná náboženství,“ soudí Küng.

ŽIDÉ: PROJEVŮ ANTISEMITISMU V ČR PŘIBYLO, V ZAHRANIČÍ JE JICH VÍC

PRAHA 3. května - V České republice loni podle židovské obce přibylo projevů anti-

Dřevoryt „Upalování Židů“ (Norimberk, 1493) je jednou z ilustrací velmi zdařilého letáku „Historie Židů v Čechách a na Moravě“, který letos vydalo Židovské muzeum v Praze.

semitismu. Vyplyvá to ze zprávy, kterou dnes obec zveřejnila. Podle závěrů pracovní skupiny, jejíž členové jsou z bezpečnostních důvodů v anonymitě, zůstávají nicméně projevy poškozující Židy v porovnání s ostatními zeměmi v regionu na relativně uspokojivé úrovni. Zdrojem informací byla média a internet i zjištění jednotlivých členů Federace židovských obcí.

Ve srovnání s předchozím rokem Fórum proti antisemitismu evidovalo pět fyzických napadení a vzrostl podle něj ze čtyř na devět počet případů poškození židovských památek. Zaznamenáno je 27 případů obtěžujícího chování, 13 antisemitských textů a deset příkladů zjevného latentního antisemitismu.

Projevy organizovaného a programového antisemitismu z řad extremistické pravice, levice a militantních islamistů zůstávají podle zprávy zhruba na stejné úrovni jako v roce 2003, v němž pražská obec sledovala toto téma poprvé.

Za většinou poškozených židovských památníků a hřbitovů stojí v Česku pravicoví extremisté. Extrémní pravice se podle Fóra proti antisemitismu profesionalizuje a česká scéna se propojuje se zahraniční - zejména při pořádání skinheadských koncertů.

„Stále funguje doména Národně sociálního vzdělávacího centra (NSEC-88), v rámci níž má své stránky i Národní odpor. V červenci byla obnovena činnost extremistické skupiny Blood and Honour. Velmi problematické jsou aktivity brněnské chuligánské skupiny Johnny Kenntus Gang,“ uvádí se ve zprávě. Překvapením byly pro autory aktivity skupiny kolem internetového časopisu Katolikrevue, šifřícího „klasicke antijudaistické“ postoje.

„Nejvarovnější bylo srpnové zveřejnění výzvy k džihádu na českých islamistických internetových stránkách. Militantní funda-

mentalisté tak potvrdili svou potenciální nebezpečnost i v České republice,“ soudí autoři analýzy. Ne všichni Arabové jsou teroristé, ale většina teroristů je arabská, citují účastníky loňské konference o terorismu uspořádané v Izraeli.

Extremisté vedou podle pražské obce podsouváním lží, polopравd a účelových tvrzení boj o širokou veřejnost. Nebezpečné může být podle zprávy zneužívání holocaustu pro kritiku USA a Izraele, zaměňování slov izraelský a židovský, stejně jako některé české zvyky či vyprávění nemístných vtipů „o židech“, rozdílných od „židovských vtipů“.

VE FRANCII PODLE ÚŘADŮ VZRŮSTÁ SATANISMUS

PAŘÍŽ 22. března - Ve Francii se stále více šíří satanismus. Uvedla to dnes zpráva vládní komise, podle níž se v zemi zvyšuje počet znesvěcení hřbitovů a protikřesťanských rituálů a rozvíjejí se vazby mezi nespokojenou mládeží a neonacistickými skupinami.

Ve Francii se objevují skupinky mladých se zájmem o mystickou hudbu, o zvrhlé sexuální praktiky, o magii a upíry. Často na místě svých zločinů nechávají znamení v podobě obrácených křesťanských křížů a ďábelských znamení, uvedla meziministerská skupina, pověřená premiérem pátráním po náboženských sektách.

„Je nutné říci, že tento jev se šíří. Policie zaznamenala například výrazný nárůst počtu hřbitovů, které byly jasně znesvěceny satanistickým způsobem. Jen od ledna do srpna 2004 jich bylo 23, zatímco za celý rok 2003 jen 18,“ uvedla zpráva.

Na vrub satanismu se v posledních dvou letech ve Francii připisují dvě sebevraždy a dvě vraždy, uvedli autoři dokumentu.

Bez dalšího upřesnění tvrdí, že tento jev sílí také v Polsku, Německu, Rusku, Řecku, Španělsku a Itálii.

IZRAEL ADOPTUJE V INDII JEDEN ZE SVÝCH „ZTRACENÝCH KMENŮ“

JERUZALÉM / GAUHÁTÍ 6. dubna - Izrael se rozhodl adoptovat zhruba 6000 indických občanů, kteří věří, že jsou po-

tomky jednoho z takzvaných ztracených izraelských kmenů. Do Indie má být vyslán tým rabínských soudců, kteří je formálně konvertují na ortodoxní judaismus. Informovaly o tom izraelské sdělovací prostředky.

Hromadná konverze, kterou nařídil izraelský vrchní rabín Šlomo Amar, umožní všem členům skupiny zvané Bnai Menases imigrovat do Izraele.

„Tančíme a oslavujeme od okamžiku, kdy jsme se tu novinku dozvěděli,“ řekl agentuře AP osmačtyřicetiletý inženýr Peer Tlau z Áizalu, hlavního města státu Mizóram na severovýchodě Indie.

Právě tam komunita Bnai Menases, tvořená především příslušníky etnických skupin Mizó, Kuki a Čin, žije. „Celá léta jsme se duševně připravovali na návrat do své zaslíbené země a teď ten okamžik nadešel a my jsme velmi šťastni.“ Uznání jejich židovského původu izraelským rabínátem označila jiná členka skupiny za „vpravdě historické rozhodnutí“.

Podle Tlaua se zhruba tři stovky příslušníků skupiny sešly v úterý v Áizalu a rozhodly se, že 1. května uspořádají velkou slavnost.

Zhruba 800 členů kmene Bnai Menases už v minulém desetiletí jednotlivě převezla z Indie do Izraele organizace Amišav, což v hebrejštině znamená „můj lid se vrací“. Podle Amišavu existují dostatečné důkazy o tom, že tato skupina je židovského původu.

Její zvyky, včetně pohřebních a hygienických rituálů i používání lunárního kalendáře totiž blízce zrcadlí židovské tradice.

Loni pak vrchní rabín Amar vyslal do Indie dva rabínské soudce, kteří měli za úkol prošetřit vazby uvedené komunity na judaismus. ...

Podle bible byly za vlády krále Šalomouna židovské kmene rozděleny do dvou království - Izraele na severu a Judeje na jihu. V roce 723 před našim letopočtem Asyřané dobyli severoizraelské království a vyhnali odtud deset z 12 biblických kmenů. V exilu se jejich příslušníci rozptýlili mezi jednotlivými národy. Návrat „ztracených kmenů“ do jejich pradávnej vlasti je mnohými považován za naplnění biblického proroctví a ohlášený příchod mesiáše.

...

Z informačního servisu ČTK
vybral a zprávy zkrátil Zdeněk Vojtíšek.

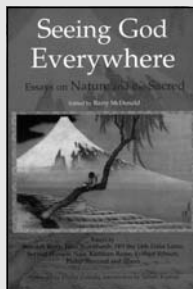
KNIHY SVĚTOVÉ MOUDROSTI

Současný náboženský život představují dva druhy textů. Jednotlivé duchovní směry se samy prezentují, příp. jiné hodnotí ze svého hlediska. A pak o současné religiozitě píší autoři, kteří se zdají být zcela mimo. Snaží se zachovat odbornou nepředpojatost. Chtějí demaskovat sociální, ekonomické, politické, ba i biologické kořeny duchovního života. Edice *World Wisdom Books* nabízí víceméně třetí variantu. Je to, řekněme, angažovaná religionistika. Tato kreativní hermeneutika chce sdílet, rekonstruovat a interpretovat náboženskou zkušenost. Potvrzuje shodný základní prožitek, jen kulturně různě zabarvený.

Duchovní zkušenost zrcadlí božskou moudrost, ať už se jí dává to či ono jméno. Tradice ji pak tlumočí a zprostředkovává. Lásky k moudrosti, tedy filosofie v původním (a zapomínaném) smyslu, je zároveň náboženstvím, neboť zdroj této moudrosti přesahuje naše možnosti. Protože jde o nadčasové skutečnosti a hodnoty, je to *philosophia perennis*, věčná filosofie. Její vykladači se označují jako *perennialisté* nebo *tradicionalisté*. Perennialisté vidí náboženství a filosofii v těsném sousedství.

V nakladatelství *World Wisdom* vychází skromně, leč elegantně upravené sborníky věnované pokaždé některému duchovnímu směru nebo jevu z duchovních dějin. Editoři kladou vedle sebe příspěvky perennialistických klasiků, jako je René Guénon, Frithjof Schuon, Titus Burckhardt nebo Ananda Coomaraswamy a současné autory z této školy religionistiky a filosofie náboženství (např. Huston Smith, Martin Lings, Seyyed Hossein Nasr, Marco Pallis, William Stoddart, Karen Armstrongová, James Custingner nebo Berry Wendell). K nim se příležitostně připojují autoři z jiných okruhů, jako zenový mistr Robert Aitken, francouzský odborník, který uvedl hermetismus na seriózní akademickou půdu Antoine Faivre, současný dalajlama Tenzin Gyatso nebo ekonom Ernst Friedrich Schumacher proslavený knihou *Milé je malé* (česky Doplněk, Brno 2000).

Knihy tohoto nakladatelství vycházejí v sedmi edičních řadách. Sborníky, o kterých je řeč, bychom hledali hlavně v řadě

Treasures of the World's Religions (Poklady náboženství světa). Zaznamenáváme tam titul spíše filosofický, i když jde jistě o nábožensky laděnou filosofii, věnovanou plátónské a pýthagorejské filosofii. Dva sborníky se věnují křesťanství, a sice jeho mystice a spiritualitě poustních otců a matek. Naproti tomu v řadě *The Perennial Philosophy (Věčná filosofie)* najdeme s mírným překvapením sborník věnované buddhistickému spektru, japonskému amidismu, vztahu křesťanství a „věčné filosofie“, muslimskému fundamentalismu jako zradě na tradici islámu, náboženské antropologii napříč náboženstvími, cestám do lidského nitra podle sufismu a křesťanského Východu, jezuitské spiritualitě a vztahu k přírodě z duchovního hlediska. Jeden ze sborníků v řadě příspěvků kritizuje moderní či postmoderní scientismus a vyvrací mýtus pokroku; empirické obory klade do souvislosti s „posvátnou vědou“.

Další dva ze sborníků této bohaté řady se věnují zmíněným klasikům, Burckhardtovi a Coomaraswamy. Přípravovaný sborník vydavatelé charakterizují krátce a výstižně několika slovy vyjadřujícími základní myšlenku perennialistických sborníků a celého pojetí tohoto vydavatelství a této školy: *nestvořená Moudrost v srdci všech autentických náboženství*.

Ivan O. Štampach

ZÁPAS PÁTERA SKALICKÉHO

Karel Skalický: *V zápase s posvátnem. Náboženství v religionistickém bádání*. CDK, Brno 2005, 320 stran, 345 Kč.

V nedávné době vyšla v nakladatelství CDK práce Karla Skalického „V zápase s posvátnem“. Tato kniha vznikla původně v italštině během autorova exilového působení na Lateránské univerzitě v Římě. Jedná se tedy o text pocházející z doby před více než dvaceti lety, nyní poprvé vycházející v překladu do autorovy mateřštiny.

Skalického práce je přehledným historickým úvodem do religionistiky. Po úvodní kapitole, věnované obtížím spoje-

ným s definicí náboženství a nábožensky relevantních skutečností autor věnuje pozornost jednotlivým metodám a přístupům v religionistickém bádání. Vychází z nejstarších pokusů o odhalení původu náboženského chování člověka (Müllerova

lingvistická teorie, Tylorova teze o animismu, Robertson-Smithův totemismus atd.) V následující kapitole Skalický představuje hlavní psychologické teorie o původu a podstatě náboženství, tedy pojetí Freudovo a Jungovo. Další kapitola je věnována sociologickým (E. Durkheim) a etnologickým metodám studia náboženství (W. Schmidt, R. Pettazoni). Samostatnou kapitolu věnuje autor „iracionalistickému obratu“ v přístupu ke studiu náboženských fenoménů (R. Otto), na kterou navazuje stať o fenomenologickém studiu náboženství, zaměřená na dílo největšího stoupence tohoto pojetí M. Eliadeho. Další oddíl je věnován kulturně antropologickému studiu náboženství, konkrétně pojetí B. Malinowského a strukturalistickým přístupům (A. Radcliffe Brown, G. Dumezil, C. Levi Strauss). Poslední kapitola Skalického knihy je věnována přístupům amerických sociologů náboženství, zejména teorii R. Bellaha a pojetí P. Bergera.

Skalického výklad jednotlivých přístupů a pojetí je názorný a srozumitelný, je velmi zřetelné, že kniha původně vznikla jako skripta ke Skalického přednáškám. Kniha sleduje nejen odborný, ale i pedagogický záměr. Skalický vhodně doplnil svůj výklad životopisnými poznámkami o představovaných badatelích a také reprezentativním výběrem jejich hlavních spisů. Kniha je opatřena rejstříkem a může sloužit jako vhodná referenční příručka.

Skutečnost, že kniha byla původně adresována Skalického studentům, s sebou ovšem nese i určitou nevýhodu. Jakkoli autor nechce hovořit o náboženství jako teolog, jeho posluchači byli vesměs studenti bohosloví, a to se silně odráží v autorově stylu, výběru a argumentaci. Například v kapitole o Jungovi Skalický věnuje mnoho prostoru otázce, do jaké míry je Jungova psychologie kompatibilní s křesťanstvím. Tato jistě velmi zajímavá otázka je z hlediska deklarovaného záměru knihy zcela irelevantní. Značný prostor věnuje autor

také apologetice slavné teorie pátera Schmidta o původním pramonoteismu, což nábožensky nevyhraněného čtenáře jistě překvapí. Skalický na tomto a řadě jiných míst prozrazuje, že je přece jen teologem v plášti religionisty. To je podle mého názoru naprosto v pořádku, pokud je ovšem autorovo předporozumění zcela transparentní a metodologicky čisté, tedy pokud není pod heslem vědeckosti kamuflováno. Skalický se jednoznačně (pro záměry své knihy) zřiká teologické perspektivy a nechce přecházet z roviny religionistiky na rovinu bohosloví. Svému předsevzetí ovšem není (podle mého názoru) zcela důsledně věrný.

Vedle této kritické připomínky bych zmínil ještě jednu: čeští čtenáři znají Skalického populární spis „Po stopách neznámého Boha“. Mnozí budou při letmém pohledu na obsah jeho nové knihy „V zápase s posvátnem“ zmateni: jedná se o značně rozšířenou, vědeckější verzi starší knihy? V jistém smyslu ano, obsah, zaměření a struktura obou knih jsou velmi podobné. Tuto skutečnost ovšem nová kniha nijak zřetelně nereflektuje, což není podle mého názoru úplně košer.

Přes vyslovené kritické poznámky považuji Skalického práci za vynikající, přehledné a velmi užitečné dílo, myslím, že vedle Horyny, Waardenburga, Štampacha, Hellera a Mrázka zde máme další, velmi solidní úvod do vědeckého studia náboženství. ■

Pavel Hošek

ASTROLOGICKÁ VÁLKA

Ellic Howe: Astrologická válka. Využití astrologie v psychologickém boji za druhé světové války.

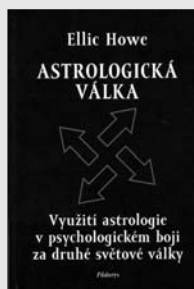
Půdorys, Praha 2003, 303 stran, 325,- Kč

Není to tak dlouho, co se na českém literárním trhu objevila velice zajímavá kniha Nicholase Goodrick-Clarkea „Okultní kořeny nacismu“. Nyní zde máme další dílo ze stejného oboru, tentokrát „Astrologickou válku“.

Úvod knihy přivádí čtenáře do okultní situace Evropy zhruba mezi lety 1650-1945 a osvětluje postavení astrologie v jejích nejvýznamnějších regionech. Nastiňuje též pohnutky autora, proč vlastně toto zajímavé a jistě potřebné dílo sepsal.

V dalším věnuje pozornost německé astrologické renesanci, probouzející se v 80. letech XIX. století kolem theosofických kruhů přes Anthroposofickou společnost,

všemožné duchovní řády, duchovně-literární činnost, známé osobnosti (Blavatská, Steiner, Sebottendorf, Ebertinová, Bô Yin Râ, atd.), až po Witteho Hamburskou astrologickou školu a nejrůznější astrologické kongresy. Posléze přechází ke konkurenčnímu boji německých astrologů ve třicátých letech XX. stol. a postupnému

sílicímu vlivu Třetí říše, který vyústil až v totální likvidaci veřejné německé astrologické scény v počátečních letech 2. světové války. Howe zde líčí své detektivní pátrání po osudech K. E. Kraffta (1900-1945), což může být velikou inspirací všem historikům v oblastech okultismu, ale i jiných oborů, ne nepodobné úspěšnému snažení prof. M. Nakonečného v tématu historie novodobého českého hermetismu.

V dramatickém popisu těžkých životních osudů od narození do 25 let, kdy Krafft zakládá nové odvětví - tzv. kosmobiologii, - se autor snaží vylíčit jeho složitou národu, jeho šílené inspirace, ústící pak do typokosmie či slovní magie. Představuje ho ale i jako vyhledávaného profesionálního astrologa této pohnuté doby.

Další část knihy se týká užití Nostradamových proroctví k propagandě Říše a později k psychologické válce, ve které se tehdy angažoval samotný Goebbels.

Krafftově pověstné předpovědi atentátu na Hitlera (8. 11. 1939) a jejím důsledkům je zde přirozeně věnována patřičná pozornost. Stejně tak i případu říšského ministra Rudolfa Hesse, po kterém nastala masová perzekuce astrologů, jež postihla nejenom německý, ale i český lid. Historicky zajímavé jsou v této souvislosti otřesné praktiky gestapa.

Howe se v dalším zabývá tzv. černou propagandou, ve které sehrál hlavní úlohu Louis de Wohl. V této souvislosti je velice zajímavé, jakých rozměrů a detailů dosáhla psychologická válka Angličanů.

Popisuje se zde i nelehký osud některých astrologů, kteří prošli zatčením, výslechy, psychickým strádáním a nakonec v některých případech (jako např. u Kraffta), deportací do koncentračních táborů, kde nezdědka našli smrt.

Knihy se ve svém závěru zabývá Hitlerovým vztahem k astrologii a odkrývá něco málo z okultního pozadí 2. sv. války. Je doplněna rozborem Hitlerova nativního horoskopu a výkladem rozhodujících tranzitů v jeho životě, který vypracoval P. Turnovský. Opatřena je nevelkou fotografickou přílohou a bibliografií uváděnou v poznámkách pod čarou.

Nelze si než přát, aby taková kniha byla sepsána i o české astrologické scéně a nejen do období 2. sv. války. Kdo a kdy se však u nás tohoto nelehkého úkolu zhostí? Půdorysu je třeba, za tuto velice dobře přeloženou knihu, vřele poděkovat. ■

Petr Kalač

Slovník judaik (ukázka)

Eva Kosáková, Jaroslav Kuntoš, Dana Veselská, Olga Sixtová, Michaela Scheibová, Lenka Uličná, ilustrace Hana Pavlátová; Židovské muzeum v Praze, 2004, 144 stran, 270,- Kč.

Pokrývka hlavy mužská: nošení pokrývky hlavy není biblickým nařízením, ale součástí tradice, tradičním zvykovým znakem věřícího muže. Malá saténová, sameťová, plátěná nebo háčkovaná nezdobená čepička (hebr. *kipa*, jid. *jarmulka*), nošená na temeni hlavy, bývala při šabesovém večeru nahrazovaná slavnostnější sametovou vyšivanou čtverhrannou nebo válcovou čepicí. Zvláštním druhem mužské pokrývky hlavy, typickým pro *chasidy*, je rozměrný klobouk s kožešinovým lemem zv. *štrojml*.

Symol náboženské filosofie Bytí, bysta zakladatele Josefa Zezulky a Tomáš Pfeiffer při projevu. Foto: VH.

OTEVŘENÉ DVEŘE U TOMÁŠE PFEIFFERA

Stejný den, kdy padla česká vláda, se Tomáši Pfeifferovi podle horoskopu ukázal jako příhodný pro vztyčení umělého menhiru na dvoře Biotronického centra sociální pomoci v Soukenické ulici v Praze. Menhir je hrubě opracovaný, asi dva metry vysoký kvádr, který má na své okolí pozitivně působit: vyvolávat harmonii, zlepšovat mezilidské vztahy, vzbuzovat soucit, porozumění apod. Vztyčení menhiru patřilo ke dni otevřených dveří a jeho slavnostnímu programu k oslavám desátého výročí založení centra. Na slavnost se sešlo ve středu 30. března přes pět set lidí: většinou studentů Duchovní univerzity Bytí (DUB), klientů Biotronického centra a dalších příznivců léčitele a duchovního vůdce Tomáše Pfeiffera.

Program v hlavním sále trval 42 minut a zahrnoval i krátký film o biomagnetismu a léčitelovo působení pozitivní energií na přítomné. Ve svém projevu se Tomáš Pfeiffer hned v první větě ohradil proti nevyřčeným námitkám. Nejsou prý „nějaká sekta, kde by se lidem vymývaly mozky“, ale otevřeným společenstvím lidí, kteří stojí o duchovní poznání a chtějí podle tohoto poznání žít. Nejde také jen o peníze: DUB, Biotronické centrum a všechny aktivity, založené na náboženském systému Bytí, jsou dobrovolné a mají především pomáhat lidem. Dobrovolnost i finanční štedrost

příznivců dokládaly tři velké a hojně naplněné nádoby na příspěvky, umístěné u vchodu.

Finanční úspěšnost Pfeifferových projektů je patrná i na výborném, až luxusním zařízení pokojů pro klienty a společných prostor. Také hlavní sál má špičkové technické vybavení. Zdobí ho desítky obrázků: fotografie samotného Pfeiffera i jeho duchovního učitele Josefa Zezulky, duchovní kresby, obrazy menhirů i posvátná místa světa, barevná duchovní schémata života apod. Každý náv-

štěvník slavnosti dostal linecké kolečko, obrázek Josefa Zezulky s poděkováním, knížечku „Kudy vede cesta lidstva“ a vegetariánský chlebiček. ■

VH

Kudy vede cesta lidstva?

... Tento stav, hrob lidstva, trvá již bezmála 2.000 let, a tak nyní porozumíš, proč musely padnout vaše chrámy a nevydávají již své kosmické pravdědění. Stejně jako v zimě nemohou v přírodě kvést růže, nemůže se bez Slunce rozvinout život, tak v údobí světla mrtvých, nemohou vykvést duchovní růže, aby svou vůni vydávaly svědectví o Bohu. Ježíš přinesl lidstvu oporu a předzvěst vzdáleného cíle. Jeho připomínka na Boha nezankla, Kristus umlčený, do hrobu stažen, v hrobě nezůstal, on povstal z mrtvých. Tak ani Slunce nezůstane věčně, pochováno v domě smrti, ale oslaví své zmrtvýchvstání. A tak ani duše lidstva nezůstane věčně v zajetí hmoty, ale i ona oslaví své znovuzrození. Ale dříve, ještě než dojde k tomu jaru života, přijde mocná očišťující, osvobozující zimní bouře. A tak stojí lidstvo před bouřemi nesmírnými, před bouřemi, které od nepamětných dob svět nepoznal. Jak také jinak by se mohla uskutečnit ona velká proměna, která zasáhne výšiny i hlubiny, ona proměna, ve které se smrt promění v život a hrob bude proměněn na zmrtvýchvstání. Jak jinak by se mohla, bez nejhlubších ořesů, provést ona strašná bitva s vládcem temnot, který bude poražen Kristem. ...

Potopa světa:

Hledání cesty k domovu, před kterou Země a lidstvo stojí nyní, je právě tak nevyhnutelná. Rychle se přibližuje čas přechodu Slunce ze znamení Ryb do znamení Vodnáře. Tentokrát ořesy nebudou podobného materiálního rázu, nýbrž duchovního. Tak jako tehdy bylo lidstvo přinuceno vodou opustit zemi, když opustilo duchovní svět, tak zase nyní, kdy se má vrátit znovu k duchovnímu Světlu, bude vyhlazeno duchem, to jest ohněm. Slovy náboženství uskuteční se návrat Kristův. Nikoli však jako kdysi v těle fyzickém, ale v síle Jeho duchovní říše, která má počátek v době znamení Vodnáře. Propukne duchovní oheň Kristův, který přetrhá svazky lidstva s hmotou a uskuteční velké zmrtvýchvstání. ...

Tomáš Pfeiffer, *Kudy vede cesta lidstva*, str. 17-18 a 19-20.

Úryvek nebyl v redakci Dingiru gramaticky ani pravopisně upraven.

TOM CRUISE O SCIENTOLOGII

Německý týdeník Der Spiegel zveřejnil v čísle 17/2005 u příležitosti chystané premiéry filmu „Válka světů“ interview s „nejmocnějšími muži Hollywoodu“: hercem Tomem Cruisem (42) a režisérem Stevenem Spielbergem (57). Z rozhovoru vyjímáme části, které se stočily ke scientologii, k náboženství, které Cruise vyznává.¹

Spiegel: Navštívili jsme místo natáčení blízko LA a byli jsme překvapeni, že hned vedle stanů pro novináře a kompars stál stan zaměstnanců scientologické organizace.

Cruise: Co vás na tom udivilo?

Spiegel: Proč vystavujete vaše osobní přesvědčení tak otevřeně?

Cruise: Věřím v právo na svobodné vyjádření názorů. Cítím se poctěný, že tam byli dobrovolní scientologičtí duchovní. Pomáhali štábu. Když pracuji na filmu, dělám co je v mých silách, abych pomohl lidem, s nimiž trávím čas. Věřím v komunikaci.

Spiegel: Stan sekty na pracovišti se nám zdá podivný. Nezdá se vám to neobvyklé, pane Spielbergu?

Spielberg: Pro mě to byl informační stan. Nikdo nebyl nucen tam chodit, ale byl přístupný každému, kdo se chtěl nepředpojatě a zvědavě dozvědět něco o systému víry jiných lidí.

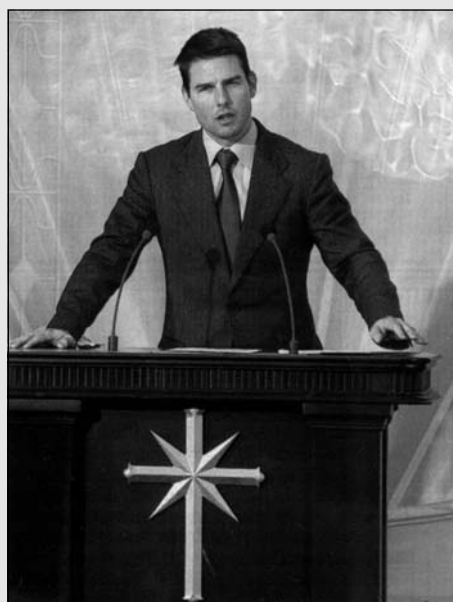
Cruise: Dobrovolní scientologičtí duchovní tam byli, aby pomohli nemocným a zraněným. Velmi si toho vážili. Neměli představu, jak mnoho lidí chce vědět, co je to scientologie.

Nemám nic proti tomu, abych mluvil o své víře. Ale takto dělám mnohem více. Žijeme ve světě, kde se lidé stávají závislími. Kde jsou již děti závislé na drogách. Kde jsou zločiny proti lidskosti tak extrémní, že většina nechce z čistého zděšení ani přihlížet. To jsou věci, které mě zaměstnávají. Je mi jedno, v co kdo věří, jaké je národnosti. Když se někdo chce zbavit drog nebo se chce učit číst, pak mu chci pomoci. Když někdo už nechce být kriminálním, mohu mu dát do ruky nástroje, které zlepšují jeho život.

Spiegel: Vidíte jako svůj úkol, získávat nové přívržence pro scientologii?

Cruise: Jsem pomocník. Sám jsem například pomohl stovkám lidí zbavit se drog. Ve scientologii máme jediný úspěšný program odvykání od drog na světě. Jmenuje se Narconon.

Spiegel: To nesouhlasí. Vaše metoda se nikdy neobjevila mezi uznávanými, nezávislí

Tom Cruise.
Foto: Der Spiegel / Dana Press.

medici před ní varují, protože spočívá na pseudovědě.

Cruise: Nerozumíte mi, co říkám. Je statisticky prokázanou skutečností, že je to jediný úspěšný program na odvykání drogové závislosti na světě. Tečka.

Spiegel: Při vši účtě o tom, pane Cruisi, pochybujeme. Přiměl jste vysoce postavené manažery studií, snad z Paramountu, aby navštívili „Celebrity Center“ scientologie v Hollywoodu. Pracujete na posílení vlivu scientologie v Hollywoodu?

Cruise: Chci jen pomáhat lidem. Chci, aby se všem vedlo dobře.

Spiegel: V Německu je scientologie pod dohledem úřadu na ochranu ústavy. Scientologie tu není považována za náboženství, ale za vykořisťovatelský kult s totalitárními tendencemi.

Cruise: Dohled už není zdaleka tak přísný. Víte proč? Protože ochránci ústavy nikdy nic nenašli. Protože nikdy nic k nalezení nebylo. V Německu jsme vyhráli více než 50 soudních sporů. A není pravda, že jsou všichni Němci proti nám. Kdykoli navštívím Německo, udělám neuvěřitelné zkušenosti. Potkávám tam vždy velkorysé a výjimečné lidi. Menšina chce nenávidět, OK.

Spiegel: Mezi nenávisť a kritickým stanoviskem je rozdíl.

Cruise: Pro mě to má co do činění s netolerancí.

Spiegel: Dříve, při promítání filmu Mission: Impossible, vyzývali němečtí politici k bojkotu vašeho filmu. Neobáváte se, že vám nasazení pro scientologii uškodí ve vaší kariéře?

Cruise: Vůbec ne. Byl jsem vždy velmi otevřený. Jsem scientolog už 20 let. Je-li někdo tak netolerantní, že nechce vidět scientologa v kině, ať nechodí. Je mi to jedno. Tady v USA je scientologie považována za náboženství. Když to někteří vaši politici vidí jinak, je mi to úplně jedno. ■

Vybral a přeložil **Martin Kořínek**

Poznámka

1 Podle informací českých scientologů dosáhl Tom Cruise OT 7, tj. sedmého stupně Operujícího Thétana na Mostu k absolutní svobodě, což překladu ze scientologické terminologie znamená stupeň osvícení, osvobození a realizace ducha.

LAMA OLE NYDAHL V PRAZE ZASE PO ROCE

4. května 2005 navštívil Prahu západní buddhistický lama Ole Nydahl, aby předal základy buddhistického učení z úrovně Diamantové cesty (skt. vadžrajána; tib. dordže thegpa), buddhistické utočiště a povolení pro praxi (tib. lung) Přípravných cvičení k mahámudře - Ngöndro. Lama Ole navštěvuje pravidelně Prahu a ČR každý rok od 1994, kdy zde pod jeho praktickým vedením a pod duchovním vedením XVII. karmapy Thaje Dordžeho vzniklo první české centrum buddhismu Diamantové cesty. XVI. karmapa, hlava Karma Kagjü, jedné ze čtyř hlavních škol tibetského buddhismu, před třiceti lety požádal své první západní žáky - lamu Oleho a jeho ženu Hannah, aby přenesli živý odkaz buddhismu Diamantové cesty na Západ. Od té doby

Lama Ole Nydahl
4. května v 19.30 hod.
hala Slavia, Praha

neúnavně cestují, vyučují a zakládají meditační centra, v nichž se lidé mohou naučit praktickým metodám pro práci s myslí, předávané po staletí v Indii, posléze v Tibetu a nyní i na Západě. V součas-

né době existuje zhruba 450 takovýchto center po celém světě, z toho 34 v ČR. Centra jsou laická, to znamená, že se zde nepraktikuje mnišský buddhismus, a jsou udržována na základě přátelství a idealismu. Díky aktivitě lamy Oleho se buddhismus Diamantové cesty - Karma Kagjü stal oficiálním náboženstvím již v šesti evropských zemích a v blízké době bude registrován i v ČR. Stává se tak nedílnou součástí naší novodobé kultury. ■

Jaroslav Pešta

NA PŘÍŠTĚ

Na první pohled to tak možná nevypadá, ale **zdraví** je velké náboženské téma. Nejde v něm jen o dobrý pocit a dobré fungování těla, ale např. i o způsobilost k náboženským úkonům. Dalším tématem Dingiru je proto

náboženství a léčení.

Prozkoumáme v něm, jakými způsoby různá náboženství řeší otázku zdraví, a ještě mnoho jiného.

k článkům v Dingiru 3/1999
a 3/2004

Vážený pane doktore Vojtíšku!

Ve 3. čísle DINGIRU mě zaujal článek pana Grygara. Vážím si tohoto našeho renomovaného astronoma zvláště pro jeho popularizační práci. Jeho vědecká kapacita je na světové úrovni.

Mluvíme-li o vědě, pak jde o konkrétní myšlení zabývající se skutečnostmi podléhajícími naší smyslové zkušenosti. Tato zkušenost zahrnuje stále větší část vesmírného prostoru a je snadno pochopit, že celá naše planeta je součástí vesmírné hmoty.

Filozofie už od antických dob uznává existenci metafyzických skutečností, které někdy jsou chápány jen ve spojení s lidskou psychikou. Pro někoho je absurdní představa, že by tato lidská psychika mohl být částí nějaké velké jednoty na metafyzické úrovni, a to planetární, solární až kosmické. V této sféře pracuje také astrologie.

To právě asi je kámen úrazu pro pana Grygara, který je zvyklý pohybovat se po pevné - materiální půdě astronomie, a když se odvážil pustit se do neznámé nemateriální oblasti, tak docela nepěkně zabloudil.

Něco podobného se může stát i jinému pracovníkovi, a to i v oboru filozofie. To právě se stalo právě Vám, pane doktore Vojtíšku. Jde o článek o Jánú Maliarikovi. Tady však jde o mnohem vážnější záležitost. Vážím si Vaší vydavatelské a publikační činnosti v DINGIRU a jinde, přednášek ve středních a jiných školách, jimiž varujete mládež před výstřednostmi sekt. Máte rozhled přes celou škálu religionistiky z hlediska filozofického, abstraktního myšlení. Jestliže však se odtud díváte do vyšších úrovní, metafyzické a transcendentální, pak se Vám stane to, co se stalo panu Grygarovi: zabloudíte v té vyšší oblasti a vaše úsudky jsou nekompetentní a někdy mylné. Protože však jste veřejností uznávaným odborníkem, autoritou v religionistice, má Váš úsudek dalekosáhlé důsledky v názorech mnoha lidí, jistě i v oficiálních kruzích.

Přenesme se do doby Mistra Jana Husa. Tehdy bylo odsouzení církevní instancí provázeno potrestáním světskou mocí. Církevní - odborný - rozsudek: „kacíř“ se rovnal rozsudku „trest smrti“.

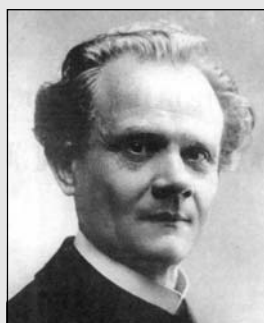
Za Rakouska výrok: „nebezpečný blázeň“ měl za následek zavření do blázince.

V dnešním státě má Váš výrok: „neškodný blázeň“ také své následky. Nikoli právní, trestní, ale tím těžší morální. Ve všech případech všechny takovéto nespravedlivé, špatné soudy a rozsudky mají své následky nejen na odsouzené, ale i na soudce. Čím nevinější odsouzený, tím těžší je vina soudců a tím těžší tresty si soudci dřív nebo později musí vytrpět. Možnost nápravy tu vždycky také je. Následky chyb, zločinů, postihují nejen jednotlivce, někdy celé národy. V dějinách je dost takových případů. Jen je chápat!

Jaká chyba se stala v posudku na Jána Maliarika, to je možno pochopit po vážném studiu jeho spisů, jejichž obsah převyšuje úroveň filozofie. Jsem přesvědčen, že budete ochoten svůj posudek revidovat, až alespoň porovnáte Maliarikovy konkrétní politické rady s vývojem odálosti až do dnešní doby.

Vladimír Rychlík

Žaclěř 20. 1. 2005

K. B. N. Ján Maliarik.

CELO-ZEMSKÝ UNIVERZÁLNÍ STÁT

Takový stát ve skutečnosti neexistuje. Je tu však plán na vybudování jediného státu zahrnujícího všechny národy bez rozdílu ras, a dokonce i všechny živé tvory, kteří jsou spoluobyteli naší planety. Tento plán není pouhým snem, pohádkou ze světa fantazie. Je to přesně logicky promyšlený návrh založený na poznání zákonitostí vědeckých, filozofických a také vyšších, morálních, dokonce metafyzických (nad smyslovou zkušeností) až transcendentálních (nad intelektuálním poznáním). ...

Knihu s názvem CELO-ZEMSKÝ UNIVERZÁLNÍ STÁT (CZUS) napsal a vydal v r. 1923 slovenský filozof, teolog, teozof Kňaz Ján Maliarik ve slovenském a českém, později také německém jazyce se záměrem, aby byla přeložena do deseti jazyků, prozatím aspoň ještě do francouzského, anglického a mezinárodního jazyka esperanto. Měly ji tedy dostat románské, germánské a slovanské národy v jednom jazyce své pod-rasy.

Ján Maliarik nebyl prvním hlasatelem myšlenky sjednocení lidstva. U nás to byl kdysi již J. A. Komenský, Klemens Brentano, v Indii Mahendra Pratap, na Islandu Sigurdsson a jiní. Dosud nejdokonalejším dílem je však prokazatelně CZUS Jána Maliarika. Autor byl křesťanským knězem, ale zásady pro vybudování a řízení státu stanovil v duchu všech velkých náboženství.

První zásada CZUS vychází z křesťanského přikázání: Miluj svého bližního jako sebe samého. Byla vyjádřena slovy: Stejněměrné rozdělení zemských statků. Jako počáteční a prozatímní stadium může být tolerováno odstupňování platu podle dosaženého vzdělání, avšak tak, aby plat hlavy státu nepřekračoval desetinásobek platu tělesně pracujícího dělníka. ... Konečný cíl, totiž stejnoměrné odměňování všech musí být dosažen co nejdříve, jinak lidstvo před zkázou nezachrání žádná politika, kultura, filozofie, technika, moralizátorství, věrouky, náboženství. Neboť toto všechno by zůstalo jen ohavnou lží.

Z publikace Vladimíra Rychlíka „Celo-Zemský Univerzální Stát K. B. N. Jána Maliarika“, 2004.

DINGIR

časopis o současné náboženské scéně

8. ročník

Číslo 2/2005 vychází 23. června 2005.

Vydává DINGIR, s.r.o.,
Černokostecká 36, 100 00 Praha 10
tel.: 274 820 884
e-mail: dingir@dingir.cz
internet: www.dingir.cz

Šéfredaktor:
Zdeněk Vojtíšek

Redakční rada:
Pavel Hošek, Andrea Hudáková,
Martin Kořínek, Jiří Koubek,
Miloš Mrázek, Tomáš Novotný,
Prokop Remeš, Ivan O. Štampach.

Grafický návrh: Richard Bobúrka
Zlom: Zdeněk Vojtíšek
Osvit: CDS - Petr Jandík
Tisk: VS ČR, Praha 4

Cena: 39,- Kč

Objednávky a urgencye:
SEND - předplatné
P. O. Box 141, 140 21 Praha 4
tel: 225 985 225
e-mail: administrace@send.cz
http://www.send.cz

ISSN: 1212-1371

Registrace:
MK ČR 7943 z 30. 3. 1998

ČTYŘI DIALOGY

Pro život Hnutí fokoláre je charakteristická snaha o dialog se všemi lidmi dobré vůle. Tato touha vnášet ducha rodiny do všech mezilidských vztahů se v Hnutí projevovala již v prvních letech jeho působení v Tridentu, například mezi řeholníky různých odvětví františkánského řádu.

V prvních dvaceti letech života Hnutí se nicméně vůbec nepředpokládalo, že by charisma Chiary Lubichové přesáhlo hranice katolické církve. Přesto od 60. let Hnutí fokoláre významně přispívá k budování ekumenických vztahů a od roku 1977, kdy byla Chiara Lubichová v Londýně udělena Templetonova cena za pokrok v náboženství (z dalších laureátů této ceny uveďme například Matku Terezu, Rogera Schutze z Taizé či Alexandra Solženicyna), se začíná rozvíjet též dialog s příslušníky mimokřesťanských náboženství.

V současnosti hovoříme o čtyřech dialozích Hnutí fokoláre: dialog uvnitř katolické církve, ekumenický dialog, mezináboženský dialog a dialog s osobami jiného přesvědčení.

„Zahrada s mnoha květy“

Láska, která přináší jednotu, vedla Chiaru Lubichovou vždy k tomu, že hleděla na církve jako „na zahradu plnou květů“, kde Hnutí fokoláre představuje jeden z nich. V období po 2. vatikánském koncilu se v církvi navíc dostal do popředí fenomén nových církevních hnutí, která - podle slov Jana Pavla II. - jsou „opravdovým darem Ducha svatého církvi na konci tisíciletí“.

Nejdůležitějším mezníkem ve vztazích s ostatními církevními hnutími a komunitami bylo setkání o Letnicích 1998, které se uskutečnilo na náměstí Svatého Petra ve Vatikánu na pozvání Jana Pavla II. a jehož se zúčastnilo přes 350 000 osob z více než padesáti hnutí. Zde se Chiara Lubichová spolu se zakladateli ostatních hnutí zavázala k vzájemné spolupráci. ...

Mezináboženský dialog

Za vstup Chiaru Lubichové na pole mezináboženského dialogu lze považovat rok 1977, kdy jí byla v Londýně za účasti mnoha představitelů světových náboženství udělena již zmíněná Templetonova cena. Dnes představuje mezináboženský dialog v Hnutí fokoláre překvapivě bohatý a slibný fenomén, který vzbuzuje pozornost řady odborníků. Jako stálá škola mezináboženského dialogu slouží filipínská citadela Hnutí v Tagaytay.

Začátkem dialogu s buddhisty bylo setkání Chiaru Lubichové s Nikkyem Niwanem v roce 1979. Niwano ji poté pozval do Japonska, aby se setkala s členy laického buddhistického hnutí Riššo koseikai, které založil a k němuž se dnes v Japonsku hlásí přes 6 miliónů lidí. ...

Velmi plodný je i dialog s muslimy. Za dosud nejvýznamnější setkání je v této souvislosti považována návštěva, kterou Chiara Lubichová uskutečnila v roce 1997 v newyorské mešitě Malcoma X na pozvání W. D. Mohammeda, vůdce dvou miliónů afroamerických „černých muslimů“, a kde promluvila k třem tisícům věřících. ...

Hnutí se angažuje i na poli křesťansko-židovského dialogu. ... U monoteistických náboženství k tomu přistupuje i společná víra v jednoho Boha a u buddhistů lze najít pozoruhodné paralely s křesťanstvím zejména ve spirituální oblasti, v důrazu na meditaci a askezi. ...

„Aby všichni byli jedno“

Když se v prvních letech života Hnutí fokoláre kdosi Chiara Lubichové zeptal, zda považuje Hnutí za ekumenické, odpověděla záporně. Dnes se ukazuje - a bylo to mnohokrát potvrzeno při různých příležitostech i z úst církevních autorit - že spiritualitu Hnutí fokoláre lze výstižně charakterizovat právě jako ekumenickou.

Již v roce 1958 se zúčastnilo letního setkání v Dolomitech několik luteránských řeholnic. O dva roky později přijala Chiara Lubichová pozvání do Německa, kde se v Darmstadtu setkala s luteránskými pastory. Společný důraz na žití Ježíšova slova se ukázal být plodným společným prvkem, na kterém byla vybudována řada dalších vztahů, a to nejen s luterány.

V roce 1961 vzniká v Hnutí fokoláre Centro Uno s cílem koordinovat ekumenické aktivity. ... V současnosti se k Hnutí hlásí na padesát tisíc křesťanů - je mezi nimi i řada biskupů - z asi tří set nekatolických církví a církevních komunit.

Chiara Lubichová.

<http://www.focolare.cz>

Dialog s osobami jiného přesvědčení

Od začátku měli v Hnutí fokoláre vždy své místo i lidé, kteří se nehlásí k žádnému náboženství. Sdílejí úsilí Hnutí o podporu míru, spravedlnosti a solidarity a podílejí se na řadě jeho sociálních či kulturních aktivit. Sdílejí společně pozitivní hodnoty vlastní lidem dobré vůle. Respektuje se přitom právo každého na vlastní přesvědčení a právo na to, aby všichni jednali v souladu se svým svědomím.

Od roku 1992 se pro lidi bez náboženského vyznání konalo v mezinárodním centru Hnutí několik kongresů na evropské úrovni, a to i za účasti českých delegátů. Při jednom z těchto setkání Chiara Lubichová zdůraznila, že bez lidí jiného přesvědčení by Hnutí fokoláre nebylo úplné, a přivítala jejich zaměření na konkrétní iniciativy.

Tento dialog dnes zahrnuje asi sedmdesát tisíc osob a díky stále častějším kontaktům Hnutí s oblastí umění, vědy, politiky, ekonomie a médií lze předpokládat jeho další prohlubování.

<http://www.focolare.cz>
(V redakci Dingiru zkráceno.)